II-33522

ЊЕГОШЕВА БИЉЕЖНИЦА

ЦЕНТРАЛНА
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ЦЕТИЊЕ
ИНВ. Број Г-33522

ЊЕГОШЕВА БИЉЕЖНИЦА

ИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ - ЦЕТИЊЕ
1956

ИВАН МЕШТРОВИЋ: ЊЕГОШ

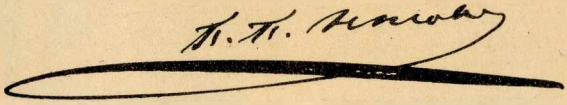

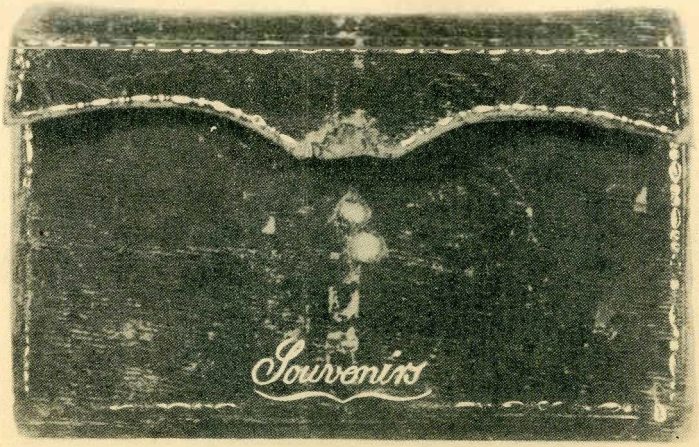
Souvenirs

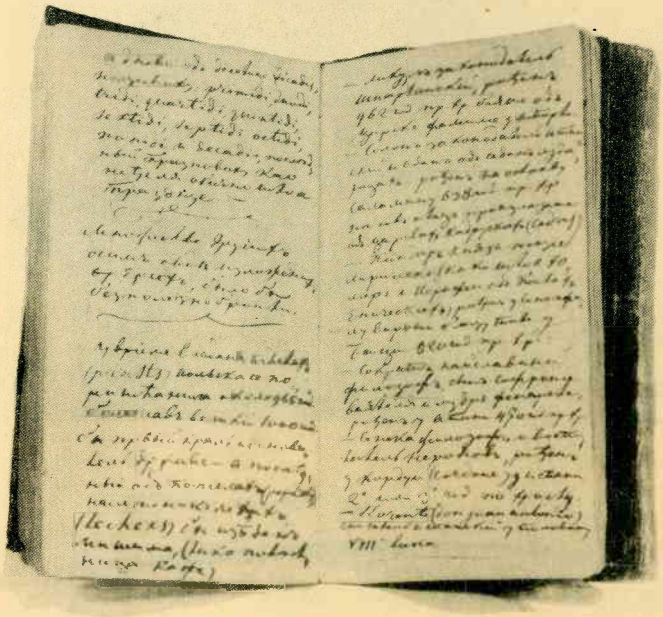

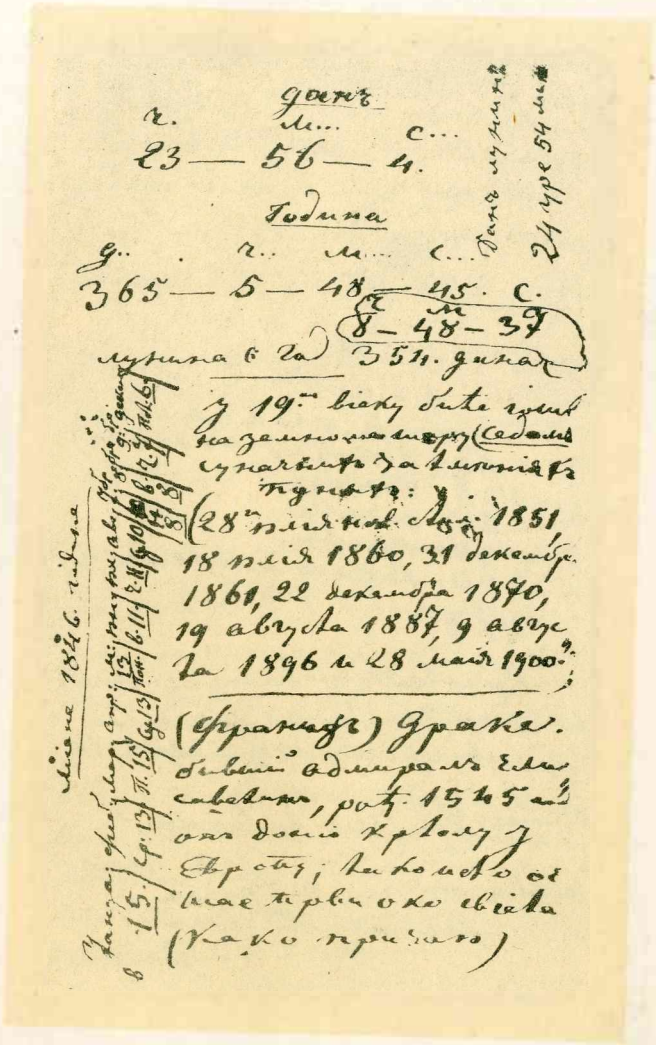

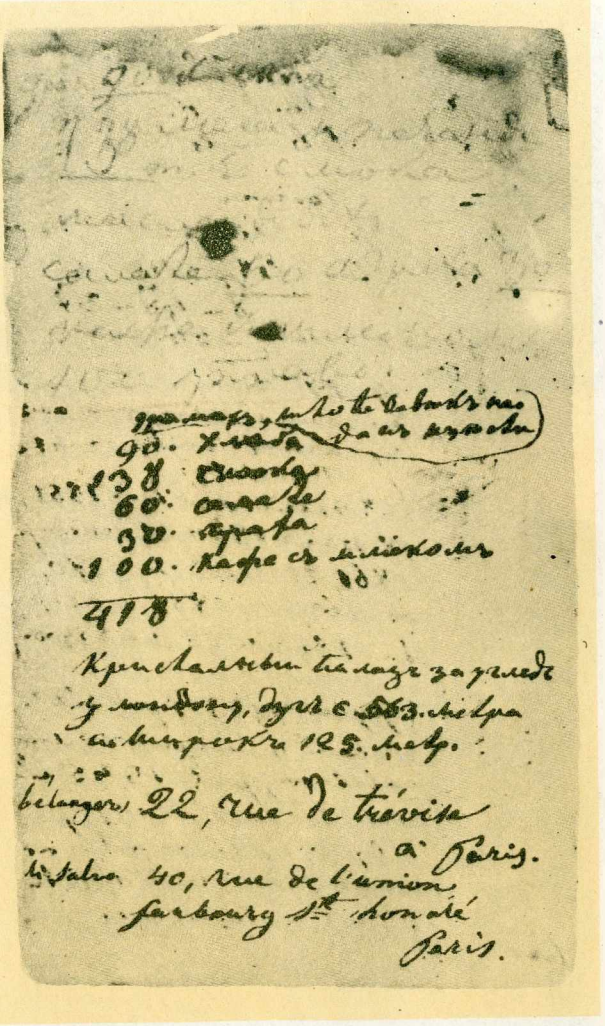

6

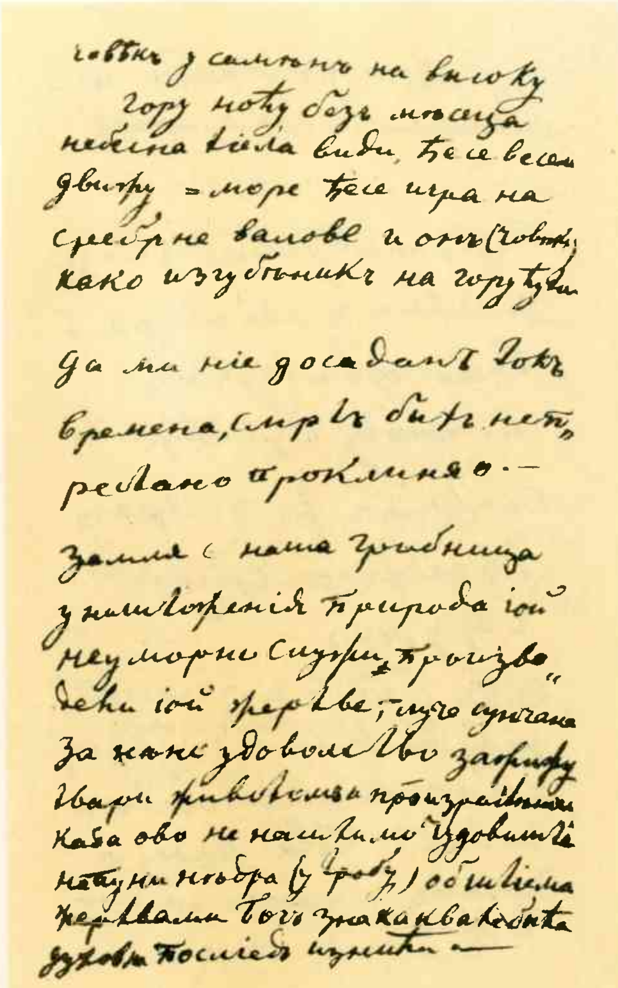
човјекъ у самоћи на високу
гору ноћу безъ мјесеца
небесна тјела види, ђе се весели
двиру = море ђе се игра на
сребрне валове и онъ (човјекъ)
како изгубникъ на гору ђе[illegible]

да ми ніе досадатъ токъ
времена, смртъ бити нетъ"
[illegible] проклињао. —

земља е наша гробница
у нашіемъ творенія природа іой
неуморни служи, произво-
дени іой жертве; [illegible]
за наше удовољство [illegible]
твари живошнихъ [illegible]
каба ово не нашли мо удовит[illegible]
ниту ни добра (у гробу) [illegible]
жертвама тоћъ знака [illegible]
духовни послиједъ [illegible] —

изъ овога ужаснога и
обширнога сокрушенія

Поздравлѣ дивна звѣздо
дневна я свагда о тебе
више чувствуемъ
но могу изговорити
Славимъ те по граду
твоихъ одабраныхъ
друзяхъ —
Кади у небо и земля
размишлявающихъ взна"
Колъ говорили онда с
човѣкъ тука када с
човѣкъ произносе свой
гласъ,

онда су о небо и
земља тајнимъ на-
ричіемъ у двигреніи
почели разумовати.

човѣкъ е мисљка
бића а вѣчность
нити творности.

Ко умије = мачати
не умије вѣровати

„Обилно е хра-
нилиште велико
лажнія богинга."

слово е божіе за-
чело мірове у за-
просторе

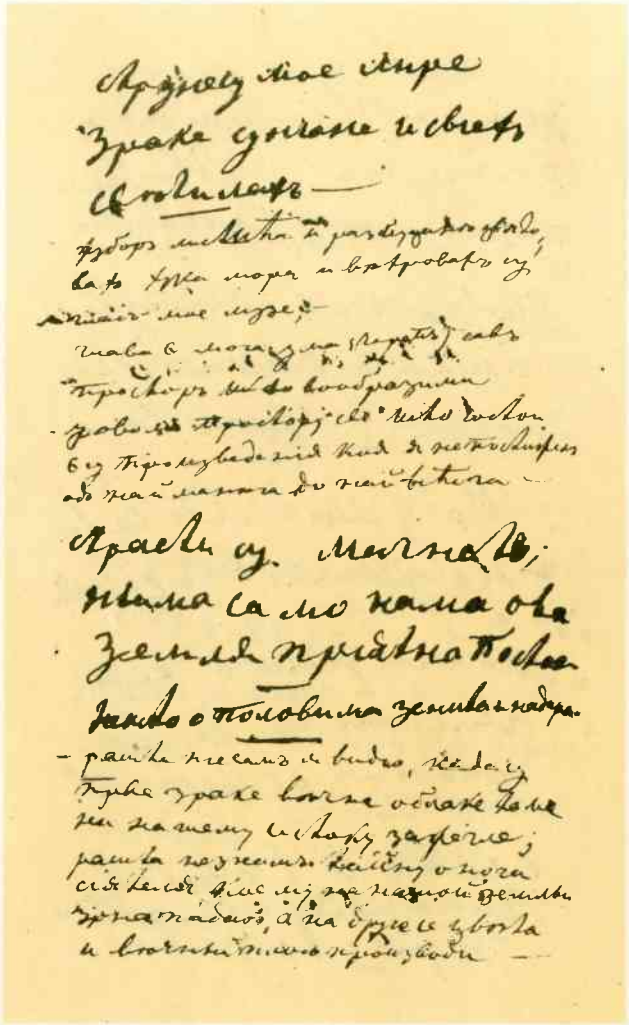

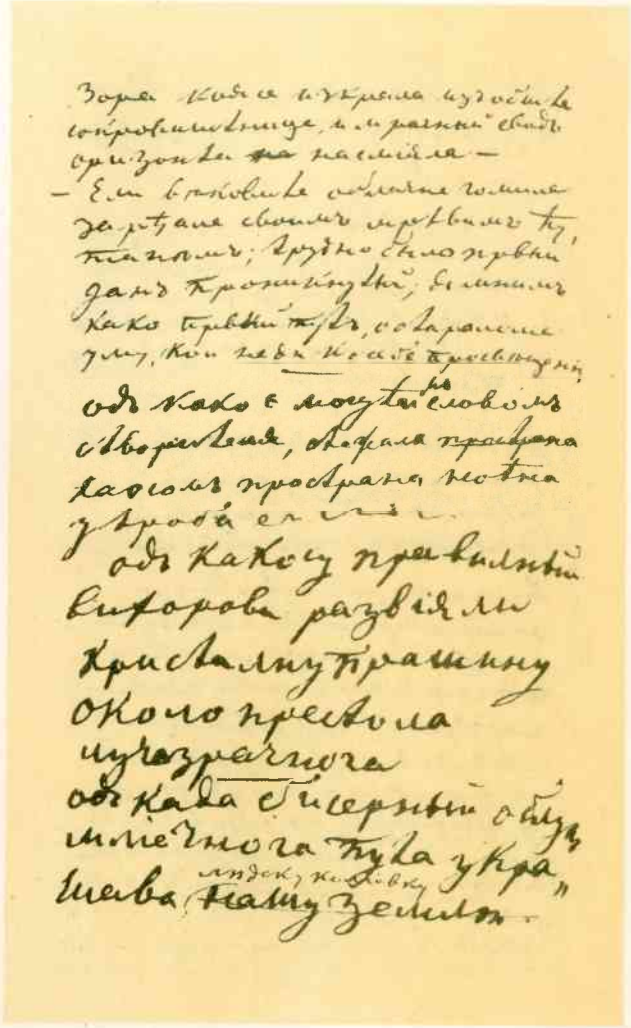

Зоря Київ в Україні чудотворна
Покровительнице, і праведний свідок
Орізонтів на наслідія —
— Ей, Боголюбе, обличчя голубе
Заруділо своїх мертвих ту,
Пеплом; трудно було прийти
Даль Кромішньої, Великий
Како первий труд, собарання
Тому, кон лева коліс Кровопущ,
Од Како є могутнє словом
Дворянина, Кобзаря праведна
Кагоня просвіта, потіха
У Тросо єлиз.
Од Какоу правильний
Вікторова розвіяли
Кристалну трамвіну
Около превола
Чудотворчого
Од Кава Сіверян обід
Млечного Пута у Кра,
Шева, Нашу Землю.

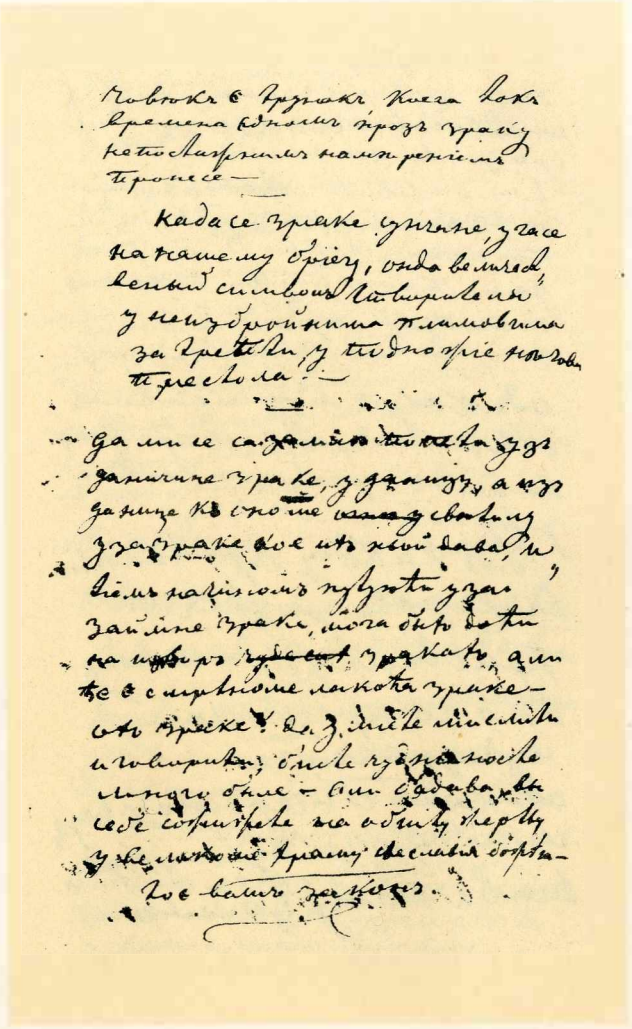

Атмосфера є наша састав-
љена одъ три ствари т. є.
одъ воздуха, у водение паре
и углекислоте, ове є пос-
љедниъ у висину све више,
то нема по каткад дзвањь
вътра. —

Тсинзихоанъ (240 предъ Р. Х.)
овай омаръ китайскій, кои є
сожега све учене книге њине

—

Милонъ найсилный
а Тлевъ кои є мога убити
вола кулакомъ. —

— Људи похваљують прошло
време болье, друг нравствене
идее су небесно произрастније,
како и то су древа земаљска,
како до опредіељене сфере
израсту, стрмоглав пане къ земљи.

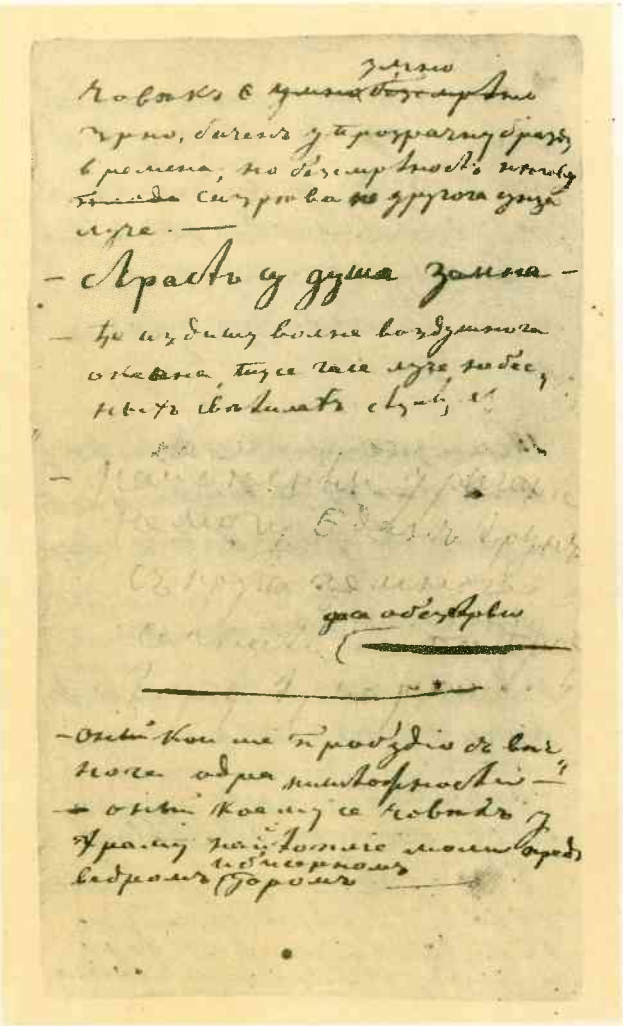

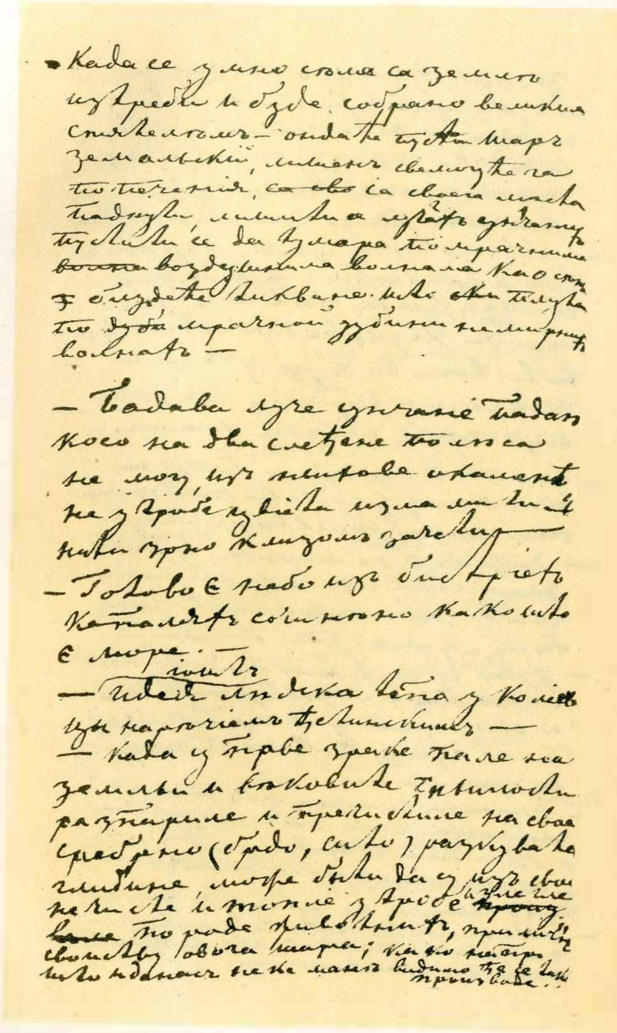
Када се умна сила са земльомъ
изтреби и збуде, собрано велика
[illegible] — ондатъ пусти шаръ
земальский, лишенъ свемогућега
попеченія, ~~са сво~~ са своега места
падајући, [illegible]
пусти ли се да тумара по мрачнима
~~[illegible]~~ воздушнима волнама као [illegible]
[illegible]
по дубой мрачной дубини немирнѣ
волнатъ —

— Тадава луче сунчане падаю
косо на два слежене пола са
не могу изъ нихове [illegible]
не утробе [illegible]
[illegible]
— Готово е небо изъ [illegible]
[illegible] каколто
е море. —
— [illegible] людска [illegible] у [illegible]
[illegible] —
— када у прве зреле пале на
земльи [illegible]
[illegible] на свое
сребрно [illegible]
[illegible] море [illegible]
[illegible]
~~[illegible]~~ по [illegible]
[illegible]
[illegible]

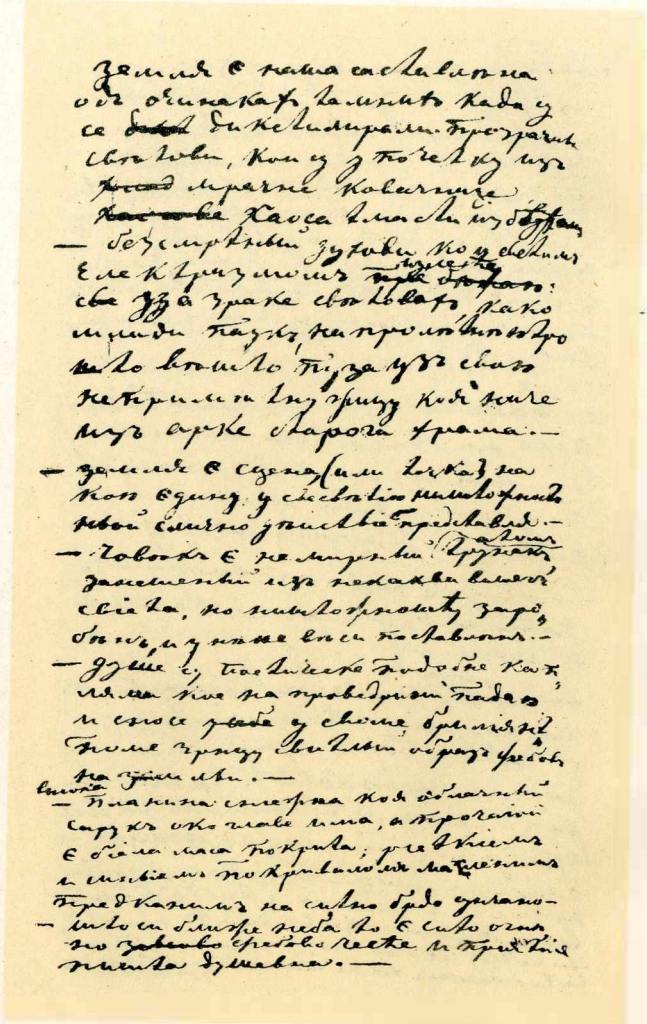

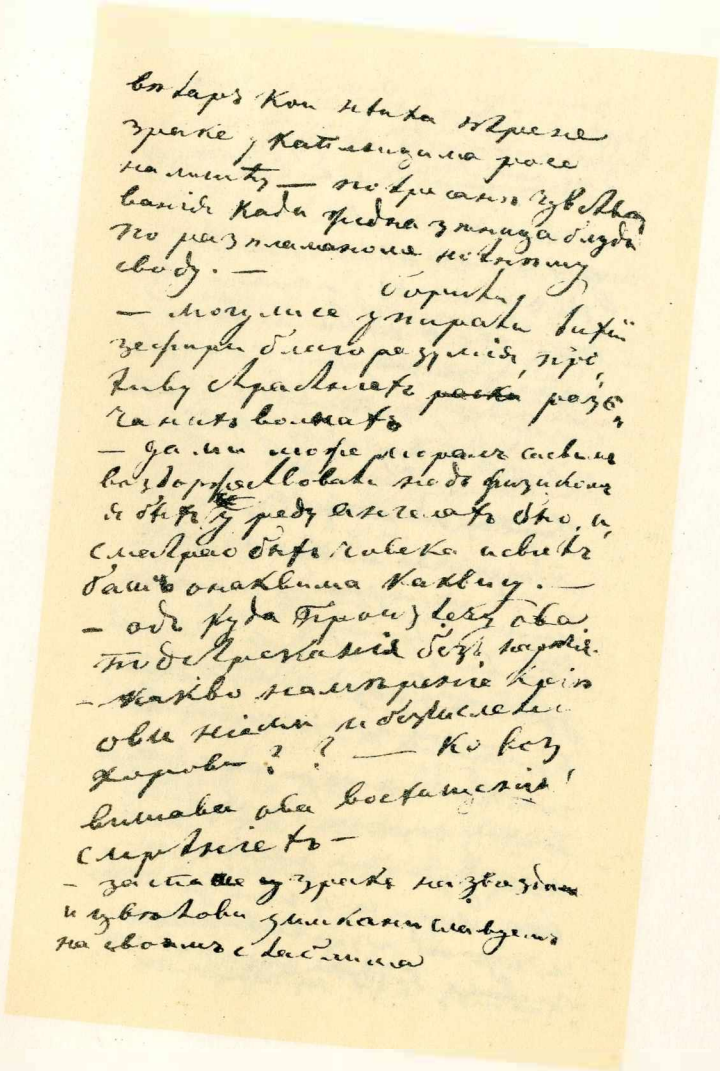

— зоотица се теке толико
боще тела и зрачним
елементом. (т. ј. зрачења)

— неко є на овай свѣтъ
дошао на пиръ, а неко
на сиромашку и мрзеность
али све є исто; тко зна
є даль пиръ; кадъ є одказъ
сполдже; а мило є ова ко
иемо и другоме завидимо.

Горе су од искарахъ, у каа
мирiяде искарахъ, у нви у
нима мртвима масама
стављено? — колико су мирiяда
думахъ кроз нашу праману
пролетиле колико ли ће
iошће? — искрама є доту-
вено у горама вековати,
али думама у прашини
нiе, него се у њой замота
и из ње излетавао кано
ластавице воздуха занесене су
часимъ иза тучине —,

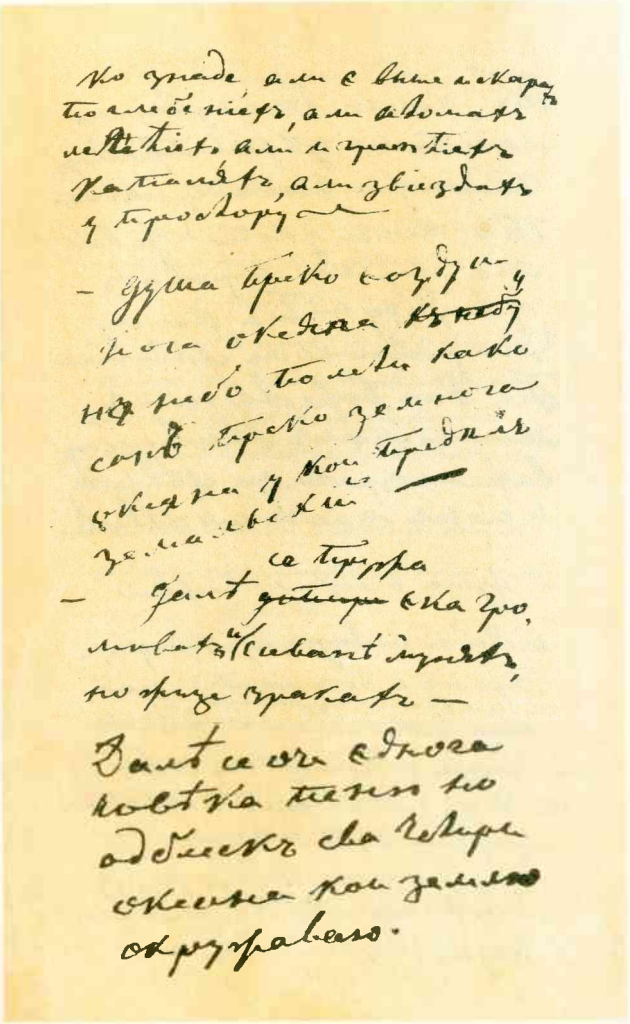

Ти, који си безсмртнима
лампама у красни простор
подножіе твоега престола —
Ти, који у коіи изавиш
ліо миріаде міровах
у воздуху — ти, који
дао равновѣсіе свѣтовима
Ти, кои Боже Авелов,
[illegible] колиж вѣтилно
вереме зраке за свѣтлост
и сіем зраке их свѣтлост...

— Душа є без надежда
што ї олтар без кумира —
— Храм є без лампе, ~~душа~~
(или одсѣка антикамара)
~~[illegible]~~ душа без љубави —
— Срце є зраке, кое свуда
падало, него се само на свѣтлим
крилима куће и играло —

Joseph Casa Dica 1º piazza
Casa N° 4.

2

Méditations poétiques

M. de Lamartine

Mais que sert de lutter contre sa destinée?
Que peut contre le sort la raison mutinée?
... Mais pourrais-je reculer devant la vérité?
... Le réel est étroit, le possible est immense;

5 médit.

Ce monde est le reflet, l'image, le miroir;
... Et nous, yeux ivres, contemplaient tour à tour
La terre notre exil, et le ciel son séjour.
... Est-ce pour le néant que les êtres sont nés?

4 médit.

De quel nom te nommer, ô fatale puissance?
... Quel crime avons-nous fait pour mériter de naître?

3 médit.

Je préparais les temps selon ma volonté.

2 médit.

Mortel, du jour où tu respires,
Tu vis, c'est ce que tu désires;
Ton devoir, c'est la volupté! — ?

1 médit.

Non, jamais un sein prolifique
N'enfanta ces divins élans,
... La gloire est le rêve d'une ombre;

12. médit.

Ce qu'on appelle nos beaux jours

N'est qu'un éclair brillant dans une nuit d'ange, ...

13 médit.

Ne pourrons-nous jamais sur l'océan des âges

jeter l'ancre un seul jour ?

... L'homme n'a point de port le temps a point de rive, ...

15 médit.

Le doute égare son boussole, ...

16. médit

Si univers est le temple, et la terre est l'autel, ...

... tout se tait : mon cœur seul parle dans le silence.

— Celui qui peut créer dédaigne de détruire.

20 médit.

... la nature est un brasier, et la terre est tyrans.

22. médit :

L'amour est innocent quand la vertu l'allume.

23. médit.

C'est du jour qu'un seul jour vaut mieux que mille, ...

26. médit.

Ici jamais le ciel n'est orageux ni sombre,

28. médit.

Nous voilà face à face avec la vérité !

... L'espace est son séjour, l'éternité est son âge ;

... — les siècles en passant firent pâlir la foi;
... — qui sait ou commença leur glorieux chemin?

30. médit.

Ah! périsse à jamais le jour qui m'a vu naître!
... C'est le secret de Dieu; je me tais et j'adore.
... Il ne s'est pas, mon âme, éloigné pour toujours.

——— Nouvelles médit. poétiques. médit. 1.

Et rien n'a germé sur nos traces
que la douleur ou le remord.
... Dans l'ombre un chien féroce aboie
contre les mains qui l'on nourri,

2. medit.

la fleur dort sur sa tige ——— ...

4. médit.

le jour present vaut mieux que mille
de siècles qui ne sont pas nés.

5 médit.

faut-il gémir? faut-il chanter?...
... aimer, prier, chanter, voilà toute ma vie.
... Sous ses cils abaissés laisser briller son âme;
comme un feu tremblant dans la nuit;
... je vais ou le regard voit briller l'espérance;...

6. médit.

nous ne sommes rien de nous-mêmes
qu'un instrument mélodieux.

7. médit.

Non. la lyre aux tombeaux n'a jamais inhalté.

8. médit.

Car de la vérité la lumière est l'image.

11. médit.

Hâtons-nous d'épuiser la coupe de la vie
pendant qu'elle est entre nos mains.

14. médit.

Mais loin de moi ces temps ! que l'oubli les dévore !

20. médit.

ont dirait qu'on entend le torrent des années
rouler sous ces arceaux ses vagues déchaînées, ...
" ... Je vois mille Brutus ... mais où donc est César ?

24. médit.

les anges amoureux se parlent sans parole,
comme les yeux aux yeux ;
... pudeur, honte céleste, instinct mystérieux

25. médit.

Entre le ciel et nous est-il un mur d'airain ?

}

poétique
Harmonies religieuses

1. Harm.

L'hymne éternel de la prière
trouvera partout des échos !

2. Harm.

Atome dans l'immensité,
Minute dans l'éternité, ...

3. Harm.

Sur les pas de la nuit l'aube porte son parfum,...
... chaque heure, ô Dieu, n'est qu'une aurore,
et l'éternité qu'un matin !

8. Harm.

C'est une île de paix sur l'océan du monde,
un phare d'immortalité ! (Après Chopin)

10. Harm.

Le lit enflammé du soleil.

1. Harm.

Tu dit au temps d'enfanter,
Et l'éternité docile,
jetant les siècles par mille,
les répand sans les compter !

2. Harm.

Et puis il s'élevait une seule pensée,
comme une pyramide au milieu du désert!

3. Harm.

Et chaque être mortel, par le temps emporté,
est un hymne de plus a ton éternité!
... Et dans ce temple immense, ou le Dieu du chrétien
regne sur les débris de Jupiter païen, ...

4. Harm.

Et d'où vient cette vie, et d'où peut elle eclore,
si ce n'est du regard où s'allume aurore?
... Il est donc aussi grand d'être homme que soleil!

10. Harm.

Et le feu, fils du jour, descend du firmament!
... pour s'égaler aux Dieux inventa la vertu!

12. Harm.

Sur quels bords étrangers, dans quels lointains séjours,
le vent de l'inconstance avait poussé tes jours?
... Que sert un jour a ce qui doit mourir?

13. Harm.

Ah! si j'avais des paroles
des images des symboles,
pour peindre ce que je sens!

Livre troisième.

3. Harm.

Quand mon regard se plonge au rayonnant abîme
où luisent ces trésors du riche firmament, ...

4. Harm.

On est toujours, crois-moi, du pays qu'on aime.

5. Harm.

Et les tyrans, prenant ta foi pour diadème,
ont doré de ton nom le joug des nations!
... L'oeil humain n'est pas fait pour la pure lorte!

6. Harm.

Devant le sentiment le goût est désarmé; -

7. Harm.

Rien n'est vrai, rien n'est faux, tout est songe et mensonge!

8.

La gloire, oiseau divin, phénix né de lui-même, ..

9. Harm.

Pourquoi mon coeur changé de place
comme un malade dans son lit!
... le firmament n'a point de voûtes,
les feux, les vents non point de routes
où l'oeil n'ait plongé cent fois; . . .

Livre quatrième.

3. Harm.

Ces phases, ces aspects, ces choeurs, ces noeuds divers,
ces globes attirés, ces sphères cadencées,
ces évolutions des soleils dans les airs,
sont les notes de feu par Dieu même tracées
de ses mysterieux concerts!

... la plainte et la prière ont inventé les chants!

5 Harm.

Il faut que l'homme pleure
ou l'exil, ou l'adieu!

8. Harm.

Et le couchant, seigneur, est moins loin de l'aurore,
que l'ame qui t'adore
de l'ame qui te fuit!

10 Harm.

Laissons le vent gémir et le flot murmurer; ...

11. Harm.

amour, être de l'être! amour, âme de l'âme!
... la vérité complète est le miroir du monde; ...
... comme le nautonier, quand le pôle est perdu, ...
... le néant se plaint-il à la nuit éternelle?
... un monde est un atome à son immensité,
un moment est un siècle à son éternité, ...

12. Harm.

Ce qui fut crime en l'un chez un autre est justice !
... la pensée est ton feu ! la parole est ton glaive !

14. Harm.

Regardez donc, race insensée,
les pas des générations !

Jocelyn.

1. Époque.

Car ce qu'on donne à Dieu doit s'offrir dans la joie.

2. Époque.

Le peuple, enfant cruel qui rit en détruisant,
Qui n'éprouve jamais sa force qu'en brisant,
Et qui, suivant l'instinct de son brutal génie,
Ne comprend le pouvoir que par la tyrannie !
... Avec combien de cieux le temps s'est-il joué ?
... Les révolutions, ce solstice des crimes ?
... Je trouve comme l'aigle, en mon aire élevé,
Tout ce que le désir d'un poëte eût rêvé ; ..
... Voilà ce que le ciel a fait pour ces déserts.

3. Époque.

Dieu m'écoute, il est vrai, mais ne me répond pas ; ..
.. le gouffre est sous leurs yeux et la mort sur leurs pas, ..

... beauté! secret d'en haut, rayon, divin emblème
Qui sait d'où tu descends? qui sait pourquoi l'on t'aime?
... Est-ce un crime, ô mon Dieu, de trop aimer le beau?
... la nature est la scène, et notre ame est la voix:
... pourtant chaque atome est un être!
Chaque globule d'air est un monde habité!
... Mais la mort n'est-ce pas une éternelle absence?

Oh! les anges du ciel ont-ils cette vertu?
—— ton regard met le ciel sur la terre!

5. Époque.

Le temple sans ministre et le monde sans Dieu?
... ce verbe du très-haut qui parle sans erreur.
— Depuis quand? je ne sais; tous mes jours sont des nuits!

Chant du sacre.

Dieu qui conduit de l'oeil les sphères enflammées!
... chaque jour à son siècle apporte son trésor
... ton temple le plus sûr est le coeur des bons rois!

Épitres

Il chante, et sa voix le console; —
... [illegible]
... Et extrême justice est presque la vengeance; ...
... Compte un homme pour tout et pour rien la patrie.

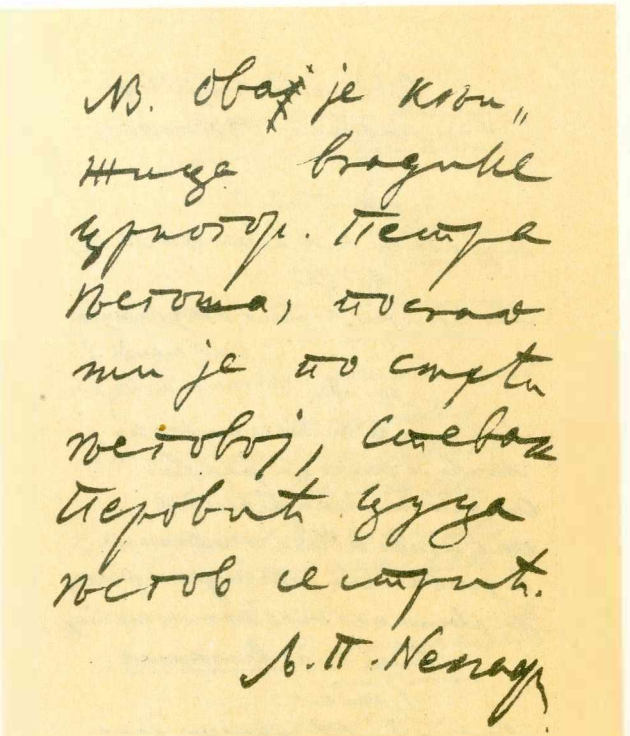
Л. П. Немањић

Odes. de M. Vic. Hugo.
Livre deuxieme. 1822–1823.

ode 6. ode.

Duigmait à Dieu, muet dans son exil céleste...

9. ode

Nas-tu donc pas, seigneur, assez d'anges
aux cieux?

10. ode.

Mon ame, à sa source embrasée,
Monte de pensée en pensée
Ainsi du ruisseau précieux
Où l'arabe altéré s'abreuve,
La goutte d'eau passe au grand fleuve,
Du fleuve aux mers, des mers aux cieux.

Livre troisieme.

1. ode.

L'air va bientôt manquer dans
dans l'espace où tu voles!
Mortels! gloire, plaisirs, biens,
tout est vanité!

2. ode.

une vie eminente est sujette
aux orages; ...

3. ode.

Et quelle est la main invisible,
Qui garde les clefs du tombeau ?

6. ode

Sa main, s'il touche un but où son
orgueil aspire,
fait à quelque soldat l'aumône
d'un empire,
ou fait veiller des rois au seuil
de son palais,
pour qu'il puisse, en quittant
les combats ou les fêtes,
Dormir en paix dans ses conquêtes,
comme un pêcheur sur ses filets !

7. ode.

Je viens, triste, évoquer tes fastes,
devant moi,

Livre quatrième

2. ode.

Va, l'olympe est né du Parnasse,
les poètes ont fait les dieux !

4. ode

La vie est chère à l'homme,
entre les dons du ciel, ...

9. ode

à l'ame.

Vis-tu des torrents de l'étre,
parmi de brûlants sillons,
les astres, joyeux de naître,
s'échapper en tourbillons;
Quand Dieu, dans sa pensée féconde,
penché de loin sur le monde,
contemplait ces grands tableaux,
lui, centre commun des âmes,
foyer de toutes les flammes,
océan de tous les flots?

10. ode

De lemnos où naît le tonnerre,
d'amathonte où naquit l'amour!

15. ode

Qu'un incendie est beau lorsque
la nuit est noire.
Eurostrate lui-même eut envié ma gloire,
... Ni quand au son des luths, le préfet
des Bataves
jetait aux lions vingt esclaves,
dont on avait caché les chaînes
sous des fleurs!

17. ode.

dans son aile de feu comme de jeunes âmes, ...

Livre cinquième.

6. ode

L'âme a peu de beaux jours, mais
dans son ciel obscur,
L'amour, soleil divin, peut dorer
d'un feu pur
le nuage errant de la vie.

11. ode

Sont le prophète ardent, qui voit
le ciel ouvert,
Dont œil, au sein des nuits,
brillait comme une flamme, ...

15 ode.

j'ai des autels pour chaque dieu.
... Ma famille est ton humble empire, ...

17. ode.

Votre œil d'azur, miroir de paix et d'innocence, ...

19. ode.

Chaque heure est sur ma tête un glaive suspendu!

25. ode.

L'âme se mêle aux âmes,
comme la flamme aux flammes,
comme le flot aux flots!

les orientales

3. orient.

frères, plaignez Mahmoud! ~~né dans sa loi barbare~~
né dans sa loi barbare,
des hommes et de Dieu son pouvoir
le sépare.

4. orient.

Et nous verrons soudain les tigres ottomans
fuir avec des pieds de gazelles!

5. ode.

la grèce est libre, et dans la tombe
Byron applaudit Navarin.

8. orient.

La belle fille, il faut vous taire,
il faut nous suivre! il fait bon vent.
ce n'est que changer de couvent:
le harem vaut le monastère.

([illegible] 15. orient. la-allah-illallah!)
14. orient. (il n'y a d'autre Dieu que Dieu)

un siècle est comme un flot dans ton
gouffre éternel.

à juana 29. orient. la grénadine

sultan achmet dit un jour:
-- je donnerais sans retour
mon royaume pour médine,
médine pour ton amour.

34. orient.

Le cheval, qui ne sent ni le mors ni la selle, ...

38. orient. (à Sultan Nour-ed-Din.)

Lorsque, astre impérial, au peuple, plein d'effroi
tu luis, tes trois cents fils brillent autour de toi
comme ton cortège d'étoiles.

... où les grands éléphants, entre-choquant leurs tours,
prennent des chevaux dans leur trompe.

40. orient.

toujours lui! lui partout! ou brûlante ou glacée,
son image sans cesse ébranle ma pensée.
... toujours dans nos tableaux tu jettes ta grande ombre;
toujours Napoléon, éblouissant et sombre,
Sur le seuil du siècle est debout.

41. orient.

Et sa main dorée qui n'a pu un jour dans tous nos jours.

Les feuilles d'automne.

1. …

Mon âme où ma pensée habite comme un monde,
… fait reluire et vibrer mon âme de cristal,
Mon âme aux mille voix, que le Dieu que j'adore
Mit au centre de tout comme un écho sonore !

3. …

Comme l'oiseau qui va, dans la forêt lâché,
Laisse trembler la feuille où son aile a touché.
… C'est le peuple qui vient ! C'est la haute marée
Qui monte incessamment par son astre attirée.

6. …

Le voyage qu'ils font n'a ni soleil ni lune : …

9. …

Dieu, foyer du vrai jour qui ne luit point aux yeux,
Mystérieux soleil dont l'âme est embrasée, …
… Le soleil, ruisselant en lave sur la neige,
Change en cratère le glacier.

10. …

Combien de passions, de fureurs, de tempêtes,
Grondent autour de toi, jeune homme au front serein !
… Napoléon, ce Dieu dont tu seras le prêtre ;
[illegible]
[illegible].

13. ...

D'être Napoléon, l'empereur radieux,
D'être Dante, à son nom tendant les mains muettes,
Sans doute ils sont heureux les héros, les poètes
Ceux que le bras fait rois, ceux que l'esprit fait Dieux !

17. ...

tout miel est amer, tout ciel sombre, (Judith)

18. ...

Ruisseau de lait qui fuit sans une goutte amère,

22. ...

Enfant ! si j'étais roi, je donnerais l'empire,
Et mon char, et mon sceptre, et mon peuple à genoux,
Et ma couronne d'or, et bains de porphyre,
Et mes flottes, à qui la mer ne peut suffire,
pour un regard de vous !
Si j'étais Dieu, la terre et l'air avec les ondes,
les anges, les démons courbés devant ma loi,
Et le profond chaos aux entrailles fécondes
L'éternité, l'espace, et les cieux et les mondes,
Pour un baiser de toi !

23. ...

Et comme un météore au des nuit funèbres
... De n'avoir pour flambeaux, de n'avoir pour étoiles,
De n'avoir pour soleil que deux yeux adorés; ...
... le regard dans votre âme allumait une autre âme, ...

27. ...

chaque homme enfle une bulle où se
reflète un ciel!
... Où va l'esprit dans l'homme? où va l'homme
sur terre?
Seigneur! Seigneur! où va la terre sur
le ciel?
... Que faire et que penser? — Nier, douter,
ou croire!
A toi, peintre, le monde! à toi poète, l'ame!
A tous deux le seigneur!

29. ...

foule sans nom! chaos! des voix,
des yeux, des pas.
... Matelots dispersés sur l'océan de Dieu, ...

30. ...

le suivre comme on suit un phare dans
la nuit, ...

L'europe ne fait plus qu'une France
géante,
Berlin, Vienne, Madrid, Moscou,
Londre, Milan,
Viennent rendre à Paris hommage
une fois l'an, ...
... Plus grand dans son Paris que César dans
sa Rome.

31. ...

Deux vierges, poësie et musique, deux soeurs, ...
... Car l'âme du poëte, âme d'ombre et d'amour,
Est une fleur des nuits qui ~~s'ouvre~~ ouvre après le jour
Et s'épanouit aux étoiles

33. ...

Il a fallu, plaisirs, liberté, fantaisie,
famille, amours, trésors, jusqu'à la poësie,
~~tou~~ tout jeter à la mer!
che na oban chiek sarulu, do obora:
... Deux choses seulement, la voile et la boussole,
votre âme et votre Dieu!

37. ...

———— ... la nature lassée
A besoin de sommeil, de prière et d'amour!

tous laissent quelque chose aux
Ермоле
buissons de la route,
les troupeaux leur toison, et l'homme
sa vertu!

40. ...

Car, qu'importe à la source où son
onde s'écoule?

Poésies politiques
№ 2.

Wagram sur Marengo, Chambaubert
(Наполеонъ) sur Arcole,
Pélion sur Ossa!
La talon qui, douze ans, éperonna le monde,
Prélude. Одно само.
C'est peut-être le soir qu'on prend
pour une aurore!
les chants du crépuscule.

2. ...

sa chute ~~fut~~ fit dans l'air un
foudoyant sillon, ...
Deux choses lui restaient dans sa cage inféconde,
le portrait d'un enfant et la carte du monde,
tout son génie et tout son coeur!
Наполеону

3. ...

Le soir va resplendir sur ce comble éclairé
comme l'idée au front du poète sacré!

8. ...

grâce à votre rayon qui perce leur nuage, ...

9. ...

Être arbuste dans l'herbe et géant chez les nains, ...

11. ...

Parle avant de tomber et fange après ta chute!

14. ...

Dans ce siècle où par l'or les sages sont distraits, ...
... tous vous connaissez peu ce qui convient aux âmes
... Rien chez vous n'est encore éclairé du vrai jour!

15. ...

voici qu'il boite après avoir plané!

17. ...

Je cherche, ô nature,
la parole obscure
que le vent murmure,
que l'étoile écrit!
... Pythagore épèle (épuisable)
et Moïse lit!

18. ...

C'est lui qui fait briller tondegard
sur la terre
comme l'étoile aux cieux!
Il n'est rien sous le ciel qui n'ait
sa loi secrète,

19. ...

J'ai sous mon toit un mauvais hôte;
... Et toute mon âme enflammée
s'en va dans le ciel en fumée
ou tombe en cendre sous mes pieds!

25. ...

L'éther, cet océan si liquide et si bleu,
sans rivage et sans fond, sans borne
et sans milieu,...

26. ...

plane au-dessus des autres femmes,
Et laisse errer tes yeux si beaux
Entre le ciel où sont les âmes
Et la terre où sont les tombeaux!

32. ...

Vous, mon phare, mon but, mon
(Hiene).
pôle, mon aimant!

34. ...

En dépensant ses jours, sait-il ce
qu'il dépense?

36. ...

La louange est sans pieds et le
blâme a des ailes. —

— L'amitié d'un grand hom,
me est un bienfais des Dieux.

Le monde corrompt l'âme
la plus noble.

titre V. Hugo.

Regard jeté dans une mansarde.

où brille le regard que sert le diamant:

Voltaire alors régnait ce singe de génie
chez les hommes en mission par le diable
envoyé.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 43. [illegible]

[illegible]
[illegible] 20. [illegible]
[illegible] $\frac{3}{4}$

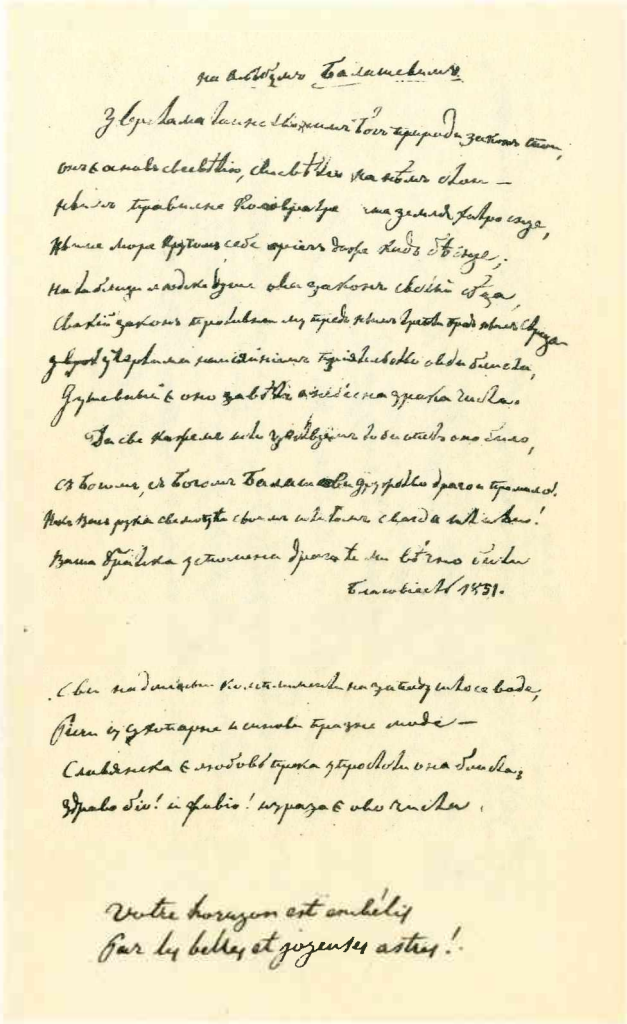

Vostre horizon est embelly
par les belles et gracieuses astres !

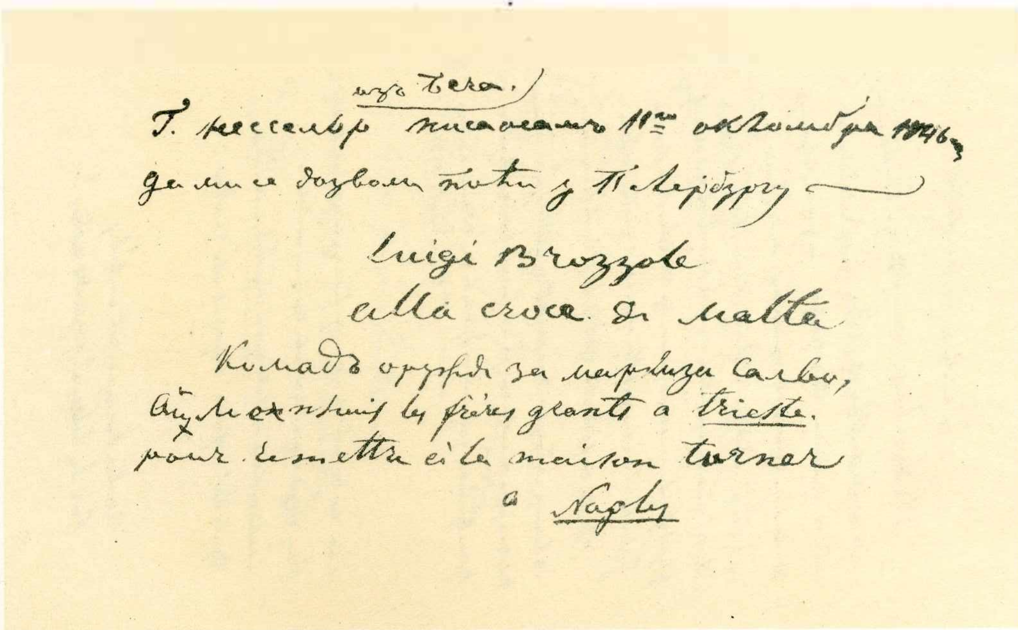

[illegible])

Г. Несселрод писао ми 11ог октобра 1846г.

да ми се дозволи поћи у П.Бургу —

Luigi Brozzole

alla croce di Malta

[illegible]

Aux Messieurs les frères Grant à Trieste.

pour remettre à la maison Turner

à Naples

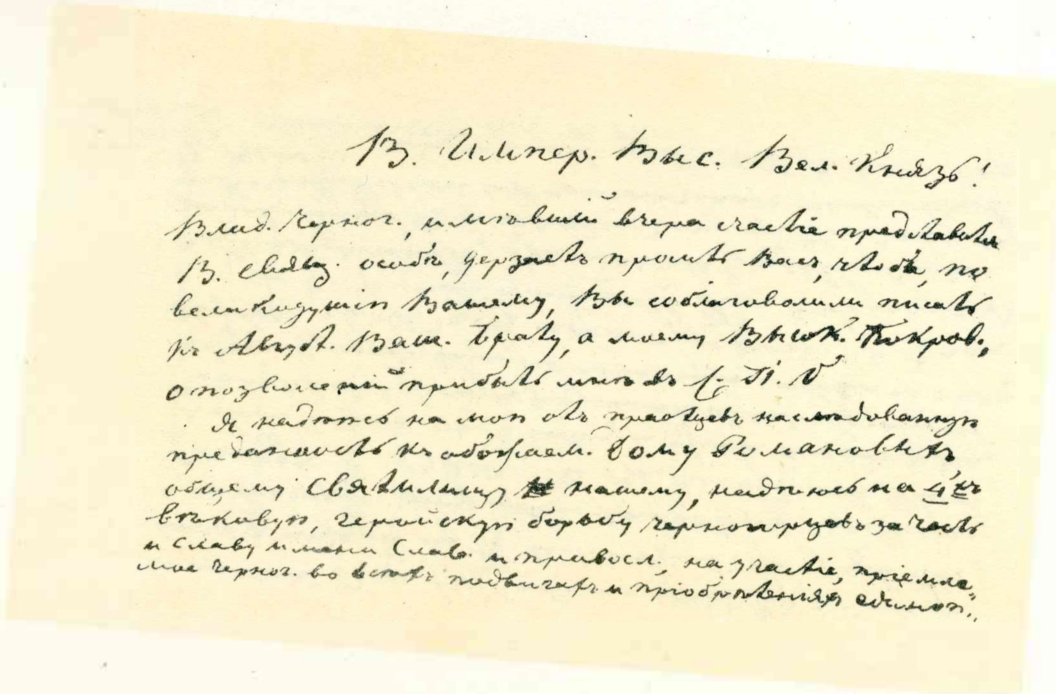
В. Импер. Выс. Вел. Князь!

Влад. Черног., имѣвшій вчера счастіе представиться В. свѣтл. особѣ, дерзаетъ просить Васъ, чтобы, по великодушію Вашему, Вы соблаговолили писать къ Авгус. Ваш. брату, а моему Высок. Покров., о позволеніи прибыть мнѣ въ С. П. Б.

Я надѣюсь на мою отъ праотцевъ насладованную преданность къ обожаем. Дому Романовыхъ, общему Святилищу нашему, надѣюсь на 4хъ вѣковую, геройскую борьбу черногорцевъ за честь и славу имени Слав. и правосл., на участіе, пріемлемое черног. во всѣхъ подвигахъ и пріобрѣтеніяхъ единов..

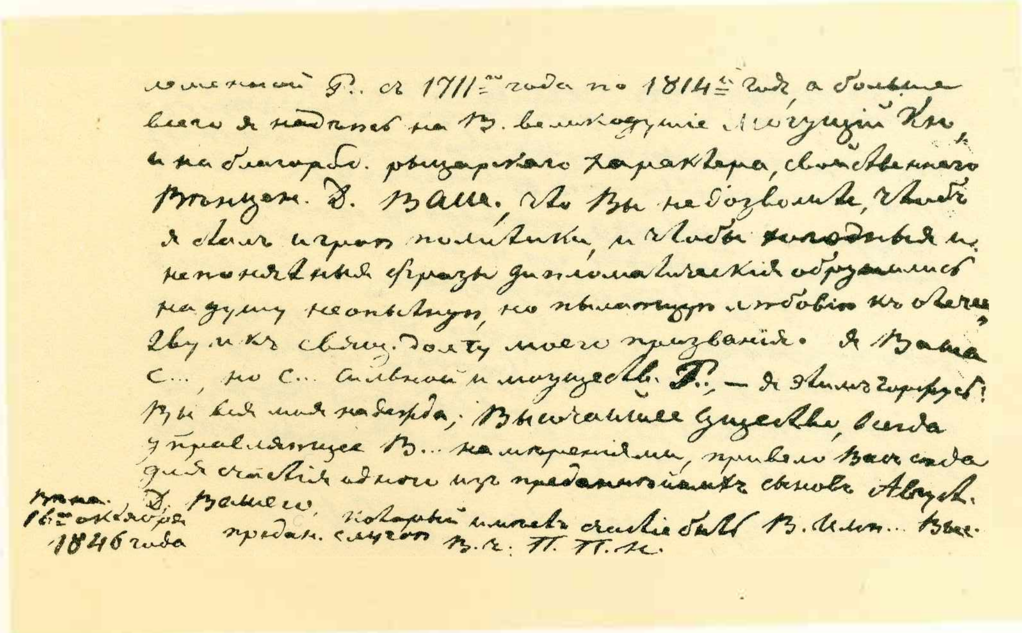
ломенной Р.. съ 1711го года по 1814й годъ, а больше
всего я надеюсь на В. великодушие Могущий Кн.,
и на благородн. рыцарского характера, свойственного
Французам. Д. Ваше, что Вы не дозволите, чтобы
я сделался игрою политики, и чтобы холодныя и
непонятныя фразы дипломатическия обрушились
на душу неопытную, но пылающую любовию къ Отече-
ству и къ священ. долгу моего призвания. Я Вашего
С..., но С... Сильной и могуществ. Р., — я [illegible]!
Вы вся моя надежда; Высочайшее Существо, всегда
управляющее В... намерениями, привело Васъ сюда
для счастия одного изъ преданнейшихъ сыновъ [illegible].
Вена. Д. Вашего который имеетъ счастие быть В. Илл... Вые...
16го октября предан. слугою В.к.: П. П. Н.
1846 года

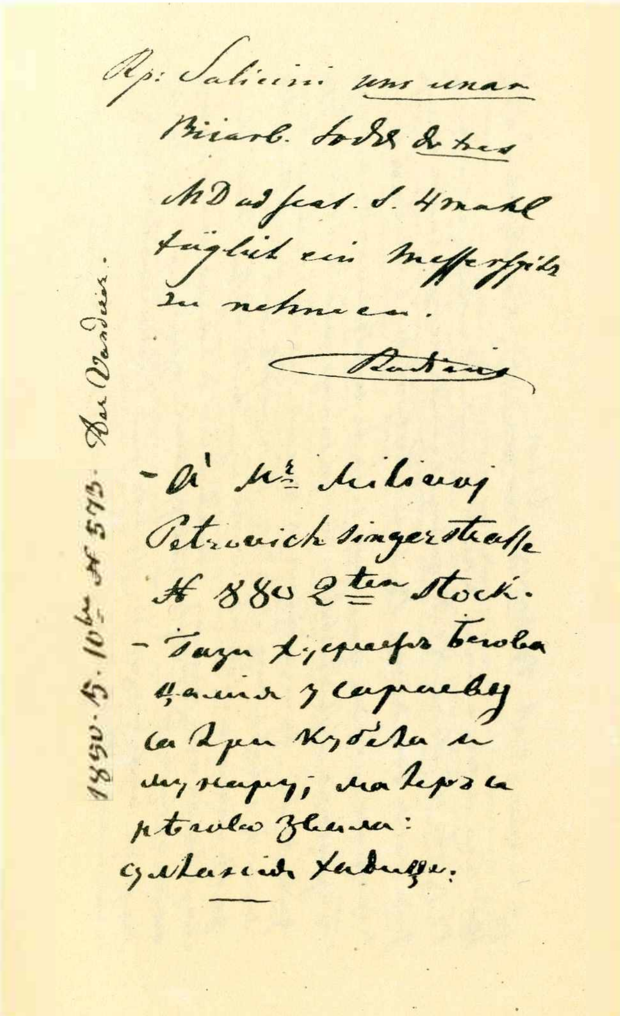

Rp: Salicini uns unar
Bicarb. Sodae de tres
MD ad fest. S. 4mahl
täglich ein Messerspitz
zu nehmen.

1850. 13. 10ber № 573.

– A Mr Milivoj
Petrovich Singerstrasse
№ 880 2ten Stock.

[illegible]

18. Его Сіят. Гг. Канцл. Имп. и министру иностран. дѣлъ:

19го сего мес. имелъ я честь получить почтеннѣйшее письмо
В. С. отъ 4го Ноября с. г. доказывающее неизмѣнное свидѣ[illegible]
для меня вниманія В. моего Покров. но вмѣстѣ съ тѣмъ
и съ прискорбіемъ души вижу себя въ необходимости изобразить
подробное обстоятельства побуждающія меня съ нова утруж-
дать В. С. въ послѣднемъ письмѣ моемъ я испрашивалъ
милост. соизволенія Г. Имп. на пріѣздъ мой въ С. П. бургъ
дабы лично и обстоятельнѣе изобразить нужды народа
ввѣрившагося моему управленію и искреннимъ Всевыш-
нимъ покровительству великодушнаго царя правосл. Россій.
народа находящагося живымъ подъ священнымъ [illegible]
и спасенія судьбы.

Тогда какъ всѣ маленькіе народы отстаивающіе
свое политическое существованіе обращали на себя великодушн.
состраданіе другихъ могущественнѣйшихъ державъ которымъ
они приносили жертвы по какимъ нибудь связямъ, одна Черногор.
оставалась въ своемъ первобытномъ политическомъ ничтожествѣ.
Когда въ началѣ прошедшаго столѣтія въ эпоху
борьбы Россіи* съ Портою, Валахія, Молдавія, Греція
и даже и Сербія не дерзали восстать за своихъ единовѣр-
цевъ, черногорцы первые воспрянули по призыву В. П.
Принося въ жертву единоплеменной Россіи всѣ свои силы и кровь
обращая на себя грозныя полчища Оттомановъ, одна Черногор.
которой усилія Великаго предрекали лучшую будущность
(что видно изъ дарованныхъ отъ высоч. грамотъ отъ 16 апрѣля 1712 г.
и 9 мая 1715 года) одна она осталась на произволъ судьбы, связ

Ея, по волѣ Божіей, славную смерть Императора
Петра Великаго вѣрно хранила въ сердцѣ своемъ. Въ Царств. Государ.
и своих предвѣчныхъ правахъ, а въ наслѣдственной войнѣ
Ея Екатерина II-я Турк. съ Россіею силы Царств. Государ.
Россіи увеличились въ теченіи Царствованія Императора
(Родил. 29-го января 1729-го года и 17-го февраля 1788-го года)
въ славную борьбу Его съ непріятелемъ, по завѣщанію
благословенной, Императрицы Екатерины, приобрѣтенныя къ
Ея Державѣ отъ Бога Россіи, и благополучно Царствующаго
воздѣлія справедливую дань хвалы Европейскихъ Историковъ
Россіи. Трактатомъ отъ 5-го мая 1804 года, Высо-
чайше утвержденнымъ Императ. Его Величествомъ отъ 29-го
Генваря 1805-го года, завершилъ Царствованіе Императора
Александра Благословенной мирнаго Европейскаго

Александ. I-ло располагавшій судьбами народовъ
упрочилъ бы и благоден. Черногоріи — Такъ съ 1711го
по 1814го окруженные отвсюду врагами храбрые
сыны Черной-горы содѣйствовали во всѣхъ подвигахъ
и пріобрѣтеніяхъ Россіи; но до сего ихъ удѣломъ
было одними лишь воспоминаніями героическихъ
подвиговъ и надеждами во будущее.

Я молодымъ еще инокомъ, призванный по
праву наслѣдія, къ управленію краемъ бѣднымъ на-
родомъ необразованнымъ, гордымъ, но утружденнымъ
непосильными необходимости гражданскаго устрой-
ства, готовымъ скорѣе предаться анархіи нежели под-
чиняться какой бы то ни было власти, я понялъ всю
тяжесть моего бремени, но основываясь на великоду-

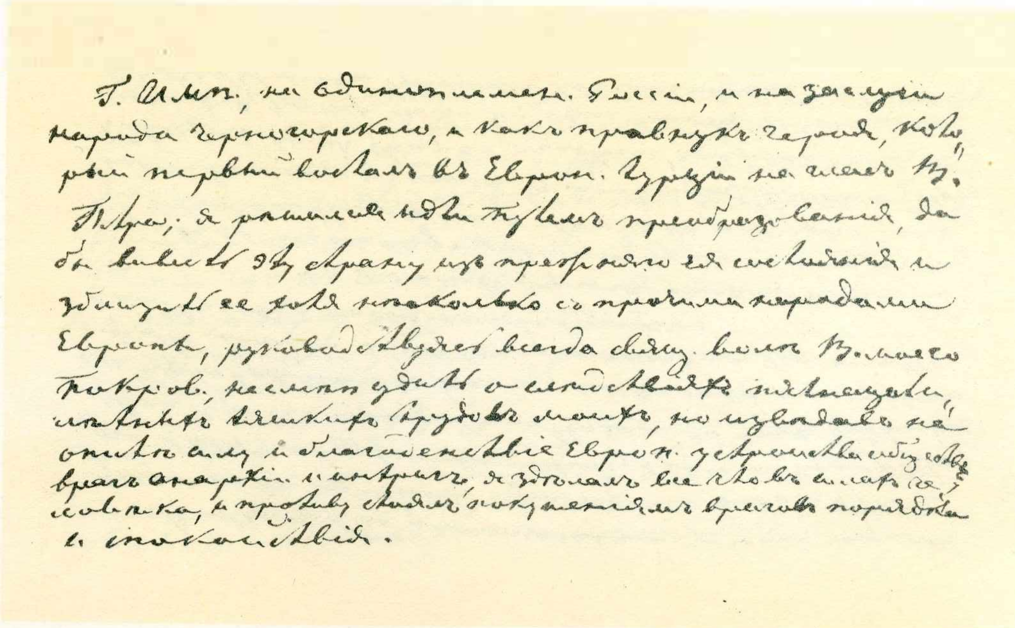

Г. Имп., не единственно милости Россіи, и по заслугамъ
народа черногорскаго, и какъ правнукъ героя, кото-
рый первый восталъ въ Европ. Турціи на племя Вл.
Петра; я решился идти путемъ преобразованій, да-
бы вывести эту страну изъ прежняго ея состоянія и
сблизить ее хотя несколько съ прочими народами
Европы, руководствуясь всегда святою волею Великого
Покров., не менее убѣжденъ о средствахъ [illegible]
[illegible] трудовъ моихъ, но изволите на-
опытъ силу и благоденствіе Европ. устроенные [illegible]
враговъ анархіи и интригъ, я [illegible] все что въ силахъ [illegible]
[illegible], и противъ стольк. покушеній на враговъ порядка
и спокойствія.

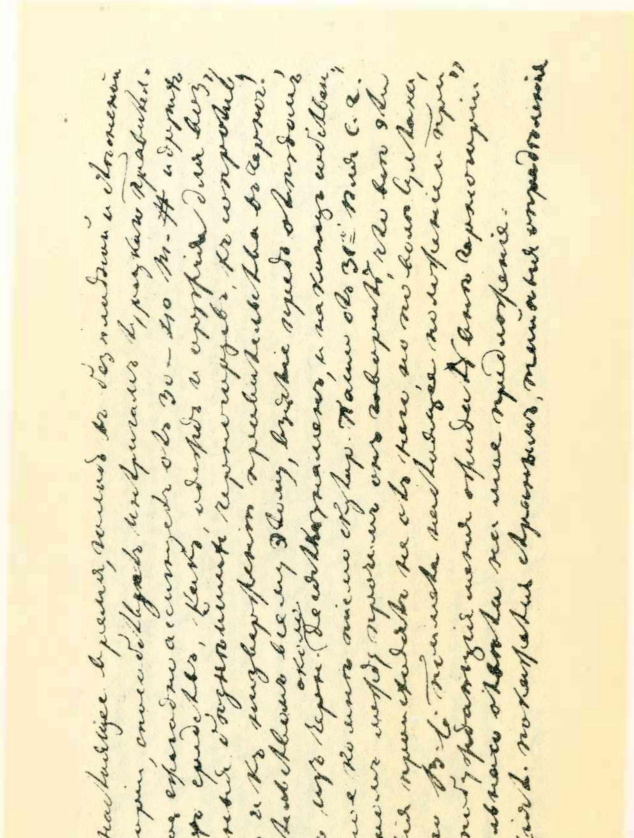

Въ настоящее время, голодъ въ безплодной и истощенной Черногоріи, способствуетъ интригамъ въ рядахъ правител. которое ежегодно ассигнуетъ отъ 30 – 40 т. ф. и другихъ [illegible] средствъ, какъ, [illegible] и оружія для возбужденія [illegible] черногорцевъ къ сопротивленію и къ низверженію правительства въ Черног. Доказательствомъ всему этому, [illegible] [illegible] изъ Черн. около [illegible], и наконецъ собственноручное [illegible] письмо [illegible] отъ 31 [illegible] въ которомъ между прочимъ онъ говоритъ, что всё эти [illegible] происходятъ не отъ него, но по волѣ султана, изъ этого [illegible] положеніе и причины [illegible] Черногоріи рѣшительнаго отвѣта на мое предложеніе.

Въ [illegible] [illegible], тайныя [illegible]

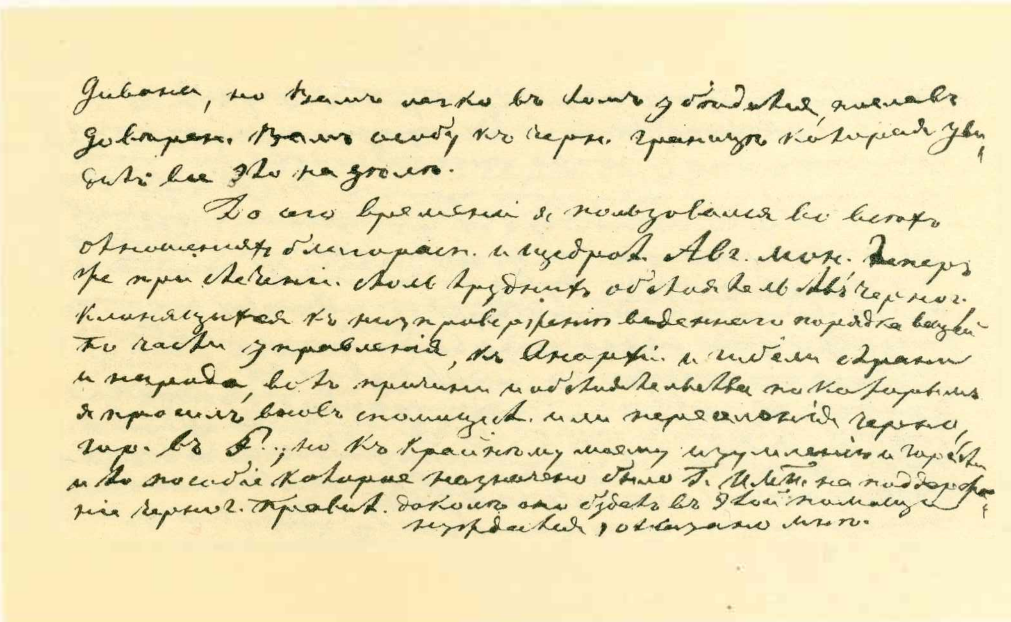
дивана, но взамѣнъ легко въ томъ убѣдиться, послав
доктора. Взялъ особу къ черн. границѣ которая уви-
дѣла все это на дѣлѣ.

До сего времени я пользовался во всѣхъ
отношеніяхъ благораспол. и щедрот. Авг. мон. Теперь
же при лѣченіи моемъ трудныхъ обстоятельствъ черног.
клонящихся къ ниспроверженію введеннаго порядка во всѣ-
хъ частяхъ управленія, къ Анархіи и гибели страны
и народа, въ тѣ причины и обстоятельства по которымъ
я просилъ вновь помощи или переселенія черног.
гор. въ Р.; но къ крайнему моему изумленію и горести
и то пособіе которое назначено было Г. Имп. на поддержа-
ніе черног. правит. доколѣ оно будетъ въ этой помощи
нуждаться, отказано мнѣ.

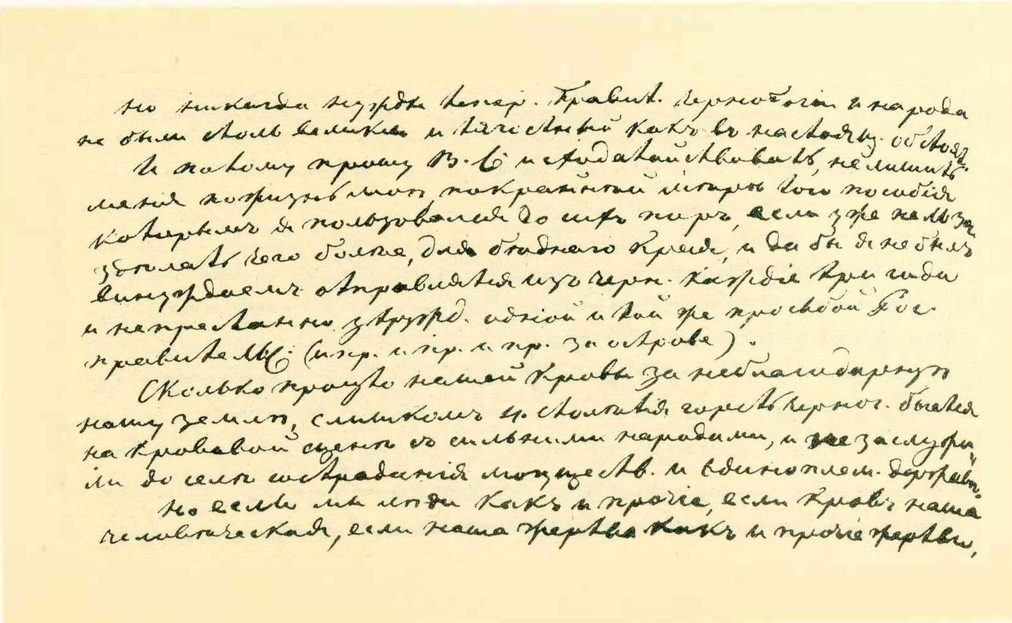

но никогда нужды Черног. Правит. Черногоріи и народа
не были столь велики и плачевны какъ въ настоящ. обстоят.
И потому прошу В. С. исходатайствовать, не лишить
меня хотя бы моего, покрайней мере всего пособія
которымъ я пользовался до сихъ поръ, если уже нельзя
удвоить чего более, для бедного края, и дабы я не былъ
вынуждаемъ отправляться изъ Черн. каждые три года
и непрестанно утруждать одной и той же просьбой Госу-
дарственнымъ (и пр. и пр. и пр. за острова).
Сколько пролито нашей крови за неблагодарную
нашу землю, сливалась ц. столетія горсть черног. бывшая
на кровавой сцене со сильными народами, и заслужи-
ли до сихъ состраданія могуществ. и единоплем. Держав.
но если мы люди какъ и прочіе, если кровь наша
человеческая, если наша жертва какъ и прочіе жертвы,

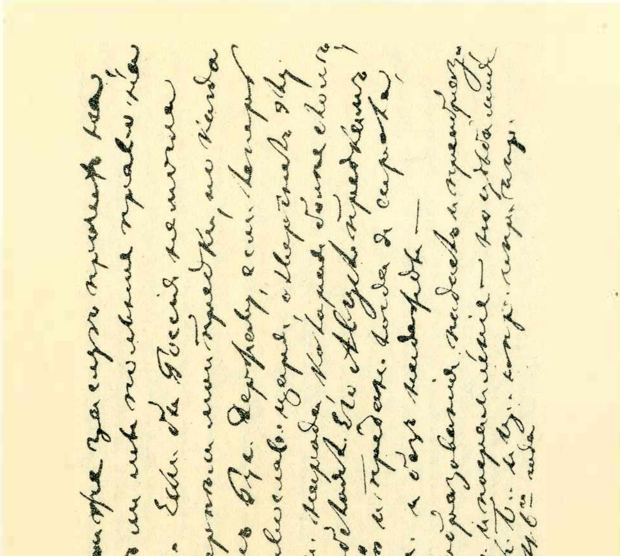
если наши заслуги на мире заслуг предков на-
родов, то напомню им мы пользуем право на
их покровит. России. Если бы Россия не могла
бы бы терпеть так терпели мои предки, но когда
Всевышний возвысил Его Державу, если теперь
человеческое сердце православ. царя, отвергнет эту
малую отрасль славян. народа которая более столе-
тий служила в трудных обстоят. Его Августейшим предкам
с непоколеб. верностью и преданн. тогда я сирота,
без Отца — без племени и без надежды —
с низпровер. преобразования падает и превращ.
с нападением страдан. и порабощение — погубят меня
и моего народа в рук. Т.. и Ту.. непр. неприят.
Вышня 20го Ноября 1846го года

За Церкву — за Князя —

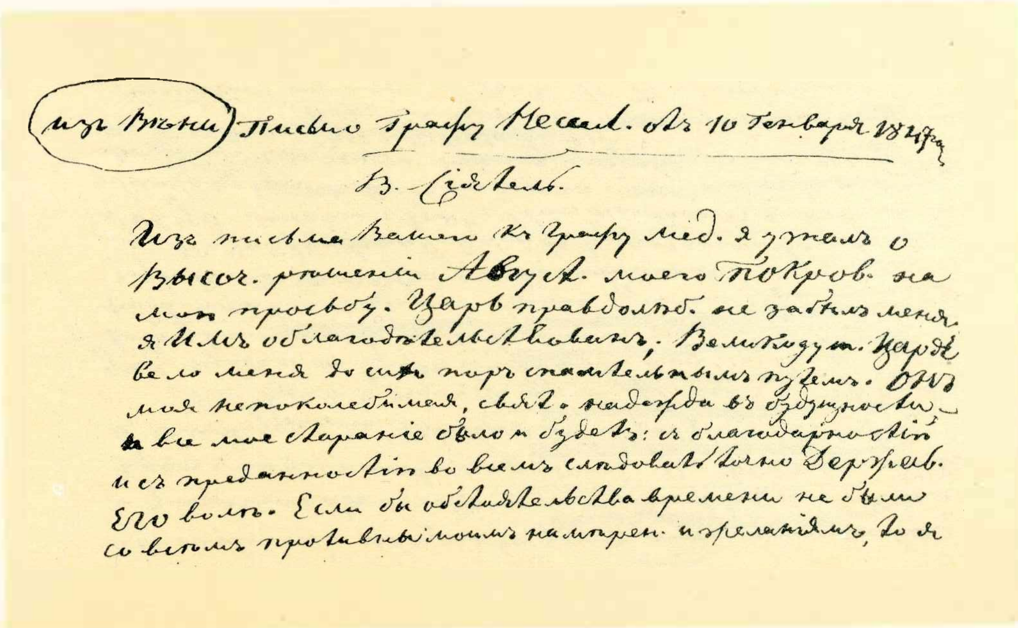

(изъ книги) Письмо графу Нессел. отъ 10 генваря 1827 г.

В. Сидѣлъ.

Изъ письма Вашего къ графу Нес. я узналъ о
высоч. рѣшеніи Август. моего Покров. на
мою просьбу. Царь правдолюб. не забылъ меня,
я Имъ облагодѣтельствованъ; Великодушн. Царь
велъ меня до сихъ поръ спасительнымъ путемъ. Онъ
моя непоколебимая, свят. надежда въ будущности,—
а все мое стараніе было и будетъ: съ благодарностію
и съ преданностію во всемъ слѣдовать точно Держав.
Его волѣ. Если бы обстоятельства времени не были
совершенно противны моимъ намѣрен. и желаніямъ, то я

исполнилъ бы священный долгъ моего призванія
и упрочилъ бы основаніе благоденствія сообразно
краю и наклонности народной. Но Богъ милостивъ
а великодушный НИКОЛАЙ не забудетъ своихъ.

Мое критич. положен. принужд. меня, а мое безпре-
дѣл. предан. къ ЦАРЮ единоплем. Рос. ласкаетъ меня:
вотъ двѣ причины по которымъ я дерз. наскучилъ В. Сі-
ю дѣликат. и благород. Вашей опытной души проник-
нутъ въ мое положен., и извинятъ меня.

Надняхъ отправляюсь въ Черногорію. Дай Богъ
ГОСУД. многолѣтія! Авось настанетъ для меня то
блажен. время, когда на дорогѣ моей не будетъ болѣе
воздымающихся неодол. препонъ, преграждающихъ мнѣ приступать
къ Престолу Высокопос. Генія.—
Порученная черногор. Вашему покров. честь имѣю
пребывать и пр. и пр. В. Л. П. П. Нѣгошъ

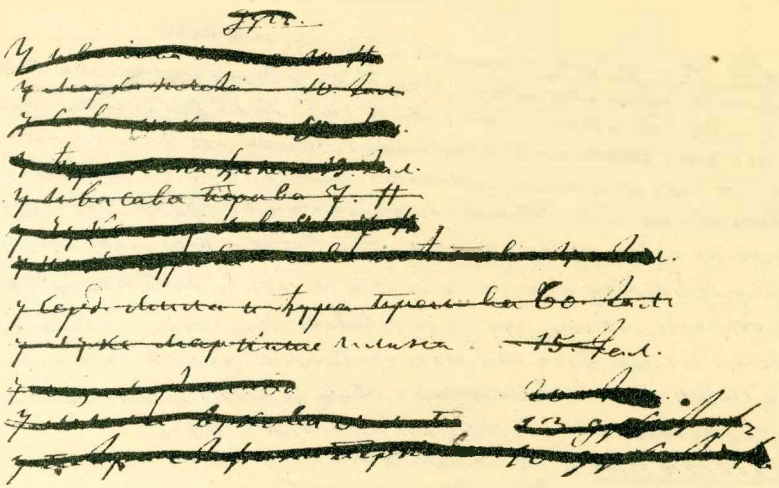

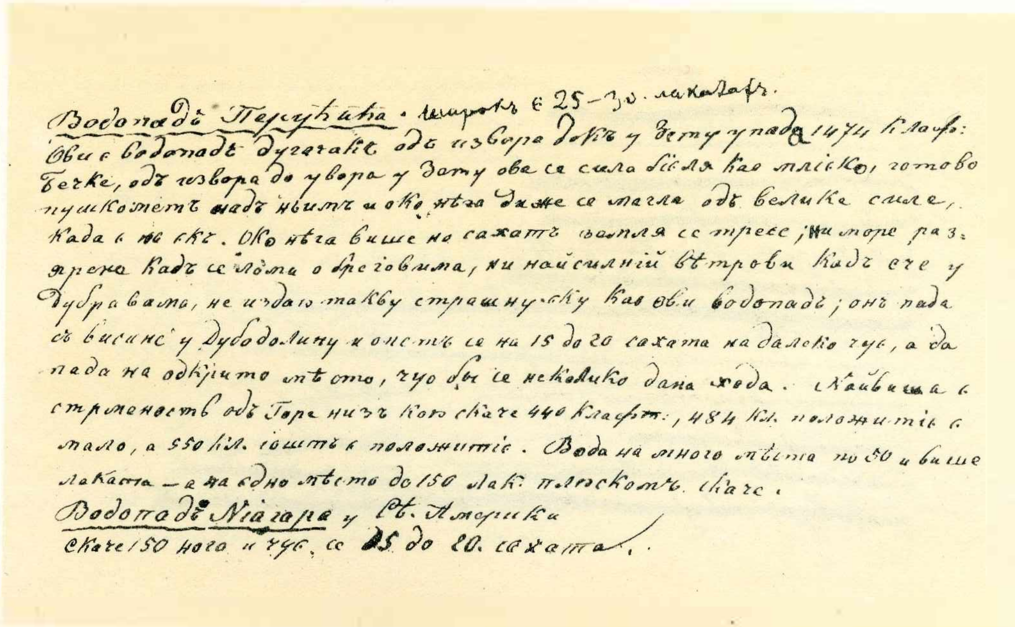

Водопадъ Перућица. широкъ є 25–30. лаката.
Ови є водопадъ дугачакъ одъ извора докъ у Зету упада 1474 клаф:
бечке, одъ извора до увора у Зету ова се сила бiела као млiеко, готово
пушкометъ надъ нѣимъ и око нѣга диже се магла одъ велике силе,
када є на скокъ. Око нѣга више но сахатъ земля се тресе; ни море раз-
ярено кадъ се ломи о брегoвима, ни найсилнiй вѣтрови кадъ сѣче у
Дубравама, не издаю такву страшну ску као ови водопадъ; онъ пада
съ висине у Дубодолину и опетъ се на 15 до 20 сахата надалеко чуѣ, а да
пада на одкрито мѣсто, чуо бы се неколико дана хода. Найвиша є
стрменость одъ Горе низъ кою скаче 440 клафт.; 484 кл. положитiя є
мало, а 550 кл. іошть є положитiє. Вода на много мѣста по 50 и више
лаката – а на єдно мѣсто до 150 лак: плоскомъ скаче.
Водопадъ Нiагара у Св. Америки
скаче 150 ного и чуе се 15 до 20. сахата.

Многоуважаемые Господа
Члены славнаго Общества!

Съ святымъ торжествомъ
души я имѣлъ честь прошлаго
года получить дипломъ, облекаю=
щій меня въ лестное званіе По=

Членъ Императорскаго
Общества Исторіи и Древностей
Россійскихъ при Московскомъ Уни-
верситетѣ

Благодарю Москву за вниманіе, за то, что она вспомнила о своемъ искреннемъ покойникѣ.

обитающемъ на краю Славянскаго міра, — удивительно, что она не забыла атома, изъ атома, который ей принадлежитъ по всему, — атома, который ураганами времени занесенъ на страданіе въ среду чуждыхъ! — О, сколь Москва

восхищаетъ меня! Москва — свя=
щенная скинія великаго народа,
въ которой воспитывается за=
вѣтъ нашего величія! Москва — ко=
лыбель Донскаго, Іоанна Великаго,
Пожарскаго и Романовыхъ! Москва
— мать Царей — начало величія

Славянскаго! Москва – столица
Знати и святый алтарь Право-
славія и Славянства! Москва,
которая великодушіемъ всесоли-
женіемъ своимъ показала свѣту
Имя Славянское! непоколебимая
скала, о которую вѣками Запада

Европы сокрушилось! — Какъ усла=
дительно вниманіе Москвы для ду=
ши, пылающей пламенемъ величія
и гордости Славянской! Я ея пре=
данный сынъ; я ея поклонникъ; я
вѣрный поклонникъ блистатель=
ной славы роднаго племени!

Москва — душа души моей и сла-
достное сновидѣніе, исполненное
святыни, великими надеждами
— Судьба моя не согласна съ моимъ
намѣреніемъ; я Москвы не видалъ,
и, можетъ быть, не увижу; но
она у меня всегда передъ глазами.

то вижу ее пылающею жертвою
на олтарѣ великаго народа; то
вижу ее возрождающеюся изъ
пепла, подобно фениксу; то вижу
священный Кремль — святую оби=
тель Царей, — сіяющій златыми
главами храмовъ, какъ держав=

ный вѣнецъ Царицы Славянскаго
міра; то видишь ея Величіе,
непоколебимыхъ столповъ Тро=
на и Славянства, — вотъ един=
ственный кругъ въ мірѣ, гдѣ
душа Черногорца можетъ тор=
жествовать и открывать свое

прямое чисто сердечіе по чувству одноплеменности.

Вниманіе Москвы неоцѣненно для Начальника горсти народа, обреченнаго рокомъ на испытаніе, на жертву за Православіе и за честь Имени, — народа,

въ продолженіи четырехъ вѣ-
ковъ тяготимаго и истребля-
емаго Государствами иноплемен-
ными, сохранившаго бытіе свое
только Вѣрою и честію Имени,
и дожившаго до благословенной эпо-
хи, когда Царь и Матерь всѣ-

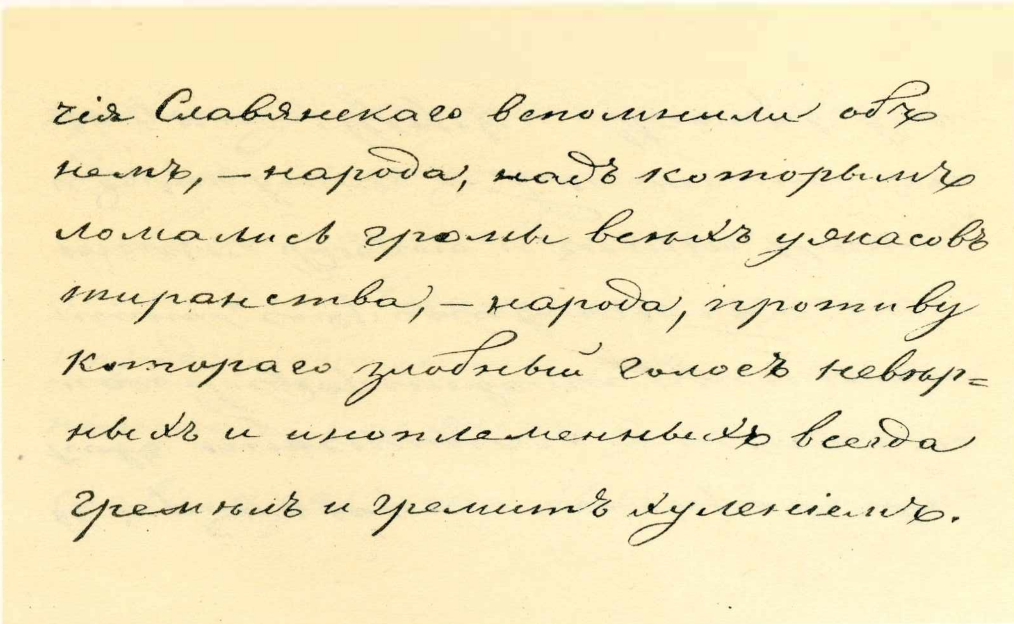

чія Славянскаго вспомнили объ немъ, — народа, надъ которымъ ломались громы всѣхъ ужасовъ тиранства, — народа, противу котораго злобный голосъ невѣрныхъ и иноплеменныхъ всегда гремѣлъ и гремитъ хуленіемъ.

Для Владыки, гордо страдающаго за честь Церкви, вниманіе Москвы спасительно, какъ для сироты утѣшеніе родныхъ. Москва, единственная моя святыня, которой я издавна и усердно поклоняюсь, какъ не=

винный сынъ природы новорожденному солнцу, послѣ ночи, возмущаемой адскими сновидѣніями.

О если бъ я могъ всѣ мои чувствованія къ Москвѣ передать бумагѣ, тогда бъ успокоилась

юная душа, упоенная фана=
тизмомъ одноплеменности,
тогда бъ исповѣдалась она
въ своей искренней простотѣ
предъ своимъ завѣтнымъ алта=
ремъ!

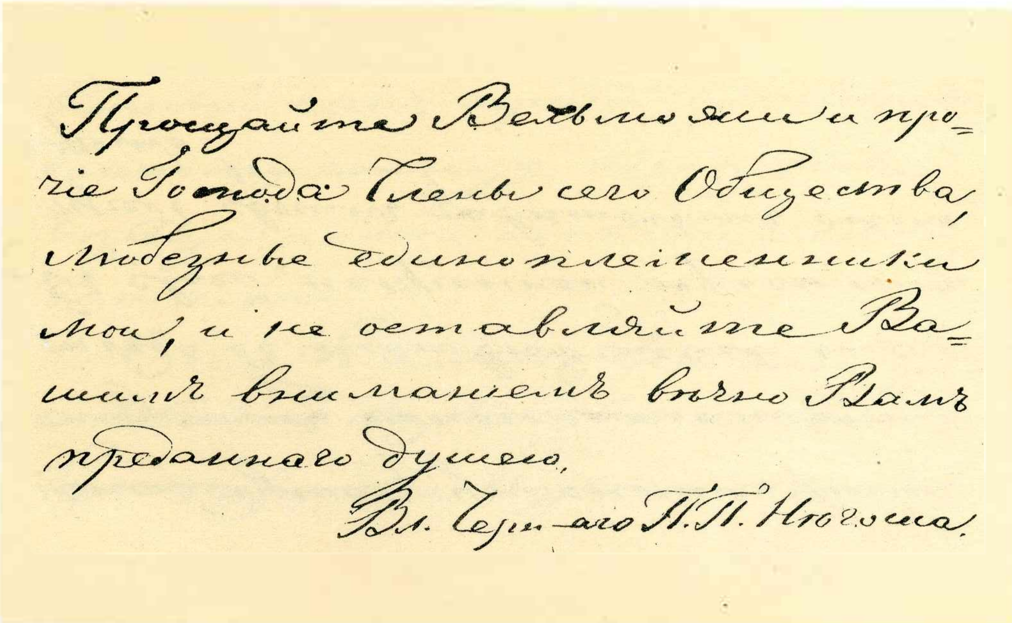

Прощайте Вельможи и про=
чіе Господа Члены сего Общества,
любезные единоплеменники
мои, и не оставляйте Ва=
шимъ вниманіемъ вѣчно Вамъ
преданнаго душею.

Вл. Черн-аго П. П. Нѣгоша.

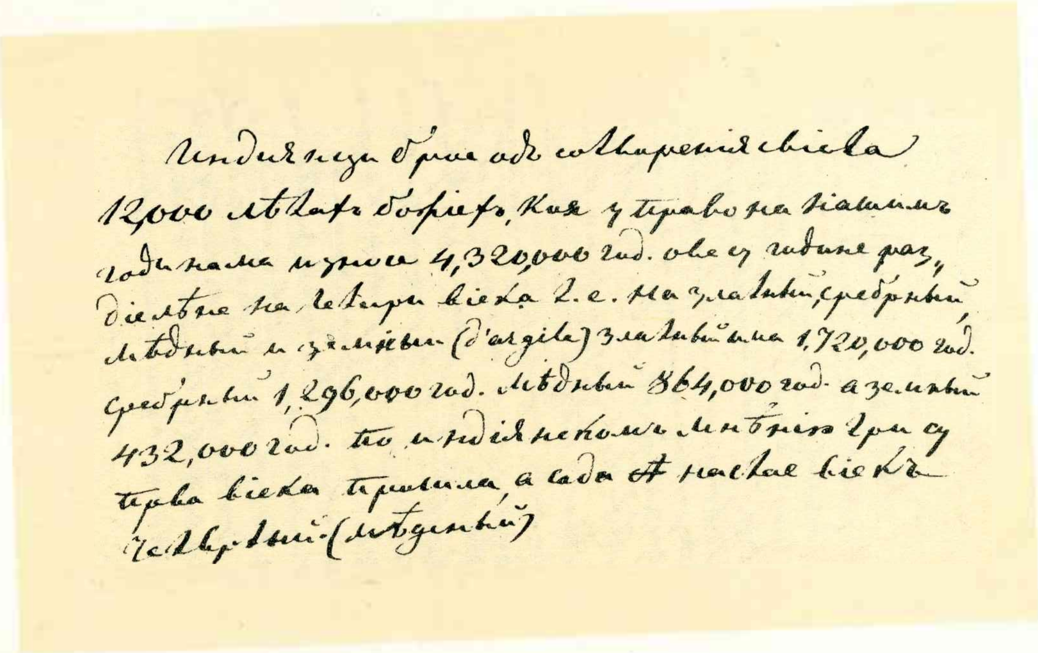
Индијски број од сотворенија свијета
12000 дебата бориер, кое у право на нашим
годинама износи 4,320,000 год. ове су године раз-
дијељене на четири вијека т. е. на златни, сребрни,
мједни и земљани (d'argile) златни има 1,720,000 год.
сребрни 1,296,000 год. мједни 864,000 год. а земљани
432,000 год. по индијском мњенију три су
прва вијека прошла, а сада је настао вијек
четвртий (мједний)

10. окт. 1830.

Юг зайдя, разгрелся море,
Прекрасными небеса одеяли,
Разлегся в тростниках зеленых,
Зрак тихо к небу голову склонил,
Сын Востока вновь ко мне летит
И вдаль меня, вновь в области
Мечтательных, полей в зеленый
Зелей среди в Его простор,
Где берег, остров за морем вдали,
Где светит ночью при звездах
Как светлый путь разлит по водам,
Где в тихом вечере звучнее
И нежнее любовь
И неизбежней
И сладкие слезы
И вдруг я здесь. Как неизбежно
Слова твои, Аврора и Восток!
Ты далеко, не видишь ли Запада —

— аменофисъ II, сынъ
тутмозиса — VII фараонъ
XVIII династіе, нъгова се
имперія простирала до среди
Етіопіе и до скитіе, овай є
примао Іосифа за сина, узео га
за управителя; овай насели
Якова са фамиліомъ у Египту.
нъгова влада починяше
1687 год. пр. Хр. — владао є
30 г. и 5 м. рана узевши хріа-
— аменофисъ III, или Аме-
нофисъ — рамессъ, нарочито
назыма названый рамзесъ
V, сынъ рамзеса — міамуна
бы XVII владалацъ од XVIII
династіе; безъ сумнѣ IV
фараонъ, онъ є гоніо изра-
илтяне, али ніе погинуо
у зрвеномъ мору како
кажу XIV глава изхода,
єрбо є онъ и после владао
19 год. и то после 1493 пр. Хр.

— наша є земля одъ сунца ма-
ло далѣ но 150 М. Километръ
а дебела 12 Х. Кил. а окружность
є њена 40 Х. Кил. њена є пов-
ршина около 510 М. Кил. четво-
роугольнихъ; три су части
њене покривене водомъ, а едва
є половина суше населено-
наша є земля од составльена
одъ воздуха, воде, тріхъ сватиръ
неизмѣримихъ, и одъ зем-
лье и камене тврдине,
итд. и све тврда земля-
ннаъ є составъ, те тако дѣ-
иватъ и по земли, а онѣ
водой ——
+ зрно одъ топа за секунд
прелети 230, клафтерахъ —
— 9-г јуній у 10 часоватъ и 16
мин. чуј вечра почиње лѣто
свему съверн. полушаріу а зима
южному — 10 — 11 — и 12-г јуній
календаръ исто вріеме исхода
и захода лѣте, и ако ова вре
дана сунце не иде обично но
са едва намѣтивіему набиюдава
лю во тримѣтила да се мѣте. съ
овога су ово дани сунцестоаній
съ овога се јуній назвао ~~[illegible]~~
иуди или млади, стари су но
вм год. одъ ѣтга починяли; радитоть
є и онай названъ одъ рѣчи <u>maior</u>
старьи или последњи у години —

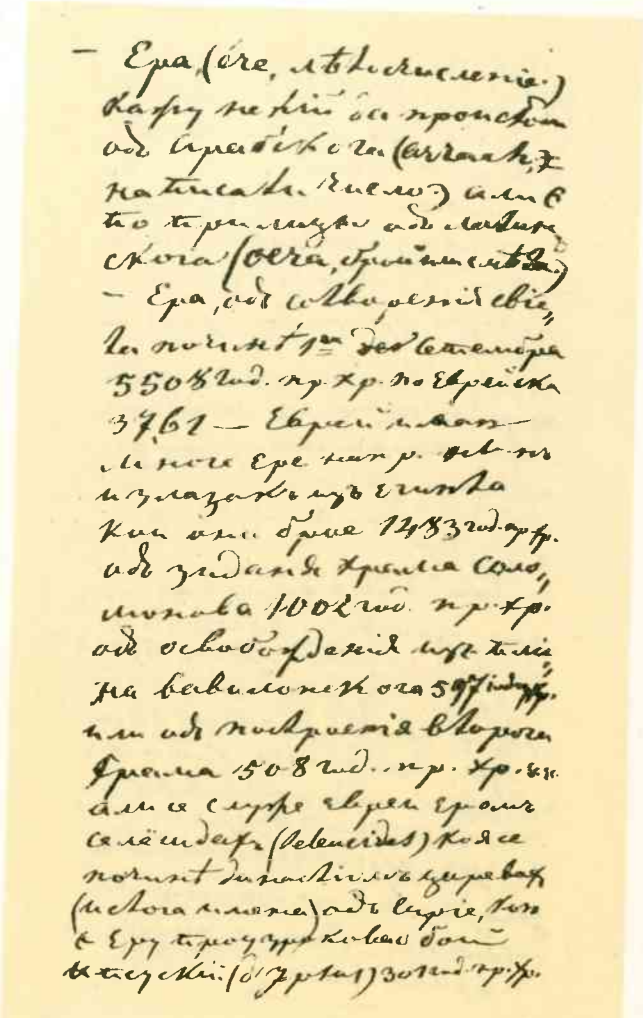

— Ера (öre, лѣточисленіе.)
кажу некіи да произходи
од Арабіскога (arrach, =
написати число.) али є
то прилиђе од латин-
скога (Oera, бројница [illegible].)
— Ера, од створенія свѣта,
га почиње 1ога Септембра
5508 год. пр. хр. по Еврейска
3761 — Еврейи [illegible]
многе ере напр. [illegible]
излазака из Египта
кои они броје 1483 год. пр. хр.
од зиданя храма Соло-
монова 1002 год. пр. хр.
од ослобођенія из темни-
це вавилонскога 597 год. пр. хр.
или од посвећенія второга
храма 508 год. пр. хр. и т. д.
али се служе Евреи ером
Селеукидах (Seleucides) коя се
почине династиюм царевах
(Селевка [illegible]) од Сиріе, [illegible]
к Еру [illegible] бой
[illegible] (d'Ipsus) 301 год. пр. хр.

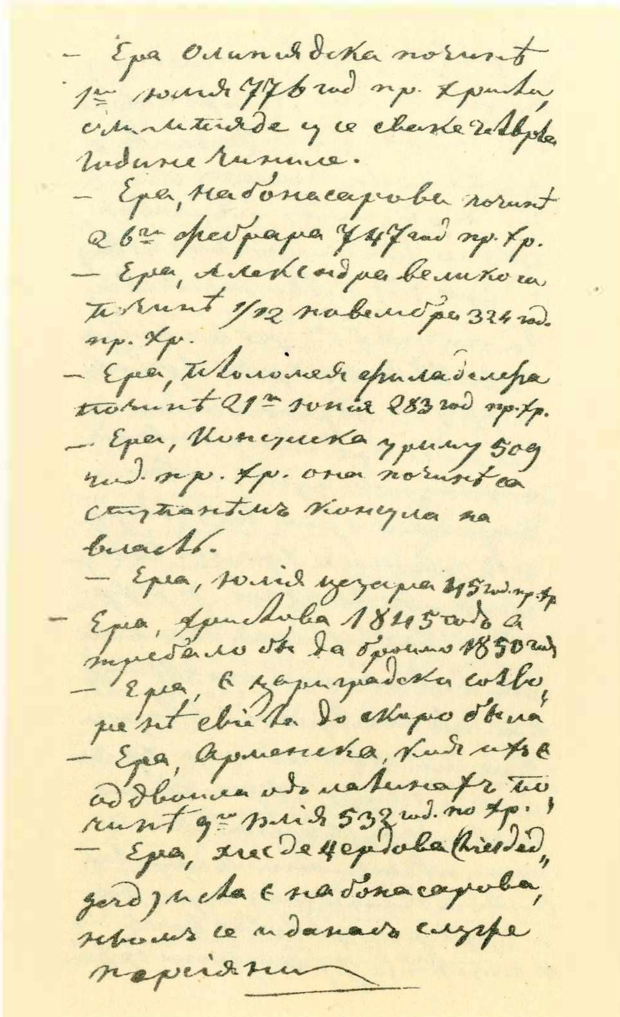

— Ера Олимпијадска почиње 1ог јулија 776 год. пр. Христа, с олимпијаде у се сваке четврте године чинише.
— Ера, Набонасарова почиње 26ог фебруара 747 год. пр. Хр.
— Ера, Александра великога почиње 1/12 новембра 324 год. пр. Хр.
— Ера, Птоломеја Филаделфа почиње 21ог јулија 283 год. пр. Хр.
— Ера, Консулска учињ 509 год. пр. Хр. она почиње са ступањем консула на власт.
— Ера, Јулија цезара 45 год. пр. Хр.
— Ера, Христова 1845 год. а требало би да бројимо 1850 год.
— Ера, е цариградска создања света до Христа бѣла
— Ера, Арменска, кои их е одвоила од латинах по чинѣ 9ог јулија 532 год. по Хр.
— Ера, хиџре Мухамедова (Hiedžra), која је Мекка е набонасарова, кои се и данас служе турци

Ера, муслиманска,
Еџира, од речи арапске
(hedjra) отпочела — она
почиње од бегства Мухаме-
дова из Мекке у Медину
кад почиње 15. или 16.
јулија нов. — наш. 16. броје
622 год. по Хр.
— Ера, индијска Кали-
југам (т. е. лоша времена)
која почиње 3101 год. пр. Хр.
— Ера Независна Аме-
риканска, почиње 4. ог
јулија 1776. од када се
ослободили Сједињени
Штати испод владе
енглеске.
— Ера републиканска
у Француској, имала је
почетак 22. септембра
1792 год. а престала је
1805 год.
Републиканци бјеху
са свим на нови
начин календар
уредили, напр. пре-
дузеше обичне годишње

отъ 365 дена тъ не бише
правилно, ерго трябва ези-
чана, година и ставля"
365 дена ть 5 часовать, 48' и 51"
тако исто не има и се ни
щребва месецатъ и неде-
лятъ дотемна, ради тога су
12 месецатъ по отъ 30 денъ
зимни, а 36 неделятъ
по 10 дни (décades) а 5 дни
ком пребегуть на изъ ед-
ния месецъ принадали,
нало у сами остали, изваля се
(complémentaires) допълнителни
5 час. 48' 51" свако 4 години
составять толове единъ день
и они называ годину високосну
(bissextiles) годишно —
на Латински (sextiles) и тая
година почни ес равноденс-
твиемъ в септем. 22-ти (септемвр.)
месеца свако називать
3 есени: vendémiaire, brumaire
frimaire; 3 зимни: nivôse
pluviôse ventôse; 3 пролетни
germinal, floréal, prairial. 3
летни: messidor, thermidor, fructidor.

а дневи одо десетице (décades),
називахуся: primidi, duodi,
tridi, quartidi, quintidi,
sextidi, septidi, octidi,
nonidi, и décadi, последњи
они празновахуся као
недеље обично што се
празднује. —

Многобројне друге
осим овде изложених
у Ерсефу, било би
безполезно бројити.

У време владања пиястах
(piasts) повикаше се по-
ринтарима околодвезд.
Болеслав велики који
ба први краљ и основа-
тељ државе — а после
они одо Копиелата рода,
наследника Лешкахъ
(Lechks) ћи изабраних
Ливнима, (Тако повод
ниша кафе)

— Ликургъ законодатель спартанскій, роћенъ 962 год. пр. Хр. бијаше одъ царске фамилие у Спарти.
— Солонъ законодатель Атинскій и једанъ одъ седамъ мудраца — роћенъ на острову Саламину 638 год. пр. Хр. његовъ отацъ произлажаше одъ царевахъ Кадрускихъ (Codrus)
— Пиндаръ Кнезъ поезіе лирическе (како што Хомеръ и Порфиріе одъ поезіахъ Епическіехъ) роћенъ у Синосефалу Беотіи близу Тиве у Беоціи 520 год. пр. Хр.
— Сократъ најславніи филозофъ, сынъ Софрониска ваятеля и мудре Фенарете, роћенъ у Атини 470 год. пр. Хр.
— Сенека филозофъ и воспитатель Нероновъ, роћенъ у Кордуи (Cordone) у Испаніи 2 или 3 год. по Христу.
— Loranta (don juan antonio) списатель испанскій у половини VIII века

— Крезусъ, синъ Аліатта
последній и найславній
царь Лидіе, роћенъ около
591. год. пр. Хр. онъ є своя
блага и славо и єкатео из горе
Тмолуса:— одрасъ друг.
[illegible] свиа [illegible], где
[illegible] нeколико [illegible]
[illegible], и одъ [illegible] са
дође на пробуђ овога царевства.
другій му є синъ [illegible] био —
Крезусъ дава 20. милиона
храму оракула Делфа,
гдеиза у име оракула
прима златне [illegible] —
предрекао оракулъ у Делфа
гдеиза, [illegible] надъ Киромъ
завоевателемъ, кога
ово прорицанье поведе
на коначнои погибли,
кои о: ъ и [illegible] одъ
Кира, кадъ [illegible],
а [illegible] кои овде [illegible],
не храмъ не помогнусе
великога приноса, кои
бише примио одъ Делфа
— Импер. Абиссинскій
называсе: grand Negus.

Родоскій колосъ.

— овай є колосъ посвѣтенъ (подигнутъ) было сунцу (Helios-phobe) онъ є уздигнутъ около 300 год. пр. Хр. нѣгова є маса тешка была около 60 хилядаръ оката — високъ є быо 70 лакатъ; майсторъ му є быо Шаресъ одъ Линда (Charès de Lindos) 12 год. є граденъ — онъ є стояо на улазакъ у пристанъ, най вишни му є бродъ могао измеѣу ногаръ проћи — али є само 56 година стао, и буде оборенъ потресомъ лежао є поваленъ 894 година. — Када бы освоенъ Родосъ калифомъ Османомъ, овай га калифъ продаде єдномъ чифутину, а овай га фуринъ однесе га на 980 камила!

— найвишій є діамантъ каселѣ[?] Раджата малана на Борнео (Radjah de Matan à Bornéo) необрађенъ, тежи каратъ — 367.

— Велик. могол.	270 кар.	11,723,000
— Рускій тежи	193	2,000,000 фр.
и пенсію доживотно одъ 96000 франц.		
— австрійскій тежи	139	2,600,000 ф.
— франц. тежи	136 3/4	2,500,000 ф.

него іма овонико вали —

— діамантъ краля одъ Лахоре, назива се по индійски Кохіноор, (montagne de lumière)

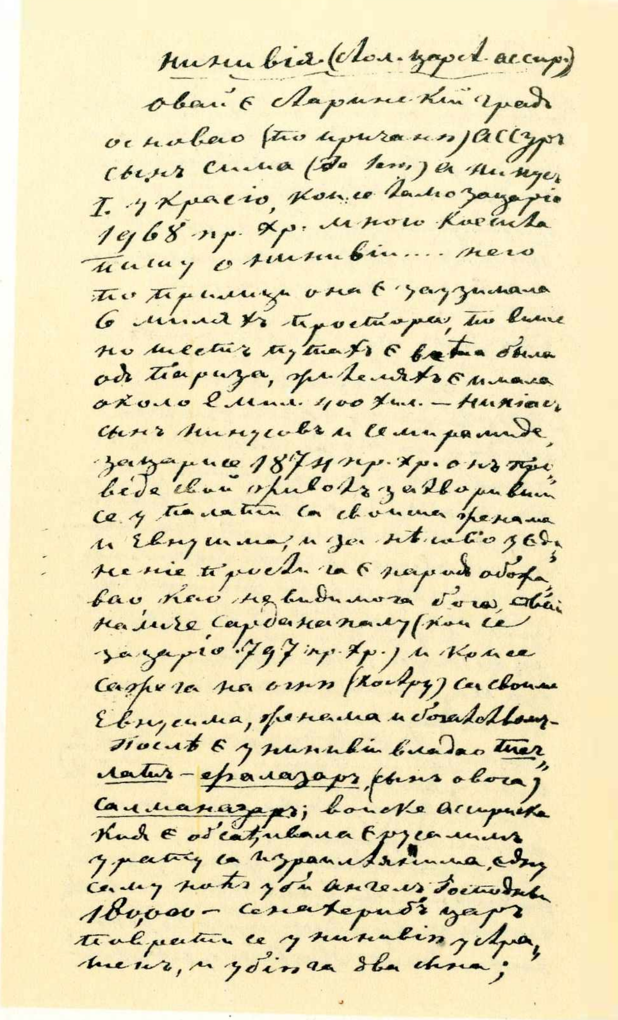

Нинивія. (Пол. царс. асир.)

Овай є Ларинскій градъ
основао (по причаню) Ассуръ
сынъ Сима (до Хр.) а Нинусъ
I. украсіо, кои се тамо зацаріо
1968 пр. Хр. много касніе
пишу о нинивіи... нѣго
по причани она є заузимала
6 миля̄ прострора, по више
но шести путахъ є вейна была
одъ Париза, жителяхъ є имала
около 2 мил. 400 хил. — Нинія,
сынъ Нинусовъ и Семирамиде,
зацарисе 1874 пр. Хр. онъ про-
веде свой животъ затворивши
се у палати са своима женама
и Евнусима; и за нѣгово уєд-
иненіе просто га є народъ обожа-
вао, као невидимога бога, свой
напослѣ Сарданапалу (кои се
зацаріо 797 пр. Хр.) и кои се
сажега на огнъ (костру) са своимъ
Евнусима, женама и богатствомъ.

Послѣ є у нинивіи владао Тиг-
латъ-фалазаръ, (сынъ овога)
Салманазаръ; войске асирске
кад є обсађивала Ерусалимъ
у рату са израилћанима, одъ
саму ноћъ уби ангелъ Господнѣ
180,000 — Сенахерибъ царъ
поврати се у нинивію у храмъ,
и убіше га два сына;

адреленетх и сарезархх —
Азархх – Хаддонх, третій свет
тіхъ пословицъ и изъ-за чего трудовъ
Іоф. гр. Хр. — надо тіхъ сказать
Вавилонскій (изъ Іер. Ісаіи —)
только ли разоре до основанія
Іерусалима 625 гр. Хр. данныхъ са
мостоятельныхъ въ Библіи. —

Сіазархх, царь о двухъ недахъ —
хранителей (Корректоръ)

— Изъ Аверроэса Кордовскаго
извлекаю, да будетъ, даже Онъ не
сказалъ, да будетъ сказано, даже
не было ни слова, да ни единаго
изъ, до послѣдняго слова страшнаго
да неземного, да тихаго и сѣдокожаго,
да загробнаго: — ничего въ мірѣ,
чтобъ не радовало бы Іеговиста —
ни кого нѣтъ и ничего изъ
ни Іеговиста, кто бы Іеговиста
Кабы за богохульство Іеговиста
ни кого и только изъ Іеговиста
Корректоровъ, какъ Іеговиста и
апостоловъ проповѣдника —
— изъ Евангелистовъ, чтобъ изъ Іеговиста
радовался Іеговистъ и читалъ
только изъ Іеговиста, только открой
Іеговиста одного, Іеговиста изъ Іеговиста —

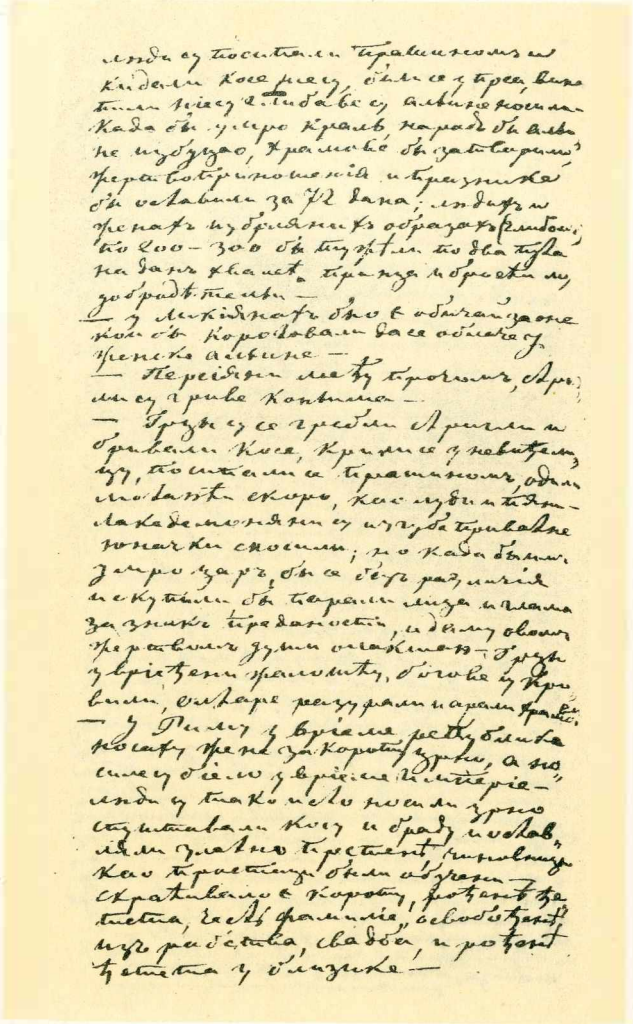

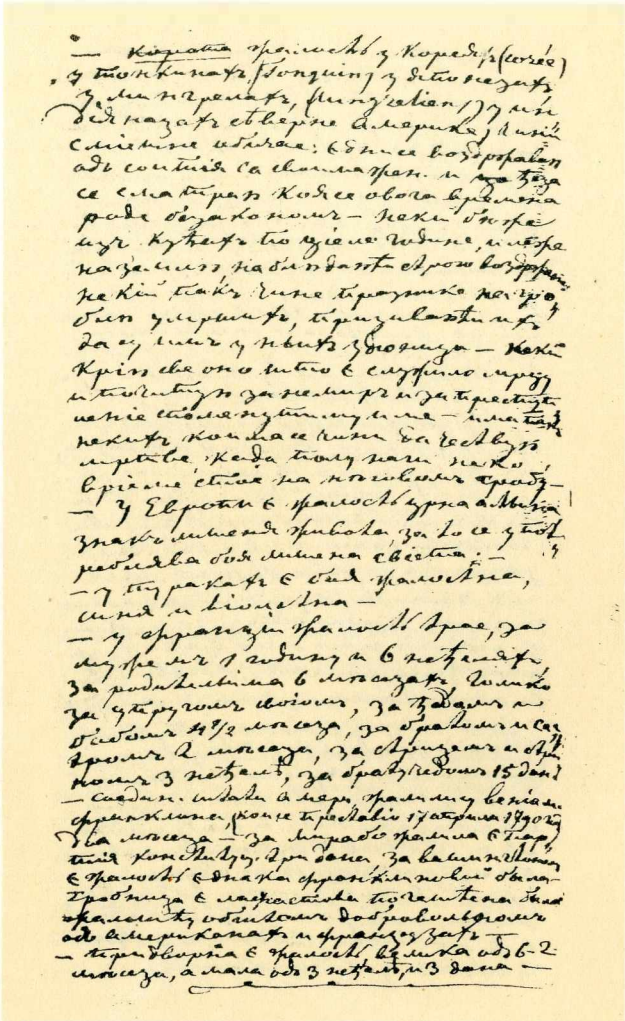

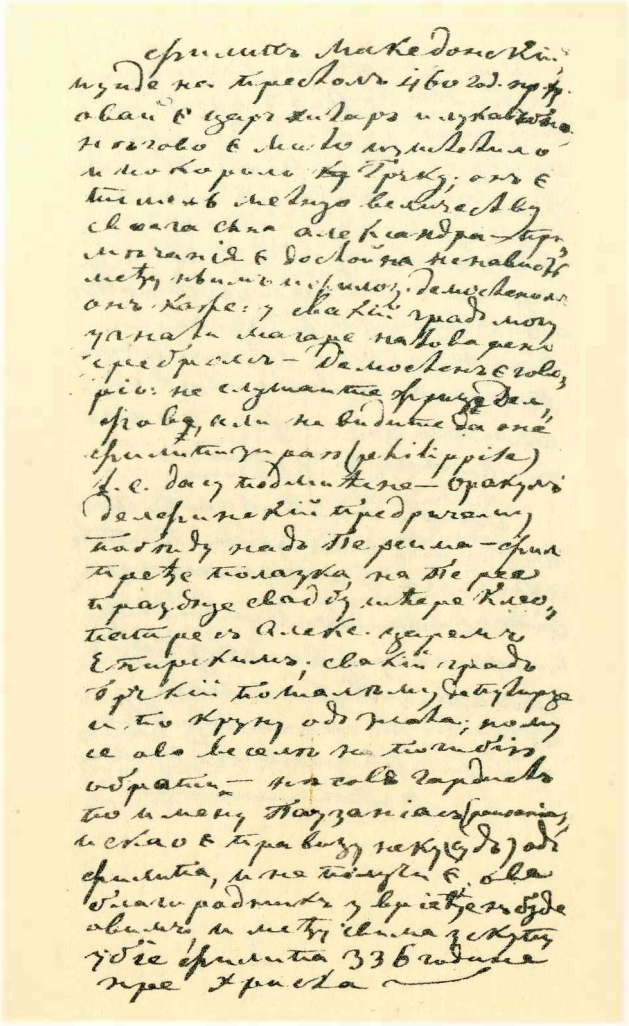

Островъ Фаро, кои се налази између два крака одъ пристаништа Александрійскога — на овоме є острову по заповѣди Птоломея Филаделфа, саградила се найславнія на свѣту свѣтионична кула, 283 год. пр. Хр. Оградіо є Книдіанъ Состратъ ово є едно одъ 7ма чудесахъ свѣтскихъ — єрь є висока 1000 лаката, ово є сада сасвимъ упропашћено — али є потресима срушена.

Остатци Помпеовогъ тѣла дошла одъ Кіо, убили су Помпея Ахиласъ, Септимиюсъ и Салвіюсъ; ова два послѣдня служила су у войсци подъ заповѣдништвомъ Помпея; Септимиюсъ га первій удари па за нимъ прочій.

и Инахъ, родомъ финикія-
нинъ, основатель царства
аргоскога — донео изъ Египта
съ єдномъ колоніомъ писа-
ратъ финикіянскіехъ, Египат-
скіехъ и арабскіехъ у Пело-
понезу около 2000 год. пр. Хр.

Давидъ царъ и пророкъ.

рођенъ у Витлеему 1074 год.
пр. Хр. Кадъ є біо пастиръ,
онъ є лавовима и медведима
отимао свою лопуцу
у лесахъ и побеђавао про-
тивника Голиата
херкулеса филистејскога —
побѣди надъ филистејцима
помрачи, са преимућствомъ,
съ ~~вед~~ вет сабелим, и са
смрћу многога мужа уби-
онъ є написао 150. псалми
[illegible] — биѣ є управља,
дао [illegible].

Омиръ.

онъ є роћенъ близу Смирне
на бріегу ріеке Мелеса, одъ
Меона и Критеиде — ка мјешан
мору Парфоскоме Лаи, да є
Омиръ у цвіету младости бю
907 год. пр. Хр. 302 год. по
разоренію Трое — али се
ништа о нъму чисто не зна
одкуда є, по седам у басне
за мотање што ово Троис
хорденіе и зрителе.

Le Vladika de Montenegro
en présentant ses hommages
à Son Altesse, la prie de
vouloir bien fixer le jour
et l'heure où il aura l'hon-
neur de lui présenter ses
compliments.

Vienne le 18 juin 1851.

Кнезу Шварценбергу.

Потопъ нашъ бы године
2344 а по другима 3308 пр. Хр.
Ное кадъ е ушао у ковчегъ
имао е 600 годинахъ; у мало
послије 7. данахъ у второме
мјесецу, 17. числа — океани
пређоше брегове, водопади
затекоше се небесахъ, да пада
находи 40; данахъ и 40 ноћи
вода се диже надъ горама
15. лакатахъ — вода раште
150. данахъ — 7. мјесеца
17. числа почину ковчегъ
на Арарату; вода све опа-
даваше до десетога мјесеца
1. числа вићеше врхове
планинахъ, 40. данахъ после
отвори Ное прозоръ одъ ков-
чега, пусти врана, онъ не
доће, неко воду док' пресуши;
голубица едномъ доће, не
имајући ђе починути; друго
е другомъ после 7. данахъ
донесе гранчицу одъ маслине,
а трећомъ се ни она не врати.
послије године Арамлокова
1. числа 7. данахъ после голубице

земля бѣ суха, 27-го втораго мѣсеца
земля бѣше суха и тогава пове
лѣнието Божие излѣзе из ков
чега. направи олтарь и даде чистъ
жертву од животнитѣ Богу —
Богъ му рече да вече потопа
нѣма вѣки, и даде дъгу з облака
знакъ союза между нимъ и людя
ма — тое када е излѣзъ из ковчега
и тамо Ное тече, посѣвати себе
на обработиванѣ землю и поса
ди лозу. —

2-ри потопъ вселенский.
По спомененията халдейски на
потопа. — по преданиятъ свѣтоме
преданъ халдейскитъ потопъ
вселенский, у едно веома уда
лено време — Ево текстъ
Александра Полихистора
(собиратель времена Силлина)
о овомъ потопу:
„Подъ Кизуѳрусомъ 10-ти царемъ
вавилонскимъ, би овай потопъ...
Сатурнъ му каза у сну да ће народъ
од потопа погинути, него да узме
са собомъ писания, од почетка,
средине и конца свѣта Аверасъ
да их закопа у градъ Сипарисъ
Систарисъ — да гради бродъ
да се спасава у нему са сродни
цима и пріятелима — Кизуѳ
русъ бродъ огради, 5 дужина, 2 широкъ
стадіе, (стадія 600 крокафъ)

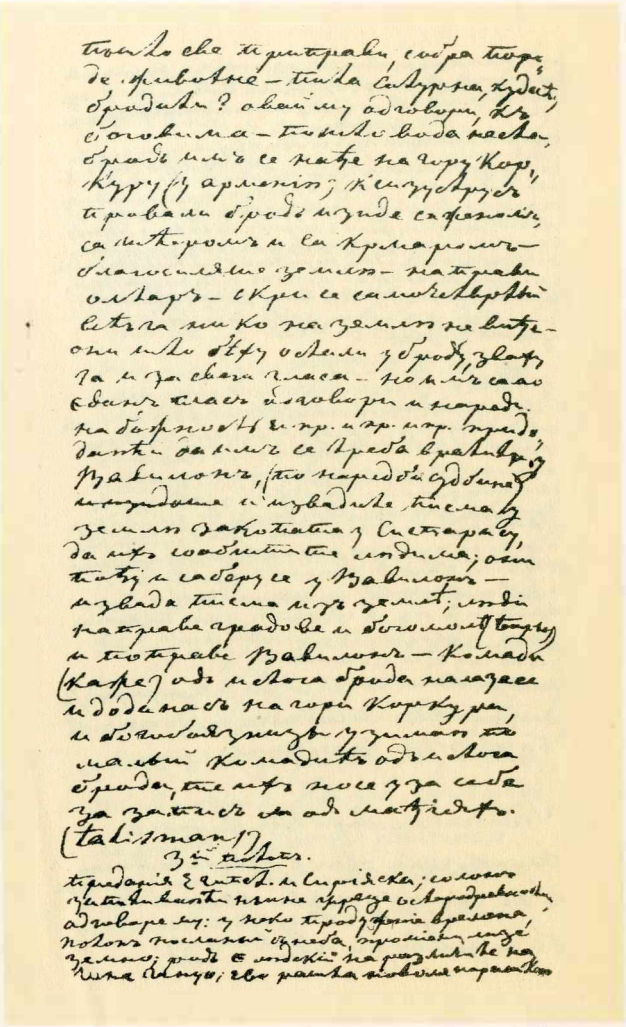

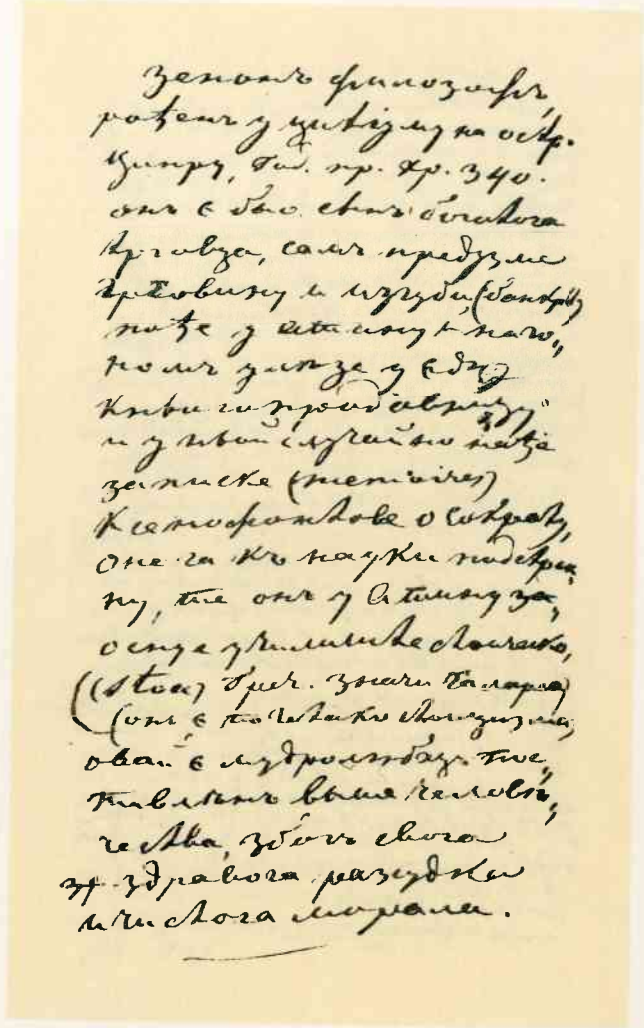

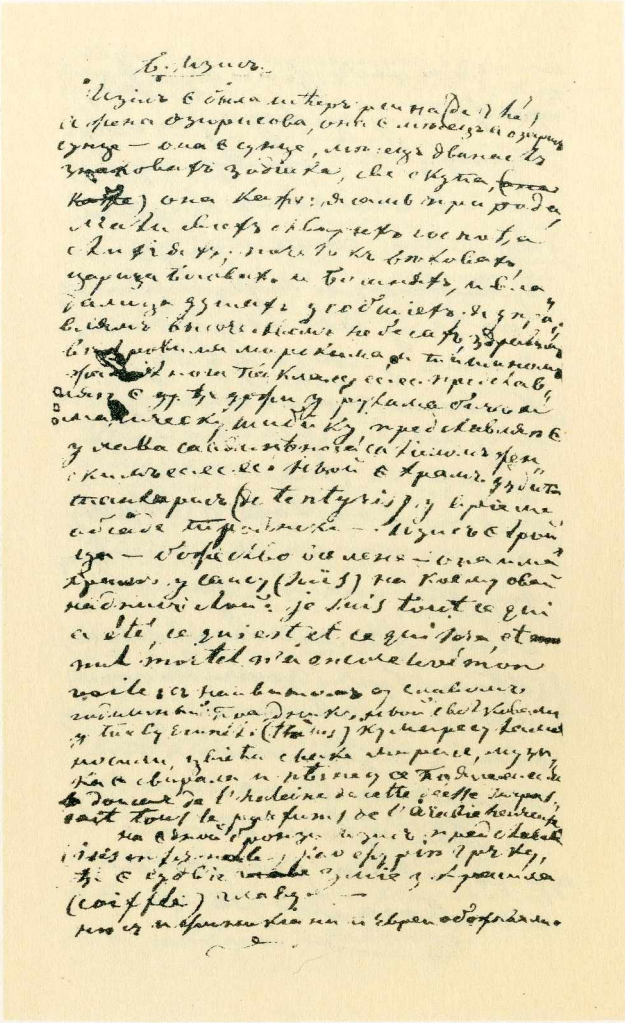

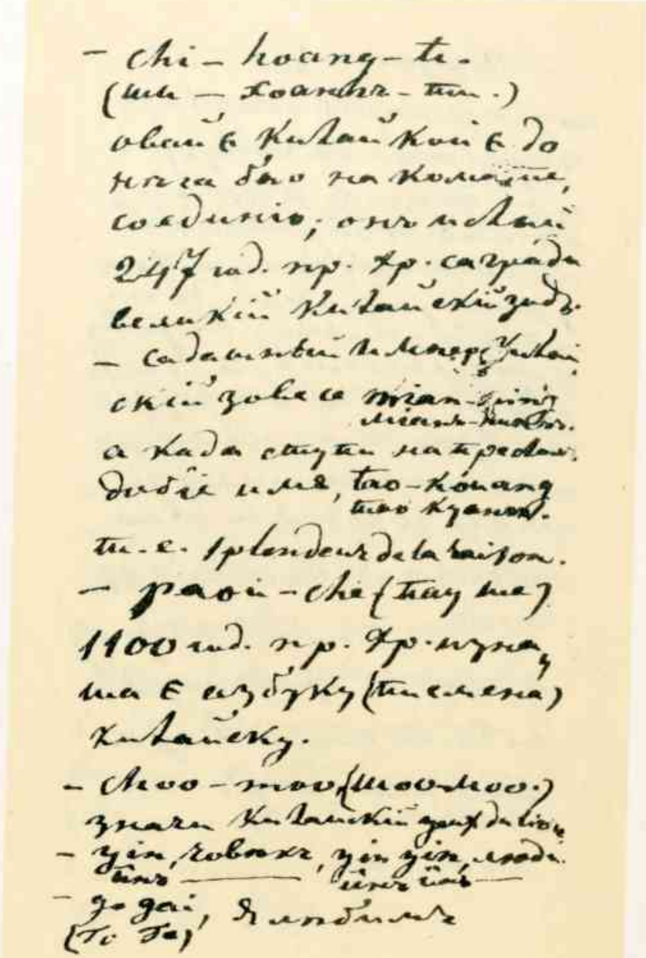

— chi-hoang-ti.
(ши — хоангъ — ти.)
[illegible] Китай, [illegible] до
[illegible] было на [illegible],
соединилъ; онъ [illegible]
247 год. до Р. Хр. [illegible]
великій Китайскій [illegible].
— [illegible] Китай-
скій [illegible] mian-[illegible]
[illegible].
а когда [illegible] на [illegible].
другое имя, tao-kouang
тао куанг.
т. е. splendeur de la raison.
— paoi-che (пау ше)
1100 год. до Р. Хр. изобрѣлъ
азбуку (письмена)
китайскую.
— Moo-moo (моо-моо.)
знаки китайскіе [illegible] de bois.
— yin, голова, yin yin, [illegible]
инь — иньинь —
— go gai, [illegible]
(Го Гай)

Порзеполь.

незна се когь е основа-
кїръ али камбидъ,
или Дарїи и Ксерксъ —
краљеви персїански
при изласку на престолъ
у овай градъ одили да се
облаче у одјећу Кирову
у опредјелено вријеме овде
исходили да [illegible] жертве
на врхъ планинахъ;
а после њиних смрти
ту су оставили своје
спомене и своје богатство.
славну палату Ксерксову
у овоме граду му је
освете запали [illegible]
Александаръ. —

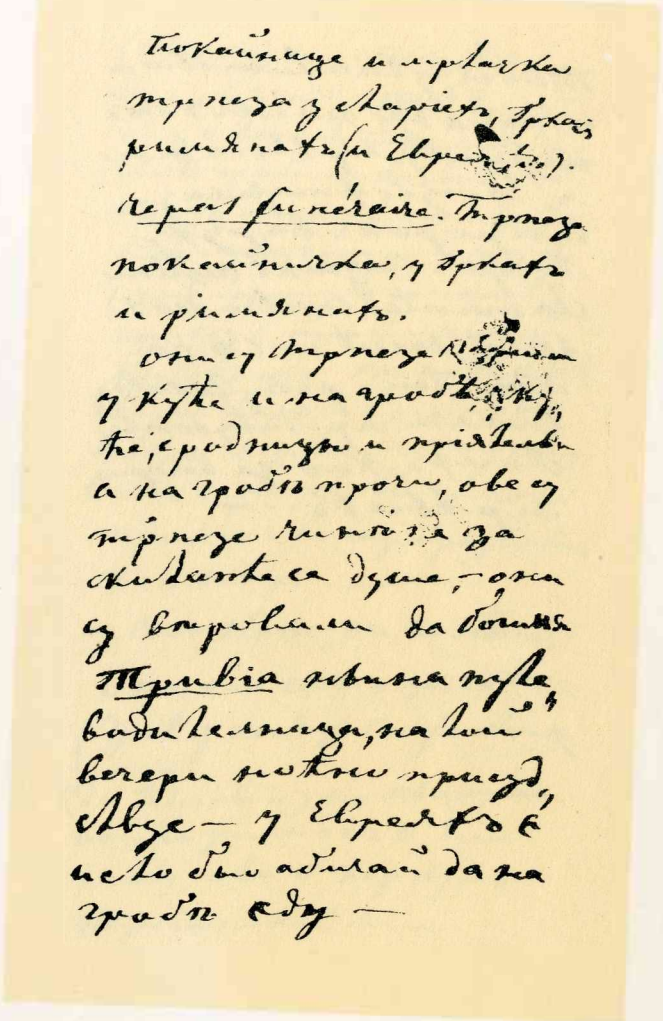

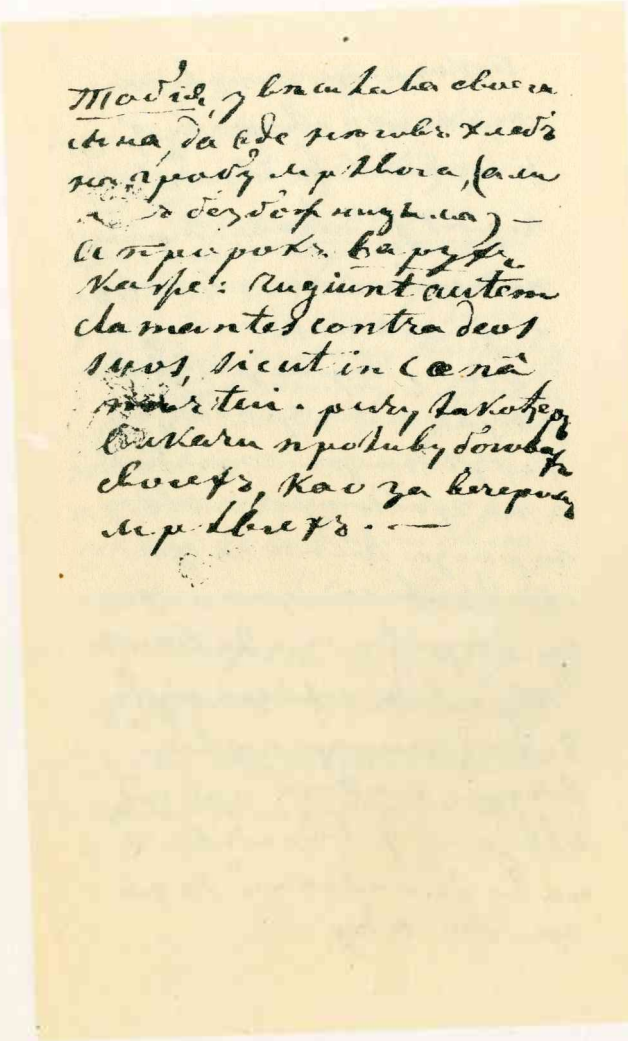

(Cheops) Хеопс, бiяше
краль Египт. 1178 год. пр. Хр. –
Онъ е велику пирамиду за
свою гробницу возвисити
прие кога су владали добри
кральеве, и називали су се
(rois du peuple obeissant)
Хеопсъ е бiо тиранинъ,
безбожникъ; храмове е затв,
варiо жертве прекратiо,
добра свештеническа узео,
онъ е найсветiе законе
природе погазiо разтливши
свой интересъ ——
— roustam, ou rostam,
онъ бiо синъ Заловъ
(Zal) кнiязъ Седжистанскiй
(du Sedjistan) по ньиховима
разсказивањма онъ е дуго
живiо, ово е Херкулъ
Персiанскiй ——

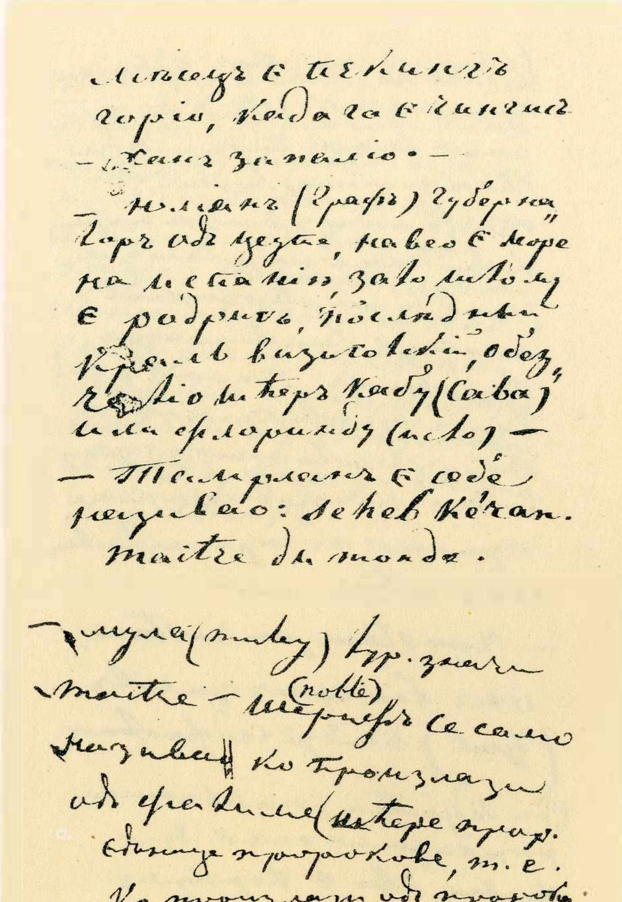

Мисао є те књиге
горіо, када га є Џингис-
-ханъ запалио. —

— Јулиянъ (графъ) губерна-
торъ од Цеуте, навео є Море
на Испанію, зашто му
є Родрикъ, последни
краљ визиготскій, обез-
честіо кћерь Каву (Cava)
или Флоринду (исто) —
— Тамерланъ є себе
називао: Sekeb Kéran.
maître du monde.

— Мула (mulla) тур. значи
maître — Шерифъ (noble) се само
назива ко произлази
од фамиліе (потомке прор.
односне пророкове, т. е.
ко произлази од пророка
бива —

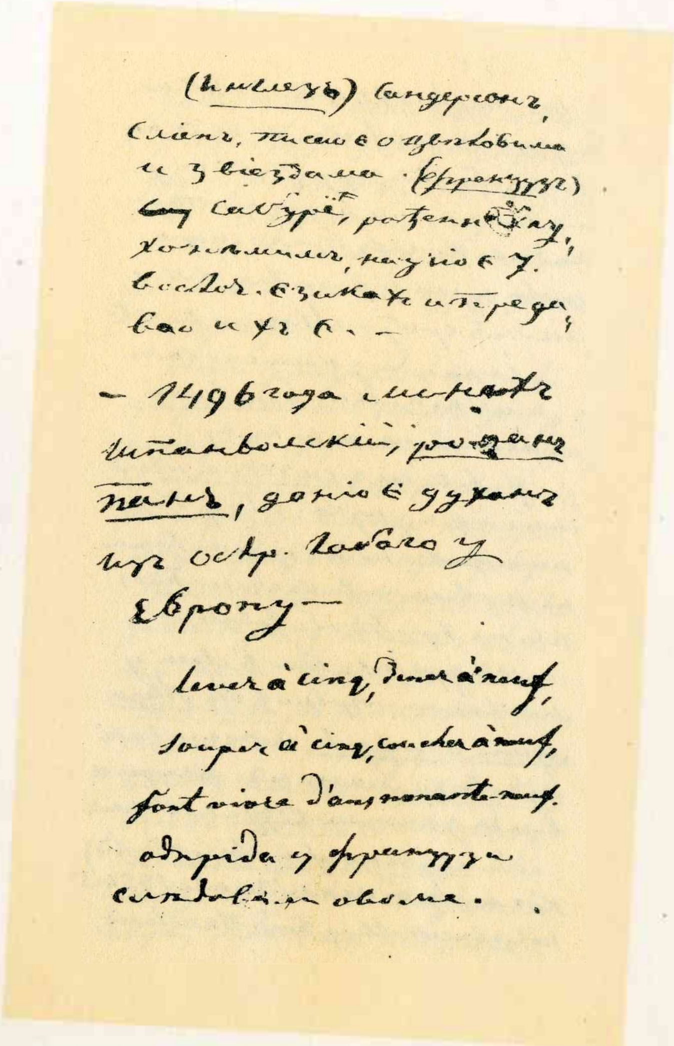

(Енглезъ) Сандерсонъ,
слѣпъ, писао е о цвѣтовима
и звиездама. (Французъ)
Сабурё, рођени [illegible] ху-
хотинацъ, научио е 7
восточ. єзиках и предa-
вао и т. д. —

— 1496 года Романъ
шпањолскій, рођени
панъ, донио е духанъ
изъ остр. Тобаго у
Европу —

lever à cinq, dîner à neuf,
souper à cinq, coucher à neuf,
font vivre d'ans nonante-neuf.
одговара у француза
сандалама обома.

14га марта 1844год. Појавише
се звоница млетачки, како [illegible]
и газете по мору. (Пловница
од дима и пловница од паре,
ходници колата, преко мора,
прва црна и фамилна, а пос-
ледня сребрна (весела, винета)

Локанда у којој смо били
у Млетке зовеи: Leone bianco
на великоме ~~на~~ каналу.

Живописацъ Скиавоне, отацъ
сынъ му и унука; овог Дворъ
[illegible] не е била [illegible]
на картинама [illegible]
[illegible] кроље обитавао. –

115 дуждатъ било е свега у
Млеткема; првый е био Пауло
Луцио Анафеско, а последни
Лудовико Манинъ; њиова е
влада укинула 1797год. 12го маія.

Марино Фалиери (дуждъ)
Коему су одсекли главу 1354год.
на главне степенице пред палатомъ,

Зато што є овай охтіо да
у нишкотри республ. праве-
другіи такъ кажу да є біо грер-
ва мн трцагаѣ и лаже? —
Нѣгова портрета неима
но мѣсто нѣгово црна завѣса
покрива —
Мой улазакъ у палату
и примѣчаніе на ставуе и
образе одъ мрамора: Импер.
Рим. Траянъ безъ носа црно,
га образа. Импер. Калигула
лежи жалостно при зиду.
Грабливый Парисъ, кои
заблeнутъ у Комакъ безъ
по носа. Юпитеръ безъ очиѣ.
Минерва, съ великомъ капомъ
мрачногаи наружнога вида.
отецъ Импер. Траянъ безъ
очиѣ. Улисъ сломљеныхъ
ногаѣ. Траг. и Комед. двіе
ставе съ вратахъ Свят. Іоан. одъ
акрѣ, мрачне и покрите.

праминомъ, краљ. носи главу мртву обезображену у рукама. Цибела, сломљене круне. Минерва, сломљене капе и нарушена представителству овоме жалостноме собранію боговахъ, и полубоговахъ, у великой жалостной зали.—

Празна мјеста за портрете дуждевахъ; када су салонъ градили, пришаесть су мјестахъ за портрете одъ више направили. (умъ за море асъ кира за краљ)

la fenestra magiore di palazzo съ кога є лієпъ погледъ къ мору и на пјацу dei Schiavoni —

Ponte dei Suspiri; подобанъ превозу чрезъ ахеронъ.

две картине однеане француzима, изъ оне одаје у кой є на смртъ био осуђенъ дуждъ, Марино фалие-ра.—

Страшне клијешти. Ту
за су давили и мучили преступ-
нике. — (ово мјесто славу мрачи)
Венеција се види са звоника
св. Марка као гомила
црнијех клобаках, избаче-
нијех бурама у морске дубине;
одавде човјек види какву је
жалостну кабаницу облачила. —
Жалостни палацъ Ман-
фринов, у њему картине:
Херкулов бој и побједа
надъ седмоглавним чудовиш-
шем, руковођаше Францеска
Маџиото 1793 год. Игра
на музику Аполлона и Пана,
а уда [illegible] ка каква е Лида
и Тициано. Картина бјеше
но од потопа у каквој
Ноев: бјеше све у [illegible]
и устрашено од воде пар
и пар; копија од дјела Рафаел.
картина Антонија оригинал
која се зове: Карита романа

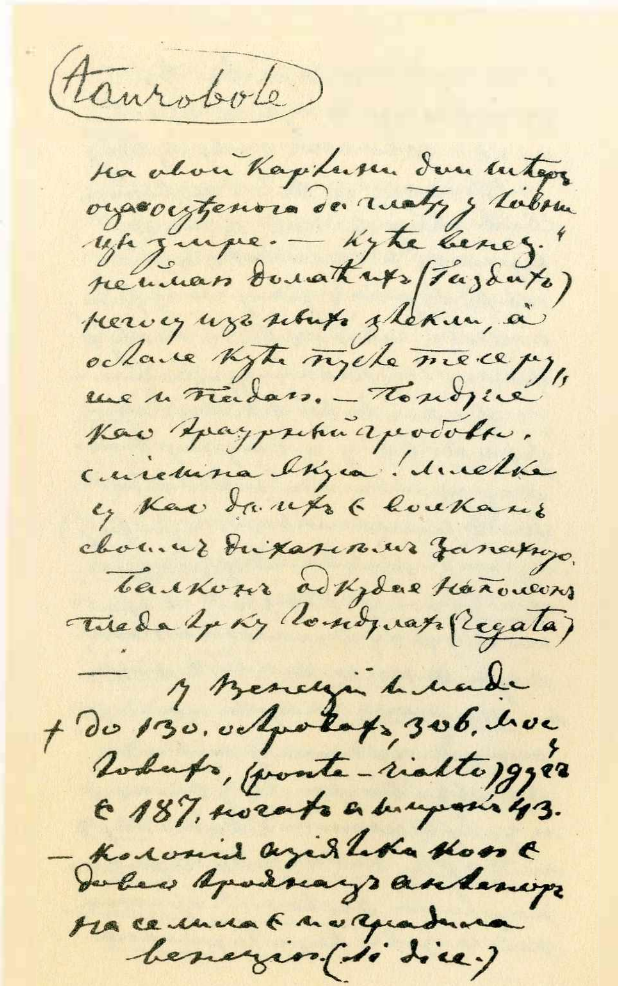

Taurobole

на овој картини дон интеръ [?]
одаосуђенога да глату у Товни [?]
ци умре. — Куће венец.[4]
немају доатних (fazduto) [?]
негову изъ њих зтеким, а [?]
остале куће пуне тесеру,[1]
ше и падају. — Гондоле
као траурни гробови.
смешна вода! Млетке
су као да их с волканъ
својим дихањем запахуо.
Балконъ одкуда Наполеонъ
гледа регату гондолатъ (regata)
—
у Венецији влада [?]
+ до 130. островатъ, 306. мос
товатъ, (ponte-rialto) дугъ
е 187. ногатъ а ширикъ 43.
— колонија азијатска коју е
довео Тројанацъ Антеноръ
населила е и [illegible]
Венецию. (Si dice.)

Nell' Antiche prigioni degl'
inquisitori di stato delle
pozzi nel palazzo ex ducale
in Venezia ritrovasi le
seguenti iscrizioni.

Nella prigion N.o Val piano
terreno.

Nella prigione N. VIII al piano terreno.

Non ti fidar d'alcuno, pensa e taci
se finger vuoi dei spioni, insidie e laci,
il pentirti, il pentirti nulla giova,
ma ben del valor tuo fu vera prova.

De ~~qui~~ chi me fida guardami Iddio!
de chi io me fido me guarderò io.
W. la S.ta C.sa R.ca P.na

Io francesco Abiot Marco.

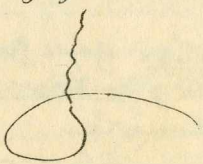

— Йоанъ Едамасени импер.
Китайский, 2000 годинахъ прѣдъ
Христа оградiо є великий
зидъ Китайский, кои є дугъ
300 миляхъ нѣмачкихъ,
за тѣхъ годинахъ га є градiо,
на нвеј работали одъ цѣла
нѣгова народа 3. [illegible]
одъ 10

— зидъ є вавилонски во"
сокъ бiо 200 ~~[illegible]~~, а
широкъ 16 лакатахъ, и
маше 250 [illegible] и
100 бронзовихъ вратахъ,
у околности такъ 360
стадiяхъ. ~~стадiя по 600~~
стадiя по 600 крокахъ.
(основателъ нинъ [illegible])

Камбизъ царъ (ге) Персiйски
погибе у сахари у 50000
свое войске.
источникъ [illegible] la fonte
del sole.

Алекс. вел. говораше:
Cratere ama il re, ma
Efestione ama Alessandro.
Еврострат, запалио е
храм Діанинъ у Ефесу;
а Динократъ га е изънова
сазидао; алай е прото пос
тавіо темель александрії
на ушћу нила. —

— Граннко. (рѣка)

Иссо. (градъ)

Арбела. 300000 персіяна паде
єданъ данъ. приће баде
~~водице~~ виђеше мјесецъ
сасъ црвенъ. (Крвавъ).
Перзеполь. главный перс.
градъ, нађе алекс: 500000.
таланат. — и наговоренъ
одъ наложн. Таиде, за
пали своіомъ рукомъ
у истоме граду, палату
Ксерксову. —

Бесо. овай издайникъ и убиа-
ица Даріевъ. иллуминація
алекс. учинъна при улазку
у вавилонію. — алекс. пошаи-
лъ изъ индіе своему губернат. Леониду
500 центи тамяна и 100 центи
смирне, да унапріедъ не буде
тврдица къ боговима - они су
два заедно учили. —

Каланъ. болестанъ войни
се бѣ спалио, него у рука
медину умріо. — часъ му
чини алекс. обѣтанія круна,
ко више попіе. прамакъ
доби круну. но и привоболиъ
ліали умре одъ пића —
послѣ 41.° чаше. а найпосл.
одъ херкулове, коя є прима-
на 6. боцилях, испивши
ово алекс. добіє грозницу
и умре. — архитектъ
Стасикратъ, предлаже алекс.
да му одъ горе Атоса напра-
ви монументъ. —

Сезигамби, мати Даріева, коя є толико несреће преврнула, и когой су 80 браћахъ одъ Оха погинули; уморила се гладомъ одъ жалости за Алекс. (на ово се види како є друга.)

Побіеди Алекс. Мавра изъ изумаръ Вацарскихъ, кои є Арматанъ біо.

У баталіи кодъ Граника, у мало ніе неприятель Розакіо убіо Алекс. са сокиромъ, кога заклопи Клитъ, али му дивна захвала одъ Алекс. би. —

— Свет. Марко Млетачкій. почео се градити 976. свршенъ 1071. Грађенъ по стилу Грческо-Арабском. Дугъ є 76. а широкъ 51. метаръ, има 500 колонахъ мраморнихъ.

— Манастиръ свет. Маріе одъ Фрари, данашня млет. архива, коя брои до 300. салахъ у коима има комадахъ хартіе 10,562,115. безъ многобройнихъ свезакахъ (cahiers)

Св. Петаръ у Риму
почетъ е градити се
1506 год. подъ вторимъ
Юліаномъ папомъ
градіо се више одъ 100 год.
високъ е 487 стопахъ
дугачакъ 666 — широкъ
ъ 284 — има 129 ол-
тарахъ, надъ главнимъ
олтаромъ ће почиваю
мошти св. Апост. Петра
везда горе 112 кандила
— Црква свет. [illegible] у Милану
има 4,500 колонахъ одъ мрамора,
висока е 108. дугачка 147. а
широка 66. метарахъ. —
Императоръ Іосифъ II. кадъ е ову цркву
видіо одъ удивленія е викнуо:
C'est une montagne d'or
métamorphosée en marbre.

— Michel-ange Buonarotti;
произлази од старе фамилие
Каноса (de Canossa) рођен
у Каселу Капресу, у предѣлу
Арецца; 6го марта 1474 год.
Главу овога славнога мужа
троструки вѣнацъ круни.
т.е. (sculpteur) ваятеля,
питура и архитекта.—

— tiziano vecelli (titien)
рођени у пиеву од Кадора,
1477 год. или 1480 — славни
питуръ и найславнии коло-
ристъ од Италие.—

— Рафаелъ Sanzio, рођен
у Урбино у области римской;
међу 1483 год. и 1520 —
овай найславнии питуръ,
само є 14 година живіо.

Colisée од (colosseo) колосъ.

Амфитеатаръ у Риму, кога е основао Веспасiанъ около 80 год. после Христа, а свршiо његовъ сынъ Титъ, обимъ његовъ е износiо 1840½ лаката, а висина 78½ — овде су се били мачевоице и дивлiи зверови, у нему су празднства грађанска посматрали дакле, у продужено од ночи празднiка видело се где падну по петь хиляда дивiи зверова, и велико число мачебиоца — у нему е могло стати више од осамдесет хиляда душа и седећи, за кiе отвори [illegible] одъ сунца и времена

Помпеевъ театаръ у Риму могао е примати у себи четрдесетъ хиляда душа. —

У Трiру е мостъ на реци дори дугачакъ 43, метра 2, подланице; а широкъ 12, метар. и по и подланицу; ово е едно окно (арка)

у Англии, у граду Дорле
у гвоздениы заводу Бостъ
Хеслеи, есть найвеће
ма. е и наковиња
маль тежи 120 центи
а наковань 720 центи.

Банкиръ Саламанка
у Шпанiи е родомъ одъ
онъ бере са подесани.
и 15,000 фронгара има на
свою службу, онъ долекуе
трпезу у Мадриду, и свака
те служба има [illegible]
сваки до 8000 руб. сребр.

Јованъ Прочида изъ
Салерна; онаи е узрокъ
[illegible] неколико вечера у
Неаполи, те су сви Фран-
цузи побиени.

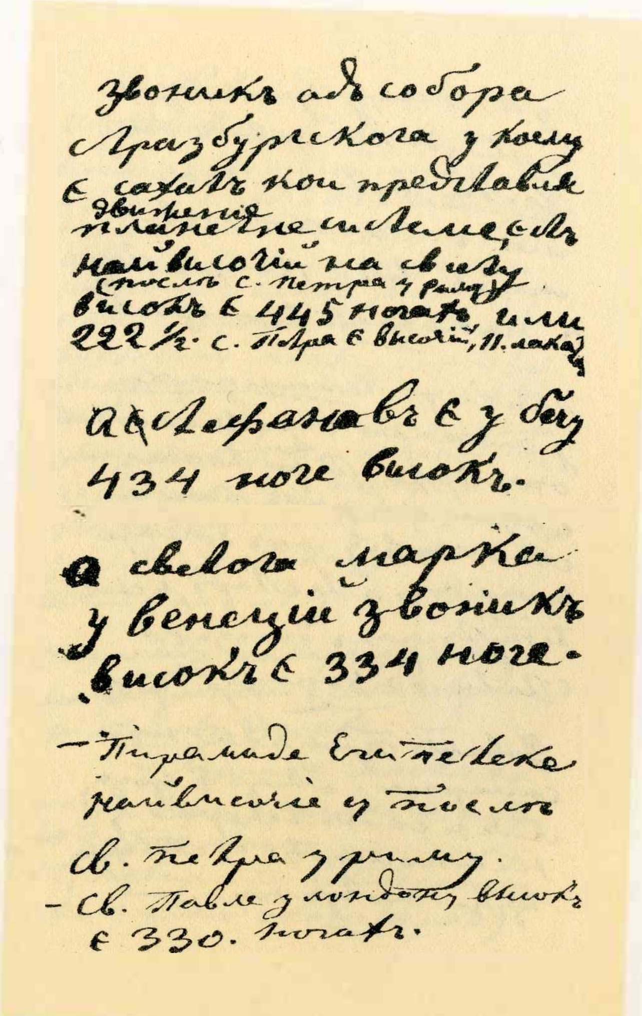

звоникъ одъ собора
Стразбурскога у колку
е сахатъ кои представля
движенія
планетне и Земље [illegible]
найвисоћій на свету
(послѣ С. Петра у Риму)
високъ е 445 ногатъ или
222 ½. С. Петра е висоћій, 11. лакатъ

а С. Стефанъ е у Бечу
434 ноге високъ.

а светога Марка
у Венецiи звоникъ
високъ е 334 ноге.

— Пирамиде Египетске
найвисоће су после
св. Петра у Риму.
— Св. Павле у Лондону високъ
е 330. ногатъ.

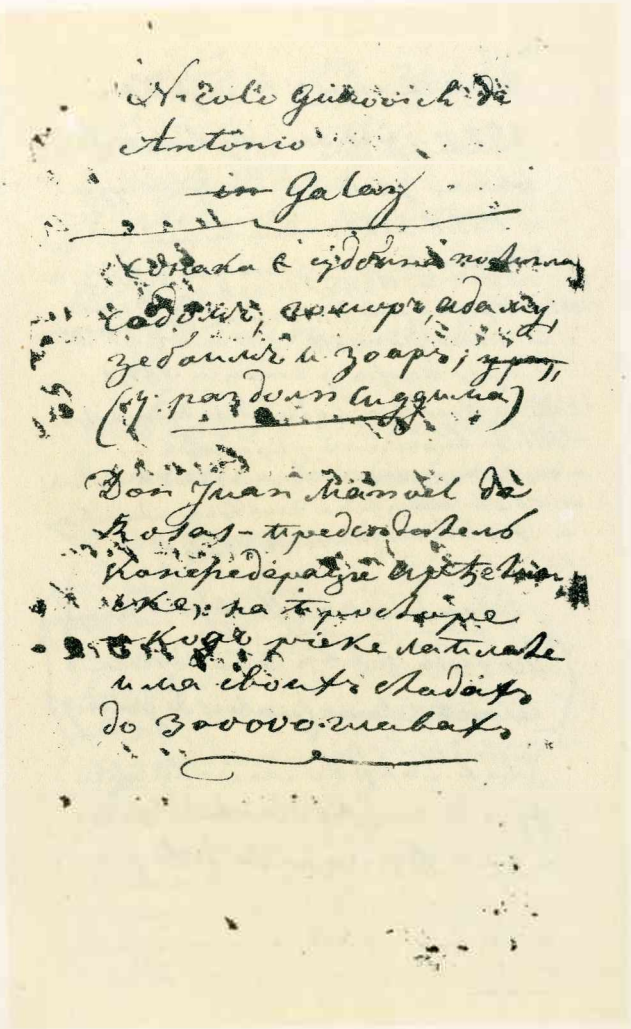

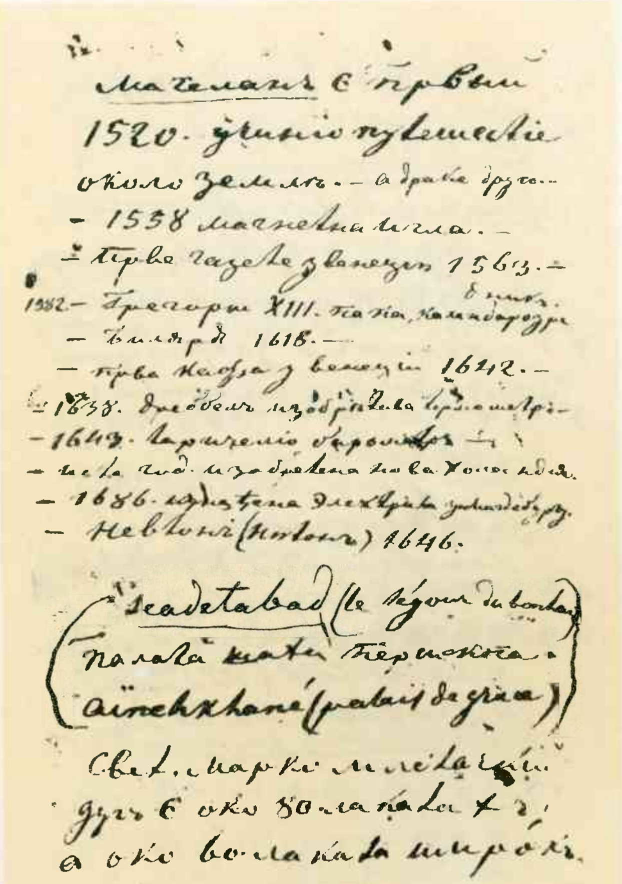

Магелан је први
1520. учинио путешествие
около земље. — а друга друго...
— 1538 магнетна игла. —
— прве газете у Венецији 1563. —
1582. — Григорије XIII. папа, календар у 6 мес.
— Билијард 1618. —
— прва кафа у Венецији 1642. —
— 1638. Дреббел изобретатељ термометра —
— 1643. Торичели барометар —
— исте год. изобретена нова хронологија.
— 1686. изобретена електрична машина у Магдебургу.
— Невтон (Newton) 1646.

Seadetabad (le séjour du bonheur)
палата каква Персијска.
aïnehkhané (palais de glace)

Свет. Марко Млетачки
дуг је око 80 лаката + 2,
а око 60 лаката широк.

1633. 23 юній

Гал. ди Галилеи
изъ Пизе:
„Е пур си муове"!
одкріо е положеніе
земль. Ее. Ее. Ее.

његово е основаніе
данашня физика
и астрономія ~

— <u>Сафо</u> вел. поеткиня
рођена у Грчкой на острову
Лезбосу 600 год. предъ рожд.
Христовимъ; — после скончи
свой живот скочивши са
<u>лаукадиска</u> литице у море
(Ерадиз.) Ербо е не кто
любила младићъ <u>Фаонъ</u>
Кога е она любила; али
е Фаонъ освећіо, <u>Алцеусъ</u>,
вел. лирична поета, кои е за
срамоту Сафу любіо, али она њега
не.

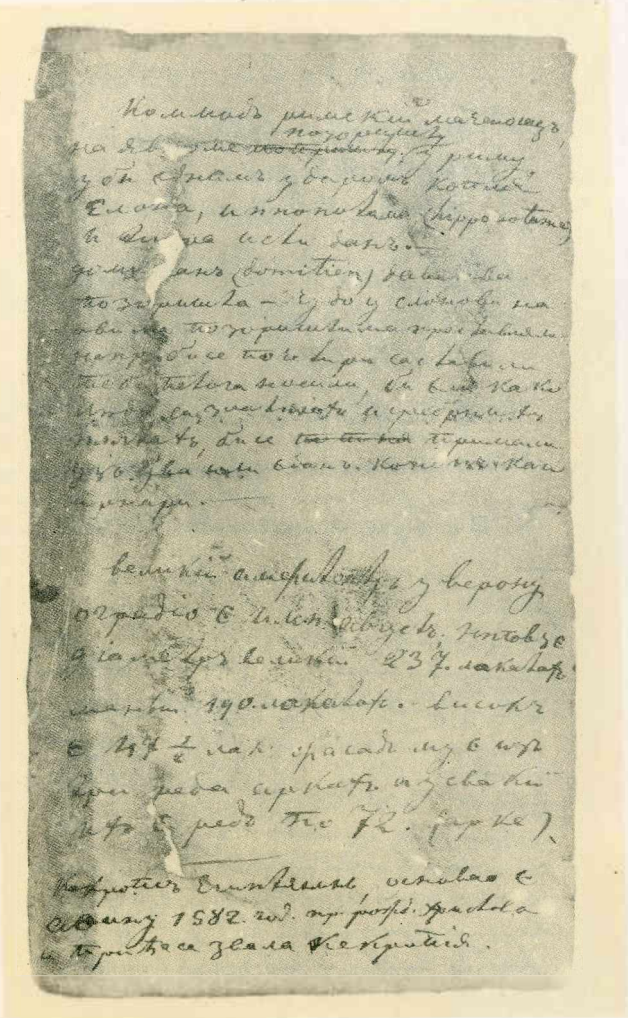

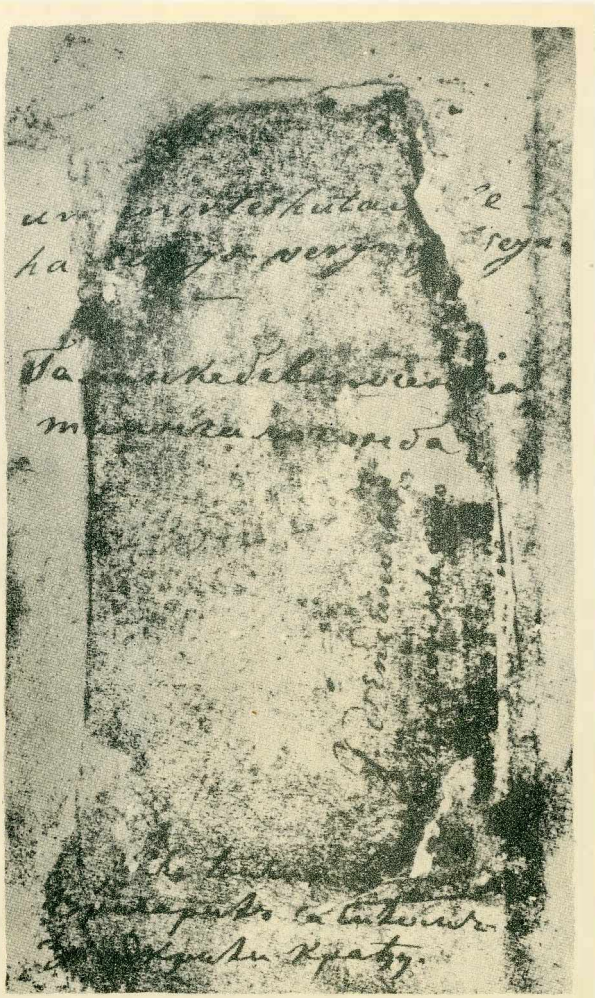

Парис и Хелена
или
Ноћъ скупља века.

la douceur de l'haleine de cette déesse surpassait tous les parfums de l'arabie heureuse. isis.

Плава луна, ведримъ зракомъ у прелести дивно тече!
Испод поля звезданога у прохладно тиху вече,
Сипитъ зраке магическе, чувства тайна нека буди —
Те смертника жудни погледъ узарасели слаткой блуди —
Надъ њомъ звезде ројевима брилијантна кола воде,
Подъ њомъ капи ројевима зафиру се росне воде —
на гранъ славуј у самотни армоничку песму пое!
[illegible] се осмевиле ка' [illegible] мале рое —
Онъ, за милионъ предъ шаторомъ на [illegible] широкени [illegible]
и съ погледомъ внимателнимъ сву дивоту ову гледи
чувства у му садъ трезна а мисли се разлетиле,
красота му ова божја развила умне силе —
него опетъ къ себи дођи, у живљево људско станъ,
али лишено свога трона божество [illegible] као манъ —
Предчувствиемъ некимъ слаткимъ, ходъ дивнимъ величавый
дух му е на пољу — све њој: в[illegible] гледа плавый!
О наслађивање дивно! [illegible] безсмертие —
Те са небомъ душа људска има сношенье —
Слухъ и душа у надежди плаве [illegible], танко пезе,
на ливади двиренија, до њихъ хитро сва долезе!
разпрскени тупуљ цвеќови, а и [illegible] капе роса съ струка,
све то остромъ слухъ грли, кадъ [illegible] е страшна хука —
затрепетели тице крила у буснато густе траве,
[illegible] брез, а [illegible] муче [illegible] —
трепутъ му е свакий [illegible] време садъ не[illegible] —
силе су му на опазу, очи божи свудъ да виде!
докъ све ти дивне виде лакимъ крокомъ те му лети!
завидела му сви безсмертни на трепутакъ овай свети —
Ходъ е вилинъ многоди[illegible] по Аврориномъ, кад и шете
одъ сребрнотъ свога прага на [illegible] кадъ крете —
зракъ е виле младолике, [illegible] ко красанъ ка' атине, (Паладе)
огледало и мазанъ презиру јои черте фрине —
у [illegible] Кола! про[illegible] му часе миле!
Кадъ у сунце надъ Инополомъ у ставоти моћне виле —
Прелестницу каково виде у гори [illegible] е ~~[illegible]~~ ка' богъ вели, (као што му [illegible] жери)
увеле [illegible] е подъ шаторомъ къ ~~[illegible]~~ —
Подъ зракама красне луне, при свитници запалтвеной,
Пламена се стои дума ка' [illegible] разкалтвеной,
И целиви [illegible], душу с душомъ драгомъ слiо
[illegible]
[illegible] белсамъ свети најмирисни аромата
што е недо земли дало, на усне јои [illegible] сипати —
Совршенство створения, тајно све силе боже,
[illegible] тадмие, ни [illegible] е кадa, нити одъ ње, створитъ море —
малена јои уста слатка, а ангелски образчати,
садъ [illegible] што [illegible] одъ њи незна [illegible] —
[illegible] јои преса [illegible] а [illegible] светимъ пламомъ,
две слонове [illegible], на њихъ дубе, сладкомъ [illegible] —
црна коса на валове низъ [illegible] се игра груди,
О дивото чудо, смертный ере сада [illegible] —

Бела преса гордiяу подъ урезанъ [illegible],
[illegible] горделива, подъ [illegible]
на излазакъ кадъ е сунца а равнине цветне гледи
Крозъ мрежицу танке магле величину кадъ јои [illegible] —
играл јои се съ образима, два света срећна [illegible] —
къ восхищено безсмертноме, [illegible] зраке —
знои мазани, съ [illegible] косомъ съ [illegible] главе —
[illegible] маловарне, за њи бъ да и све славе —

— — — — — — — — — [illegible] —

Плава луна, ведримъ зракомъ у прелестно дивно лице!
Испод поля звездане, у противно бити веће,
Синит зраке магическе, чувства тайна нека бди —
Те смртника радивни погледъ удрарести слатко́й блуди —
Надъ нъимъ звезде роевима бриліянтна кола ваде,
Подъ нъимъ капиъ роевима зафиру се росне ваде —
на гримъ славуи у самитни армоничку пъесну пое!
пчелице се очитвиће ка' комеке мале рое —
[illegible], за миниотъ предъ шаторомъ на [illegible] ширени [illegible]
и съ погледомъ внимателнимъ свудъ дивотъ овуд гледи [illegible]
чувства у му садъ трезна а мисли се разлетиле,
красота му ова бора развиялъ умне силе —
него опетъ къ себе зове, у нимаво људско стање,
ил' лишено свога трона божество [illegible] нико манъ —
Предчувствомъ некимъ слаткимъ, ходъ дијнинъ величавни
дущу му є напою — све што: вънаць гледам [illegible] плавни!
О наслађство идеално! [illegible] наши́ чоимъ безсмртіе —
Те са небомъ душа людска има о сношење —
Слухъ и душа у надежди плаве [illegible], танко пезе,
на ливади двиреній, до нъихъ хитро сва долазе!
разпрскеали пупуль цветови, а и [illegible] капе роса съ струка,
све то остромъ слуху грми, каоб [illegible] є страшна хука —
затрепеле виде крила у бзенно чуте траве,
[illegible] трепетъ му є сваки [illegible] [illegible] време садъ [illegible] —
сиде у му на опазу, очи бърх свудъ да виде!
докъ сво[illegible] дивне [illegible] лакимъ крокомъ ће му лети!
завидела му сви безсмртни на [illegible] трепетакъ овай свети —
Хадъ є вилинъ много дечни но авроринъ, ка дипъте
одъ сребрнотъ свога праха на [illegible] кадъ крете —
зракъ є виле младолике, [illegible] красанъ ка' Атине, (Паладе)
огледало и мазанъ презиру гон черне срине —
Целавъ луно бъла кола! пред [illegible] му часе миле!
Кадъ у Сунце надъ Иопомъ у ставови моче виле —
Прелестницу какво види [illegible] у грли [illegible] є [illegible] ка' богъ вели,
у веде [illegible] є подъ шаторомъ къ [illegible] —
Подъ зракама красне луне, при свѣтицу запаљеной,
Пламена се спои душа ка' у [illegible] разпаљеной,
и целиви [illegible], душу с' душомъ драгомъ слій
[illegible] —
Устителни белсамъ светы най мирисни аромати,
што є недо земльи дало, нагрне гой [illegible] исати —
Совршенство творенія, тайнствене силе творе,
ни [illegible], ни [illegible] є када, ни [illegible], створитъ море —
малена гой у [illegible] слатка, а ангелски образчита,
одъ [illegible] што чувствуе [illegible] одну незна [illegible] [illegible] —
[illegible] гой преа крзала а [illegible] светимъ пламомъ,
дветъ сланове [illegible], на [illegible] дубе, слаткомъ [illegible] —
црна коса на валове ниско у айке се игра груди,
О дивото! чудо, смртни ере сада неполуди —

Бъла преа гордію у подъ црнимъ валовима,
но планина горделива, подъ [illegible] [illegible]
на излазакъ кадъ є сунца а равнине цвѣтне гледи [illegible],
крозъ мрежицу танке магле величину кадъ гой слади [illegible] —
игра [illegible] гой се съ [illegible], два свѣта срећна [illegible] —
къ восхищенію безсмртноме, [illegible] среће [illegible] —
[illegible] лагани, съ [illegible] косомъ съ [illegible] [illegible] главе —
друге среће маловажне, за [illegible] да' и све славе —
[illegible] съ [illegible], [illegible] сдаче [illegible].
[illegible] се [illegible] не [illegible], владалица вила' бъше —
Свезала се два погледа, магическомъ слаткомъ силомъ,
као Сунце съ своимъ ликомъ када лети надъ [illegible] —
луна бъгри съ хоризонта из [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] виде [illegible] [illegible] дивотницу свою младу! —

ПРЕПИС БИЉЕЖНИЦЕ

Дан

ч[асова]	м[инута]	с[екунда]
23	56	4.

Година

д[ана]	ч[асова]	м[инута]	с[екунда]
365	5	48	45.

Лунина је год[ина] 354 дана, 8 ч[асова], 48 м[инута], 37 с[екунда].

Дан лунин 24 уре 54 минута.

У 19ом вијеку биће још на земноме шару *седам* сунчаних затмењијах пуних: 28га јулија нов[ога] стил[а] 1851, 18 јулија 1860, 31 декембра 1861, 22 декембра 1870, 19 августа 1887, 9 августа 1896 и 28 маја 1900.

Мијене 1846 године

Јануа[ра],	феб[руара]	мар[та]	апр[ила]
в[торник] 15	ср[иједа] 13	п[етак] 15	су[бота] 13
м[аја]	јун[а]	јул[а]	
пон[едјељник] 13	в[торник] 11	ч[етвртак] 11	
авг[уста]	7бр. [септембра]	8бра [октобра]	
су[бота] 10	н[едјеља] 8	в[торник] 8	
9бр. [новембра]		декем[бра]	
ч[етвртак] 7		пет[ак] 6.	

Франид Драке, бивши адмирал Јелисаветин, рођ. 1545 год.; он донио кртолу у Европу; тако исто обиша је први око свијета, како причају.

Драм[ах] 90 хљеба,
138 меса и печења
— тј. смока,
масла, јајах,
салате 60, а граха 30
кафе с млијеком
100, управо.[1]

Што ће човјек на дан изјести:

90 драмах хљеба,
138 смока,
60 салате,
30 граха,
100 кафе с млијеком.
418

Кристални палац за углед у Лондону дуг је 563 метра, а широк 125 мет[а]р[а].

Bélanger 22, rue de Trévise, à Paris.

M. Salvo 40, rue de l'Union, Faubourg St Honoré, Paris.

Човјек усамјен на високу гору, ноћу без мјесеца, небесна тијела види ће се весело движу, море ће се игра на сребрне валове и он (човјек) како изгубјеник на гору ћути.

Да ми није досадан ток времена, смрт бих непрестано проклињао.

Земља је наша гробница уништоженија. Природа јој неуморно служи производећи јој жертве; луче сунчане за њено удовољство зажижу твари животом и произрастјенијем. Када ово ненаситимо чудовиште

[1] Од ријечи „драм[ах]“ до ријечи „управо“ писано је оловком.

напуни њедра (утробу) општијема жертвами, Бог зна каква ће бића духовна послиједи изнићи из овога ухиљенога и обширнога сокрушенија.

Поздрављ[ам] те, дивна звијездо дневна, ја свагда о тебе више чувствујем но могу изговорити, славим те по трагу твојих бистрих струјах.

Када су небо и земља разумительним језиком говорили, онда је човјек ћута; када је човјек произнио свој глас, онда су се небо и земља тајним нарјечијем у движенију почели разумијевати.

Човјек је минута бића, а вјечност ништожности.

Ко умије лагати, не умије вјеровати.

Обширно је хранилиште великољепија божјега.

Слово је божје зачало мирове у просторе.

Струне су моје лире зраке сунчане и свијех свјетилах.

Жубор листића и разпуцање цвјетовах, хука мора и вјетровах су глас моје музе.

Глава је мога ума (череп) сав простор[2] вообразими; у овом простору све што постоји јесу произведенија која ја не постижем од најмањега до највећега.

Страсти су магнет; њима само нама ова земља пријатна постаје.

Нешто о половима зенита и надира.

---

[2] Послије ријечи „простор“ Његош је био написао ријеч „што“, па је прецртао.

Рашта нијесам ја видио, када су прве зраке вјечне облаке таме на нашему истоку зажегле; рашта не знам тајну онога сијатеља, којему на нашој земљи зрна падају, а на друге се цвјета и вјечни плод производи?

Зора која се изкрала из обште сокровиштнице и мрачни свод оризонта[3] насмијала.

Је ли вјековите облачне гомиле, зарђале својим мртвим ћутањем, трудно било први дан проникнути? Ја мним како први пут остараломе уму који не да к себе просвјештенија.

Од како је могућим словом Створитеља отежала[4] хаосом пространа ноћна утроба; од како су правилни вихорови развијали кристалну прашину около престола лучезрачнога; од када бисерни облук млијечнога пута украшава људску колијевку.[5]

Човјек је трунак којега ток времена једном проз зраку непостижним намјеренијем пронесе.

Када се зраке сунчане угасе на нашему бријегу, онда величествени символ Створитеља у неизбројнима пламовима затрепти у подножје његова престола.

Да ми се са земље попети уз Даничине зраке, у Даницу, а из Данице к ономе[6] свјетилу уза зраке које их њој дава, и тијем начином путујући уза зајмне зраке, мога бих доћи на извор[7] зраках, али ће је смртноме ла-

---

[3] Послије ове ријечи стајало је „на“, па је прецртано.

[4] Изнад ријечи „отежала“ Његош је написао оловком „бремена“. Послије ријечи „отежала“ био је написао ријеч „пространа“ па је прецртао.

[5] Његош је првобитно написао „нашу земљу“, па је доцније, новим рукописом, прецртао ријечи „нашу земљу“ и изнад њих написао „људску колијевку“.

[6] Иза ријечи „ономе“ било је најприје написано „огњу у“, па је то прецртано.

[7] Послије ријечи „извор“ стајало је „чудесах“, па је то прецртано.

коћа зраке! Ох, зраке, да умијете мислити и говорити, бисте чудније но сте много биле. Али бадава, ви себе сожижете на општу жертву у великоме храму свеславија божјега.

То је ваш закон.

Атмосфера је наша састављена од три ствари, тј. од ваздуха,[8] водене паре и угљекиселе; ове је посљедње у висину све више, то нама покажује дување вјетра.

Теинзигоан (240 пред р. Х.); ово је Омар китајски који је сожега све учене књиге њине.

Милон, најсилнији атлет, који је мога убити вола кулаком.

Људи похваљујући прошло, желећи боље, трују[9] настојеће.

Идеје су[10] небесно произрастјеније, како што су дрва земаљско. Како до опредијељене сфере израсту, спуштају гране к земљи.

Човјек је[11] умно зрно, бачен у прозрачну бразду времена, но бесмртност његову[12] сазријевају другога сунца луче.

Страсти су душа земна.

---

[8] Иза ријечи „ваздуха“ Његош је био написао ријеч „у“, па је прецртао.

[9] Послије ријечи „трују“ Његош је био написао ријеч „садашњост“, па је прецртао и изнад ње је написао „настојеће“.

[10] Послије ријечи „су“ Његош је био написао ријеч „умно“, па је прецртао и изнад ње написао ријеч „небесно“.

[11] Послије ријечи „је“ стајало је „умно, бесмртно“, па је то прецртано и изнад тога написано „умно“.

[12] Иза ријечи „његову“ било је написано „плода“, па је прецртано.

Ће издишу волне воздушнога океана, ту се гасе луче небесних свјетилах, etc., etc., etc.

Најбјеснији урагани не могу један трун с круга земнога сагнати[13] да се обестрви.

Они који ме пробудио с вјечнога одра ништожности; они којему се човјек у храму најтоплије моли пред ведром и бисерном зором.

Када се умно сјеме са земље изтреби и буде собрано великим сијатељем, онда ће пусти шар земаљски, лишен свемогућега попеченија,[14] са својега мјеста паднути, лишити се сунчаних лучах, пустити се да тумара по мрачнима[15] воздушнима волнама, као сјен блудеће тиквине што[16] плута по[17] мрачној дубини немирних волнах.

Бадава луче сунчане падају косо на два слеђене полуса, не могу из њихове окамењене утробе цвијета измамити, нити зрно клицом зачети.

Готово је небо из бистријех капаљах сочињено, како што је море.

Још идеја људска тепа у колијевци нарјечијем ђетињским.

---

[13] Послије ријечи „сагнати“ било је написано „да по простору тумара“, па је то прецртано и поврх тога, другом приликом, написано „да се обестрви“. Од ријечи „најбјеснији“ до „сагнати“ Његош је писао оловком.

[14] Послије ријечи „попеченија“ Његош је био написао „са сво.“, па је то прецртао.

[15] Иза ријечи „мрачнима“ било је написано „волна“, па је прецртано.

[16] Послије ријечи „што“ Његош је био написао „ски.“.

[17] Иза ријечи „по“ Његош је био написао „дуби“.

Када су прве зраке пале на земљи и вјековите гњилости разпириле и пречистиле на своје сребрно брдо (сито) разкувате глибине, може бити да су из своје нечисте и топле утробе[18] излегле породе животних, приличне својству овога шара, како на пр. што и данас неке мање видимо ће се тако производе.

Земља је наша састављена од очинаках тамних када су се[19] дикстилирали прозрачни свјетови, који су у почетку из[20] мрачне ковачнице[21] хаоса тмасти избуђели.

Бесмртни духови који светим електризмом[22] излећу уза зраке свјетовах, како млади паук на прољетње јутро што вјешто пуза уз своју непримјетну жицу, која ниче из арке старога храма.

Земља је сцена (или точка) на коју једину у свесвјетију ништожност њој слично дјејствије представља.

Човјек је немирни атом, трунак, занешени из некаква вишег свијета, но ништожношћу заробјен и у њене вјеси постављен.

Душе су поетическе подобне капљама, које на проведрини падају и сносе[23] у своме брилијантноме зрнцу свијетли образ Фебов на земљи.

---

[18] Иза ријечи „утробе“ Његош је био написао ријеч „произвеле“, па је прецртао и изнад ње написао „излегле“.

[19] Иза ријечи „се“ Његош је био написао „дикст.“.

[20] Послије ријечи „из“ била је написана једна ријеч која је тако прецртана да се не може прочитати.

[21] Иза ријечи „ковачнице“ Његош је био написао ријеч „хаосове“, па је прецртао.

[22] Иза ове ријечи Његош је био написао „пребјежају све“, па је то прецртао.

[23] Послије ријечи „сносе“ било је написано „у себе“, па је то прецртано.

Висока планина снијежна која облачни сарук око главе има, а проча јој је бијела маса покрита ријеткијем и синьијем покривалом магленим, предканим на ситно брдо сунчано.

Што си ближе неба, то је сито огњено[24] Фебово чеће и пријатнија пишта душевна.

Вјетар који њиха јутрене зраке у капљицама росе на лишћу, потресање чувствованија, када жедна зјеница блуди по разпламаноме нотњему своду.

Могу ли се упирати[25] тихи зефири благоразумија противу страстнијех[26] разјечаних волнах?

Да ми може морал сасвим возторжествовати над физиком, ја бих[27] у реду ангелах био и сматрао бих човека и свијет баш онаквима какви су.

Од куда проистечу ова подстреканија без нарјечија?

Какво намјерениje крију ови нијеми и безчислени хорови? Ко возвишава ова восхишченија смртнијех?

Заспаше[28] зраке на звијездама и цвјетови ушикани славујем на својим стаблима.

Зјеница се тек почела бјеше питати зрачним елементом (тј. зракама).

---

[24] Послије ријечи „огњено“ Његош је био написао „Зевсово“, па је то прецртао.

[25] Изнад ријечи „упирати“ Његош је написао ријеч „борити“, али ријеч „упирати“ није прецртао.

[26] Послије ријечи „страстнијех“ Његош је био написао „раски.“, па је прецртао.

[27] Иза ријечи „бих“ Његош је био написао ријеч „се“, па је прецртао.

[28] Послије ријечи „заспаше“ Његош је био написао ријеч „су“, па је прецртао.

Неко је на овај свијет дошао на пир, а неко на сиромашку умјереност, али све је исто. Што значи један пир кад једнакост слиједује! Истинито је овако, иако ја другојаче чувствујем.

Горе су од искарах. Које миријаде искарах у њинима мртвима масама спавају? Колике су миријаде душах кроз нашу прашину пролећеле, колике ли ће још'те? Искрама је допуштено у горама вјековати, али душама у прашини није, него се у њој замотају и из ње излећивају како частице воздуха занесене случајем из пучине. Ко знаде али је више искарах поглебенијех, али атомах летећијех, али играјућијех капаљах, али звијездах у простору?

Душа преко воздушнога океана[29] на небо полети како сан преко земнога океана у који предјел земаљски.

Даље[30] се пружа јека громовах и сијевање муњах но жице зраках.

Даље се очи једнога човјека пењу но одблеск сва четири океана који земљу окружавају.

Ти, који си бесмртнима лампама украсио простор, подножје Твојега престола, Ти, који си укочио и завитлио миријаде мировах у воздуху, Ти, који си дао равновјесије свјетовима, Ти, који божественом магическом вјештином вежеш зраке за свјетлости и сијеш зраке из свјетлости.

Душа је без надежде што и олтар без кумира.

Храм је без лампе,[31] или адска антикамара,[32] душа без љубави.

---

[29] Послије ријечи „океана" Његош је био написао ријечи „к небу", па их је прецртао.

[30] Иза ријечи „даље" Његош је био написао ријеч „допире", па је прецртао и изнад ње је написао ријечи „се пружа".

[31] Иза ријечи „лампе" Његош је био написао ријеч „душа", па је прецртао.

[32] Послије ријечи „антикамара" била је написана ријеч „као", па је прецртана.

Геније је зраке, које свуда падају, него се само на свијетлим стварима[33] купе и играју.

Joseph Caze, via 1[0] piazza terza N 4.

2

MÉDITATIONS POÉTIQUES*

M. de Lamartine

Mais que sert de lutter contre sa destinée?
Que peut contre le sort la raison mutinée?
. . . Mais pourquoi reculer devant la vérité?
. . . Le réel est étroit, le possible est immense;

5. médit.

Ce monde est le reflet, l'image, le miroir;
. . . Et nos yeux enivrés contemplaient tour à tour.
La terre notre exil, et le ciel son séjour.
. . . Est-ce pour le néant que les êtres sont nés?

7. médit.

De quel nom te nommer, ô fatale puissance?
. . . Quel crime avons-nous fait pour mériter de naître? . . .

8. médit.

Je préparais les temps selon ma volonté . . .

10. médit.

Mortel, du jour où tu respires,
Ta loi, c' est ce que tu désires;
Ton devoir, c' est la volupté!

---

[33] Код Његоша стоји омашком „страрима".

* Одавде су три листа из Његошеве „Биљежнице" истргнута.

11. médit.

Non, jamais un sein pacifique
N' enfanta ces divins élans,[34]
... La gloire est le rêve d' une ombre;

12. médit.

Ce qu' on appelle nos beaux jours
N' est qu' un éclair brillant dans une nuit d' orage, ...

13. médit.

Ne pourrons-nous jamais sur l' océan des âges
Jeter l' ancre un seul jour? ...
L'homme n'a point de port, le temps n'a point de
rive ...

15. médit.

Le doute égare son boussole, ...

16. médit.

L' univers est le temple, et la terre est l' autel; ...
... Tout se tait: mon coeur seul parle dans ce silence.
... Celui qui peut créer dédaigne de détruire.

20. médit.

... La nature au hasard, et la terre aux tyrans.

22. médit.

L' amour est innocent quand la vertu l' allume.

23. médit.

C' est là qu' un jour vaut mieux que mille, ...

26. médit.

Ici jamais le ciel n'est orageux ni sombre;

---

[34] Послије стиха „N'enfanta ces divins élans" Његош је написао ријеч „духове".

28. médit.

Nous voilà face à face avec la vérité!
... L' espace est son séjour, l' éternité est son âge;
... Les siècles en passant firent pâlir la foi;
... Qui sait où commença leur glorieux chemin? ...

30. médit.

Ah! périsse à jamais le jour qui m' a vu naître!
... C' est le secret de Dieu; je me tais et j' adore.
... Il ne s' est pas, mon âme, éloigné pour toujours. ...

NOUVELLES MÉDIT. POÉTIQUES

1. médit.

Et rien n' a germé sur nos traces
Que la douleur ou le remord.
... Dans l' ombre un chien féroce aboie
Contre les mains qui l' on[t] nourri. ...

2. médit.

La fleur dort sur sa tige. ...

4. médit.

Le jour présent vaut mieux que mille
De siècles qui ne sont pas nés.

5. médit.

Faut-il gémir? faut-il chanter? ...
... Aimer, prier, chanter, voilà toute ma vie.
... Sous ses cils abaissés laisser briller son âme,
Comme un feu tremblant dans la nuit;
... Je vais où le regard voit briller l' espérance; ...

6. médit.

... Nous ne somme[s] rien de nous-mêmes.
Qu' un instrument mélodieux.

7. médit.

Non. La lyre aux tombeaux n' a jamais insulté.

8. médit.

Car de la vérité la lumière est l' image . . .

11. médit.

Hâtons-nous d' épuiser la coupe de la vie,
Pendant qu' elle est entre nos mains.

14. médit.

Mais loin de moi ces temps! que l' oubli les dévore!

20. médit.

On[35] dirait qu' on entend le torrent des années
Rouler sous ces arceaux ses vagues déchaînées, . . .
». . . Je vois mille Brutus . . . mais où donc est César?«

24. médit.

Les anges amoureux se parlent sans parole,
Comme les yeux aux yeux;
. . . Pudeur, honte céleste, instinct mystérieux.

25. médit.

Entre le ciel et nous est-il un mur d' airain? . . .

HARMONIES POÉTIQUES ET RELIGIEUSES

1. Harm.

L' hymne éternel de la prière
Trouvera partout des échos!

2. Harm.

Atome dans l' immensité,
Minute dans l' éternité,[36]

---

[35] Код Његоша стоји погрјешно „ont".

[36] Иза стиха „Minute dans l'éternité" Његош је написао ријеч „човјек".

3. Harm.

Sur les pas de la nuit l' aube pose son pié[37], . . .
. . . Chaque heure, ô Dieu, n' est qu' une aurore,
Et l' éternité qu' un matin! . . .

8. Harm.

C'est une île de paix sur l' océan du monde,
Un phare d' immortalité![38]

10. Harm

Le lit enflammé du soleil.

1. Harm.

Tu dis* au temps d' enfanter,
Et l' éternité docile,
Jetant les siècles par mille,
Les répand sans les compter!

2. Harm.

Et puis il s' élevait une seule pensée,
Comme une pyramide au milieu du désert!

3. Harm.

Et chaque être mortel, par le temps emporté,
Est un[39] hymne de plus à ton éternité!
. . . Et dans ce temple immense, où le Dieu du chrétien
Règne sur les débris de Jupiter païen, . . .

4. Harm.

Et d' où vient cette vie, et d' où peut-elle éclore,
Si ce n' est du regard où s' allume aurore?
. . . Il est donc aussi grand d' être homme que soleil!

---

[37] Његош је изнад ријечи „pié“ написао „N. B.“.

[38] Послије стиха „Un phare d'immortalité!“ Његош је написао ријечи „храм божји“.

* Његош је овдје написао „dit“.

[39] Мјесто ријечи „un“ Његош је био написао ријеч „une“, па је у ријечи „une“ слово „e“ прецртао.

10. Harm.

Et le feu, fils du jour, descend du firmament!
... Pour s' égaler aux dieux inventa la vertu! ...

12. Harm.

Sur quels bords étrangers, dans quels lointains séjours,
Le vent de l' inconstance avait poussé tes jours?
... Que sert un jour à ce qui doit mourir?

13. Harm.

Ah! si j' avais des paroles,
Des images, des symboles,
Pour peindre ce que je sens! ...

Livre troisième

3. Harm.

Quand mon regard se plonge au rayonnant abîme
Où luisent[40] ces trésors du riche firmament, ...

4. Harm.

On est toujours, crois-moi, du pays que l' on aime; ...

5. Harm.

Et les tyrans, prenant ta foi pour diadème,
Ont doré de ton nom le joug des nations!
... L' oeil[41] humain n' est pas fait pour la pure clarté!

6. Harm.

Devant le sentiment le goût est désarmé; ...

7. Harm.

Rien n'est vrai, rien n'est faux; tout est songe et mensonge!

---

[40] У ријечи „luisent" Његош је био написао два „s", па је касније једно „s" прецртао.

[41] Овдје је Његош био најприје написао „l' oeuil", па је „u" у тој ријечи прецртао.

8. Harm.

La gloire, oiseau divin, phénix né de lui-même. . .

9. Harm.

Pourquoi mon coeur change de place
Comme un malade dans son lit!
. . . Le firmament n' a point de voûtes,
Les feux, les vents [n' ont]* point de routes
Où oeil n' ait[42] plongé cent fois; . . .

Livre quatrième

3. Harm.

. . . Ces phases, ces aspects, ces choeurs, ces noeuds divers,
Ces globes attirés, ces sphères cadencées,
Ces évolutions des soleils dans les airs
Sont les notes de feu par Dieu même tracées
de ses mystérieux concerts!
. . . La plainte et la pière ont inventé les chants!

5. Harm.

Il faut que l' homme pleure
Ou l' exil, ou l' adieu!

8. Harm.

Et le couchant, Seigneur, est moins loin de l' aurore,
Que l' âme qui t' adore
De l' âme qui te fuit!

10. Harm.

Laissons le vent gémir et le flot murmurer; . . .

11. Harm.

Amour, être de l' être! amour, âme de l' âme!
. . . La vérité complète est le miroir du monde; . . .
. . . Comme le nautonier, quand le pôle est perdu, . . .

---

* Код Његоша стоји „non".

[42] Најприје је овдје стајала ријеч „est", па је поврх тога написана ријеч „ait".

... Le néant se plaint-il à la nuit êternelle?
... Un monde est un atome à son immensité, ...
Un moment est un siècle à son éternité, ...

12. Harm.

Ce qui fut crime en l' un chez un autre est justice!
... La pensée est ton feu. La parole est ton glaive!

14. Harm.

Regardez donc, race insensée,
Les pas des générations!

Jocelyn

1. Époque

Car ce qu' on donne à Dieu doit s' offrir dans la joie.

2. Époque

Le peuple, enfant cruel qui rit en détruisant,
Qui n' éprouve jamais sa force qu' en brisant,
Et qui, suivant l' instinct de son brutal génie,
Ne comprend le pouvoir que par la tyranie!
... Avec combien de cieux le temps s' est-il joué?
... Les révolutions, ce solstice des crimes?
... Je trouve comme l'aigle,[43] en mon aire élevé,
Tout ce que le désir d' un poëte eût rêvé; ...
... Voilà ce que le ciel a fait pour ces déserts.

3. Époque

Dieu m' écoute, il est vrai, mais ne me répond pas; ...
Le gouffre est sous leurs yeux et la mort sur leurs pas ...
... Beauté! Secret d' en haut, rayon, divin emblême,
Qui sait d'où tu descend[s l]? qui sait pourquoi l'on t'aime!
... Est-ce un crime, ô mon Dieu, de trop aimer le beau?
... La nature est la scène, et notre âme est la voix:

---

[43] Послије ријечи „comme“ Његош је био написао ријеч „l' aigle“, па је прецртао и изнад ње написао исту ријеч „l'aigle“.

. . . Pourtant chaque atome est un être!
Chaque globule d' air est un monde habité!
. . . Mais la Mort n' est-ce pas une éternelle absence?
Oh! les anges du ciel ont-ils cette vertu?
— Ton regard met le ciel sur la terre!

5. Époque

Le temple sans ministre et le monde sans Dieu?
. . . Ce Verbe du Très-Haut qui parle sans erreur.
. . . Depuis quand? Je ne sais; tous mes jours sont des nuits!

Chant du sacre

Dieu qui conduit de l'oeil les sphères enflammées!
. . . Chaque jour à son siècle apporte son trésor,
. . . Ton temple le plus sûr est le coeur des bons rois!

Epîtres

Il chante, et sa voix te console; . . .
. . . Ламартин Казимир Делавињ.
. . . Et extrême justice est presque la vengeance; . . .
. . . Compte un homme pour tout et pour rien la patrie.

* NB. Ова је књижица владике црногор[ског] Петра Његоша. Послао ми је по смрти његовој Стеван Перовић Цуца, његов сестрић.

Љ. П. Ненад[овић].[44]

ODES DE M. VIC[TOR] HUGO

Livre deuxième 1822—1823

6. Ode[45]

Daignait à Dieu, muet dans son exil céleste, . . .

---

* Одавде су из Његошеве „Биљежнице" истргнута два листа.

[44] Ово је написао својом руком Љубомир П. Ненадовић.

[45] Испред броја 6 Његош је био написао „Ode", па је то прецртао.

9. Ode

... N' as-tu donc pas, Seigneur, assez d' anges aux cieux?

10. Ode

... Mon âme, à sa source embrasée,
Monte de pensée en pensée;
Ainsi du ruisseau précieux
Où l' Arabe altéré s' abreuve,
La goutte d' eau passe au grand fleuve,
Du fleuve aux mers, des mers aux cieux.

[46] Livre troisième

1. Ode

L' air va bientôt manquer dans l' espace où tu voles!
Mortels! Gloire, plaisirs, biens, tout est vanité!

2. Ode

Une vie éminente est sujette aux orages...

3. Ode

Et quelle est la main invisible,
Qui garde les clefs du tombeau?

6. Ode

Sa main, s'il touche un but où son orgueil aspire,
Fait à quelque soldat l'aumône d'un empire,
Ou fait veiller des rois au seuil de son palais,
Pour qu'il puisse, en quittant les combats ou les fêtes,
Dormir en paix dans ses conquêtes,
Comme un pêcheur sur ses filets!

7. Ode

...Je viens, triste, évoquer tes fastes[47] devant moi...

---

[46] Његош је био овдје најприје написао ријеч „tivre", па је прецртао.

[47] Изнад ријечи „fastes" Његош је написао ријеч „љетоп.".

Livre quatrième

2. Ode

... Va, l'Olympe est né du Parnasse,
Les poëtes ont fait les dieux!

4. Ode

La vie est chère à l'homme, entre les dons du ciel...

9. Ode

L'âme

Vis-tu des torrents de l'être,
Parmi de brûlants sillons,
Les astres, joyeux de naître,
S'échapper en tourbillons;
Quand Dieu, dans sa paix féconde;
Penché de loin sur le monde,
Contemplait ces grands tableaux,
Lui, centre commun des âmes,
Foyer de toutes les flammes,
Océan de tous les flots?

10. Ode

De Lemnos où naît le tonnerre,
D' Amathonte où naquit l'amour!

15. Ode

Qu'un incendie[48] est beau lorsque la nuit est noire!
Érostrate lui-même eût envié ma gloire!

... Ni quand au son des luths le préfet des Bataves
Jetait aux lions vingt esclaves,
Dont on avait caché les chaînes sous des fleurs!

17. Ode

Sous son aile de feu couve de jeunes âmes...

---

[48] Изнад француске ријечи „incendie“ Његош је написао ријеч „пожар“, а ријеч „Нерон“ написао је изнад француске ријечи „Érostrate“.

Livre cinquième

6. Ode

L'âme a peu de beaux jours, mais dans son ciel obscur,
L'amour, soleil divin, peut dorer d'un feu pur
Le[49] nuage errant de la vie.

11. Ode

Soit le prophète ardent, qui vit le ciel ouvert,
Dont oeil, au sein des nuits, brillait comme un[e] l[50]
flamme. . .

15. Ode

J'ai des autels pour chaque dieu.
. . .Ma famille est ton humbe empire; . . .

17. Ode

Votre oeil d'azur, miroir de paix et d'innocence, . . .

19. Ode

Chaque heure est sur ma tête un glaive suspendu!

25. Ode

L'âme se mêle aux âmes,
Comme la flamme aux flammes.
Comme le flot aux flots!

LES ORIENTALES

3. Orient.

Frères, plaignez Mahmoud![51] Né dans sa loi barbare,
Des hommes et de Dieu son pouvoir le sépare.

4. Orient.

Et nous verrons soudain ces tigres ottomans
Fuir avec des pieds de gazelles!

---

[49] Код Његоша стоји „la".
[50] Његош је овдје написао „un".
[51] Ријечи „Né dans sa loi barbare" Његош је написао, прецртао, па их опет написао.

5. Ode

La Grèce est libre, et dans la tombe
Byron applaudit Navarin.

8. Orient.

La belle fille, il faut vous taire,
Il faut nous suivre! Il fait bon vent.
Ce n'est que changer de couvent:
Le harem vaut le monastère.

14. Orient.

Un siècle est comme un flot dans ton gouffre éternel!

Текст 15. Orient.

Là-Allah — Ellalah!
Il n'y a d'autre dieu que Dieu.

29. Orient.

À Juana la grénadine.
Sultan Achmet dit un jour:
Je donnerais sans retour
Mon royaume pour Médine,
Médine pour ton amour.

34. Orient.

Le cheval, qui ne sent ni le mors ni la selle, . . .

38. Orient. (à sultan Noureddin.)

Lorsque astre impérial, aux peuples, pleins d'effroi
Tu luis, tes trois cents fils brillent autour de toi
Comme ton cortège d'étoiles.
. . . Où[52] les grands éléphans, entre — choquant leurs tours,
Prennent des chevaux dans leur trompe.

---

[52] Послије ријечи „où“ Његош је прецртао ријеч „les“, па је опет написао.

40. Orient.

Toujours lui! Lui partout! Ou brûlante ou glacée,
Son image sans cesse ébranle ma pensée.
... Toujours dans nos tableaux tu jettes ta grande ombre;
Toujours Napoléon, éblouissant et sombre,
Sur[53] le seuil du siècle est debout.

41. Orient.

Essaim doré qui n'a qu'un jour dans tous nos jours.

LES FEUILLES D'AUTOMNE

1...

Mon âme où ma pensée habite comme un monde,
... Fait reluire et vibrer mon âme de cristal,
Mon âme aux mille voix, que le Dieu que j'adore
Mit au centre de tout comme un écho sonore!

3....

Comme l'oiseau qui va, dans la forêt lâché,
Laisse trembler la feuille où son aile a touché,
... C'est le peuple qui vient! C'est la haute marée
Qui monte incessamment, par son astre attirée.

6....

Le voyage qu'ils font n'a ni soleil, ni lune:...

7....

Dieu, foyer du vrai jour qui ne luit point[54] aux yeux,
Mystérieux soleil dont l'âme est embrasée,...
... Le soleil, ruisselant en lave sur sa neige,
Change en cratère le glacier.

---

[53] Иза „sur le“ Његош је био написао ријеч „seuil“, па је прецртао и изнад ње опет написао ријеч „seuil“.

[54] Иза ријечи „point“ Његош је био написао „aux yeux“, па је то прецртао и изнад тога поново написао „aux yeux“.

10. . . .

Combien de passions, de fureurs, de tempêtes,
Grondent autour de toi, jeune homme[55] au front serein.
. . . Napoléon, ce dieu dont tu seras le prêtre;
Бајрона именује Потам, Наполеоновим.

13. . . .

D'être Napoléon, l'empereur radieux;
D'être Dante, à son nom rendant les voix muettes.
Sans doute ils sont heureux les héros, les poëtes,
Ceux que le bras fait rois, ceux que l'esprit fait dieux!

17. . . .

Tout miel est amer, tout ciel sombre, . . .[56]

18. . . .

Ruisseau de lait qui fuit sans une goutte amère,[57]

22. . . .

Enfant! si j'étais roi, je donnerais l'empire,
Et mon char, et mon sceptre, et mon peuple à genoux,
Et ma couronne d'or, et bains de porphyre,
Et mes flottes, à qui la mer ne peut suffire,
Pour un regard de vous!

Si j'étais Dieu, la terre et l'air avec les ondes,
Les anges, les démons courbés devant ma loi,
Et le profond chaos aux entrailles fécondes,
L'éternité, l'espace, et les cieux, et les mondes,
Pour un baiser de toi!

---

[55] Послије ријечи „homme" Његош је био написао „au front serein", па је то прецртао и изнад тога поново написао „au front serein".

[56] Послије стиха „Tout miel est amer, tout ciel sombre, . . ." Његош је написао ријеч „судба".

[57] Иза стиха „Ruisseau de lait qui fuit sans une goutte amère" Његош је написао ријеч „ђетињство".

23. . . .

Et, comme un météore au des nuit[s] funébres, . . .[58]
De n'avoir pour flambeaux, de n'avoir pour étoiles,
De n'avoir pour soleil que deux yeux adorés; . . .
. . . Le regard dans votre âme allumait une autre âme; . . .

27. . . .

Chaque homme enfle une bulle où se reflète un ciel!
. . . Où va l'esprit dans l'homme? Où va l'homme sur terre?
Seigneur! Seigneur! où va la terre sur le ciel?
. . . Que faire et que penser? — Nier, douter, ou croire!
A toi, peintre, le monde! A toi, poëte, l'âme![59]
A tous deux le Seigneur!

29. . . .

Foule sans nom! chaos! des voix, des yeux, des pas.
. . . Matelots dispersés sur l'océan de Dieu, . . .

30. . . .

Le suivre comme on suit un phare[60] dans la nuit, . . .
L' Europe ne fait plus qu'une France géante;
Berlin, Vienne, Madrid, Moscou, Londre[s], Milan,
Viennent rendre à Paris hommage une fois l'an; . . .
. . . Plus grand dans son Paris que César dans sa Rome.

31. . . .

Deux vierge[s], Poësie et Musique, deux soeurs, . . .
. . . Car l'âme du poëte, âme d'ombre et d'amour,
Est une fleur des nuits qui s'ouvre[61] après le jour
Et s'épanouit aux étoiles!

---

[58] Изнад ријечи »des nuit[s] funébres« Његош је написао ријечи „нешто о љубави".

[59] Изнад стиха „A toi, peintre, le monde! A toi, poëte, l'âme!" Његош је написао „Сваки своје иште на свијет".

[60] Испод ријечи „un phare" Његош је написао „Наполеона".

[61] Изнад ријечи „s' ouvre" Његош је написао ријеч „ouvre".

33. . . .

Il a fallu, plaisirs, liberté, fantaisie,
Famille, amours, trésors, jusqu'à la poësie,[62]

Tout jeter à la mer!

Све на овај свијет бачати до овога:
. . . Deu[x] choses seulement, la voile et la boussole,

Votre âme et votre Dieu!

37. . . .

. . . La nature laissée
A besoin de sommeil, de prière et d'amour!
Tous laissent quelque chose aux buissons[63] de la route,
Les troupeaux leur toison, et l'homme sa vertu!

40. . . .

Car, qu'importe à la source où son onde s'écoule?

Poésies politiques

2.

Wagram sur Marengo, Chambaubert sur Arcole,

Pélion sur Ossa![64]

Le talon qui, douze ans, éperonna le monde, . . .

Prélude; једно само

C'est peut-être le soir qu'on prend pour une aurore!

---

[62] Иза ријечи „la poësie“ Његош је био написао „tou.“, па, је то прецртао.

[63] Изнад ријечи „aux buissons“ Његош је написао ријеч „грмове“.

[64] Изнад ријечи „Pélion sur Ossa!“ Његош је написао ријеч „Наполеон“.

Les Chants du Crépuscule

2....

Sa chute[65] fit dans l'air un foudroyant sillon; . . .
Deux choses lui restaient dans sa cage inféconde
Le portrait d'un enfant et la carte du monde,
Tout son génie et tout son coeur![66]

3....

Ce soir va resplendir sur ce comble éclairé,
Comme l'idée au front du poëte sacré!

8....

Grâce à votre rayon qui perce leur nuage, . . .

9....

Être arbuste dans l'herbe et géant chez les nains, . . .

11....

Perle avant de tomber et fange après sa chute!

14....

Dans ce siècle où par l'or les sages sont distraits, . . .
. . . Tau[t] vous connaissez peu ce qui convient aux âmes,
. . . Rien chez vous n'est encore éclairé du vrai jour!

15....

Voici qu'il boite après avoir plané!

17....

Je cherche, ô nature,
La parole obscure
Que le vent murmure,
Que l'étoile écrit!
. . . Pythagore épèle[67] et Moïse lit!

---

[65] Иза ријечи „chute" Његош је био написао „fut", па је то прецртао.

[66] Испод стиха „Tout son génie et tout son coeur!" Његош је написао ријеч „Наполеону".

[67] Послије ријечи „épèle" Његош је написао ријеч „сричати".

18....
C'est lui qui fait briller ton regard sur la terre
Comme l'étoile aux cieux!
Il n'est rien sous le ciel qui n'ait sa loi secrète,

23....
J'ai sous mon toit un mauvais hôte;
... Et toute mon âme enflammée
S'en va dans le ciel en fumée
Ou tombe en cendre sous mes pieds!

25....
L'éther[68], cet océan si liquide et si bleu,
Sans rivage et sans fond, sans borne et sans milieu, ...

26....
Plane au-dessus des autres femmes,
Et laisse errer tes yeux si beaux
Entre le ciel où sont les âmes
Et la terre où sont les tombeaux!

32....
Vous, mon phare,[69] mon but, mon pôle, mon aimant!

34....
En dépensant ses jours, sait-il ce qu'il dépense?

36....
La louange est sans pieds et le blâme a des ailes. —

L'amitié d'un grand homme est un bienfait des dieux.

Ce monde corrompt l'âme la plus noble.

*Его Вис. превосх. министру народ. просвјешт. дјејств. тајн. совјетнику Сергију Симеон. Уварову.

---

[68] У ријечи „l' éther" Његош је на крају био написао слово „е", па га је прецртао.

[69] Испод ријечи „mon phare" Његош је написао ријеч „жене".

* Овај се текст није појавио на фотокопији Његошеве „Биљежнице", стр. 45, јер је овлаш писан оловком и скоро сасвим изблиједио.

Titre V. Hugo

Regard jeté dans une mansarde.
Où brille le regard que sert le diamant?

Voltaire alors régnait, ce singe de génie
Chez[70] l'homme en mission par le diable envoyé.

Мост од једнога окна на ријеци Дори у Турину дугачак је 43 метра.

Мост Риалтов у Венецији дуг 20 метарах и 3/4.

На албум Балашевим

У врстама таинственим Бог природи закон споји,
Он је основ свесвјетију, свесвјетије на њем стоји,
Њим правилне коловратре наша земља хитро снује,
Њиме море кругом себе бријег диже кад бјеснује;
На таблици људске душе ови[?] закон свети сјеца;
Сваки закон противни му пред њим трепти, пред њим стреца.
У чертама[71] најсјајнијем пријатељство овди блиста,
Душевни је оно завјет, а небесна зрака чиста.
Да све кажем што чувствујем, то би опет оно било.
С Богом, с Богом, Балашеви, дружтво драго и премило!
Нек Вас рука свемогућа својим штитом свагда штити,
Ваша братска успомена драга ће ми вјечно бити.

Благовијест 1851.

Сви надмени комплименти на западу што се воде,
Ријечи су сухопарне и синови празне моде.
Славјанска је љубов прека, у простоти она блиста,
Здраво био и живио! Израза је ово чиста.

Votre horuzon est embéli
Par les belles et joyeuses astres!

---

[70] Иза ријечи „chez" Његош је био написао „les hommes', па је од тога направио „l' homme".

[71] Његош је овдје био најприје написао „у врст.", па је то прецртао.

Г. Несельр[оду] из Беча писао сам 11[га] октомбра 1846 год[ине] да ми се дозволи поћи у Петербургу.

Luigi Brozzole, alla Croce di Malta.

Комад оружја за маркиза Салво,

aux messieurs les frères Grants à Trieste pour remettre à la maison Turner à Naples.

В. Импер. Выс. Вел. Князь,

Влад. черног., имѣвшій вчера счастіе представится В. свящ. особѣ, дерзаетъ просить Васъ, что бы, по великодушію Вашему, Вы соблаговолили писать къ Август. Ваш. Брату, а моему Высок. Покров., о позволеніи прибыть мнѣ въ С. П. Б.

Я надѣюсь на мою отъ праотцевъ наслѣдованную преданность къ обожаем. дому Романовыхъ общему Святилищу нашему, надѣюсь на 4-хъ вѣковую, геройскую борьбу черногорцевъ за честь и славу имени слав. и Правосл., на участіе, пріемлемое черног. во всѣхъ подвигахъ и пріобрѣтеніяхъ единоплеменной Р. съ 1711-го года по 1814-й годъ, а больше всего я надѣюсь на В. великодушіе могущій Кн., и на благород. рыцарскаго характера, свойственнаго вѣнцен. д. Ваш., что Вы не дозволите, чтобъ я сталъ игрою политики, и чтобы холодныя и непонятныя фразы дипломатическія обрушились на душу неопытную, но пылающую любовію къ отечеству и къ свящ. долгу моего призванія. Я Ваша с..., но с... сильной и могуществ. Р. — Я этимъ горжусь! Вы вся моя надежда; Высочайшее существо, всегда управляющее В... намѣреніями, привело Васъ сюда для счастія одного изъ преданнѣйшихъ сыновъ Август. д. Вашего,

который имѣетъ счастіе быть В. Имп. Выс.

предан. слугою

В. ч. П. П. Н.

Вѣна, 16-го октября 1846 года.

Rp: Salicini uns unam
Bicarb. Soda dr. tres
M D ad scat. S. 4 mahl
täglich ein Messerspitz zu nehmen.

Radišić.

A Mr Milivoj Petrović, Singerstrasse № 880, 2ten Stock.

Гази Хусреф-бегова џамија у Сарајеву са три кубета и мунару; матер се његова звала султанија Хадице.

1850, 5.10bre, N 573. Der Wanderer.

Его Сіят. Г. Канцл. Имп. и министру иностран. дѣлъ

18-го сего мѣс. имѣлъ я честь получить почтеннѣйшее писмо В. С. отъ 4-го ноября с. г., доказивающее неоцѣненное священ. для меня вниманіе В. моего покров., но вмѣстѣ съ тѣмъ и съ прискорбіемъ души вижу себя въ необходимости изложить подробнѣе обстоятельства, побуждающія меня съ нова утруждать В. С. Въ послѣднѣмъ писмѣ моемъ я испрашивалъ милост. соизволенія Г. Имп. на пріѣздъ мой въ С. П.бургъ да бы лично и обстоятельнѣе изложить нужди народа вѣрившагося моему управленію и вѣреннем Всевышнымъ покровительству великодушнаго царя правосл. Россіи, народа, находящагося нынѣ подъ вліяніемъ тяшкихъ испитаніи, судьби.

Тогда какъ всѣ маленькіе народы, отстайвающіе свое политическое существованіе, обращали на себя великодуш. сострадание другихъ могущественнѣйшихъ державъ, которымъ они принадлежали по какимъ нибудъ связамъ, одна Черногор. осталась въ своемъ первобытномъ политическомъ ничтожествѣ.

Когда въ началѣ прошедш. столѣтія, въ эпоху борьбы Россіи съ Портою, Валахія, Молдавія, Греція и даже и Србія не дерзали востать за свящ. дѣло единовѣрцевъ, черногорцы первые воспрянули по призиву В. П.,

принося въ жертву единоплем. Рос. всѣ свои сили и кровъ, обращая на себя грозныя полчища Оттомановъ, одна Черногор., которой дѣянія Великаго предрекали лучшую будущность (что видно изъ дарованныхъ ей высоч. грамотъ отъ 16-го апрѣл. 1712 г. и 9-го юлія 1715 года) одна она осталась на произволъ судьбы, сыни ея, потомки этихъ героевъ, славную смерть которыхъ торжественно пѣли во всѣхъ церквахъ Рос. Имп., не помрачили свою преданность правосл. держ., и въ незабвенныя войни В. Екатеринѣ съ турк. святость слова Имп. на покровит. Россіи, запечатлѣни въ памяти каждаго черногорца (грам. 29-го генваря 1769-го года и 17-го февраля 1788-го года). Въ славную борбу Рос. съ Наполеономъ, по мановенію благословеннаго, знамена Черног. присоединились къ побѣдоноснымъ орламъ Россіи, и блаженоп. импер. воздалъ справедльивую дань хвали героямъ Черногоріи высоч. грам. и писмомъ отъ 5-го маія 1804 года, какъ равно и князь Адамъ Чартор. въ писмѣ своемъ отъ 27-го генваря 1805 года, говоритъ именемъ Имп. Теперь только остается думать о утвержд. благоденствія народа черногорскаго.

Алексан. бл., располагавшій судьбами народовъ, упрочилъ бы и благоден. Черногоріи. Такъ съ 1711-го по 1814-и, окруженные отъвсюду врагами храбрые сыни Черной Горы содѣйствовали во всѣхъ подвигахъ и пріобрѣтеніяхъ Россіи; но доселѣ имъ суждено жить одними лишъ воспоминаніями геройскихъ подвиговъ и надеждами въ будущее.

Въ молодихъ еще лѣтахъ, призванный по праву наслѣдія къ управленію краемъ бѣднимъ народомъ необразованнимъ, гордимъ, но упрямимъ, непостигающимъ необходимости гражданскаго устройства, готовымъ скорѣе предатся анархіи, чѣмъ подчинится какои бы то ни было власти, я понялъ всю тяжесть моего бремени, но основиваясь на великодуш. Г. Имп. на единоплемен. Россіи и на заслуги народа черногорскаго, и какъ правнукъ героя, который первый восталъ въ Европ. Турціи на гласъ В. Петра я рѣшился идти путемъ преобразованія, да бы вивесть эту страну изъ прежняго ея состоянія и зблизить ее, хотя нѣсколько съ прочими народами

Европы, руководствуясь всегда свящ. волѣ В. моего Покров. Не смѣю судить о слѣдствіяхъ пятнацатилѣтнихъ тяшкихъ трудовъ моихъ, но извѣдавъ на опитѣ силу и благоденствіе европ. устроиства обществ., врагъ анархіи и интригъ, я здѣлалъ все, что въ силахъ человѣка, и противустоялъ покушеніямъ врагомъ порядки и спокойствія.

Въ настоящее время голодъ въ безплодной и стѣсненой Черногоріи, способствуетъ интригамъ турецкаго правител., которое ежегодно ассигнуетъ отъ 30-40 т. # и другихъ низких средствъ, какъ одеждъ и оружія для возбужденыя бѣднѣйшихъ черногорцевъ къ сопротивленію и къ низверженію правительства въ Черног. Доказательствомъ всему этому взятіе предъ отѣздомъ моимъ изъ Черн. около десятка знаменъ и, наконецъ, собственноручное ко мнѣ писмо скутар. паши отъ 31-го юля с. г. въ которомъ, между прочимъ, онъ говоритъ, что всѣ эти дѣйствія происходятъ не отъ него, но по волѣ султана. Изъ этого В. С. поимете настоящее положеніе и причини, побуждающія меня ожидать внѣ Черногоріи рѣшительнаго отвѣта на мое предложеніе.

В. Сият. покажется странымъ тайныя опредѣленія Дивана, но Вамъ легко въ томъ убѣдится, послав довѣрен. Вамъ особу къ черн. границѣ, которая, увидитъ все это на дѣлѣ.

До сего времени я пользовался во всѣхъ отношеніяхъ благорасп. и щедрот. Авг. мон. Теперъ же при стеченіи столь труднихъ обстоятельствъ черног., клонящихся къ низпроверженію веденнаго порядка вещей по части управленія, къ анархіи и гибели страни и народа, вотъ причини и обстоятельства по которымъ я просилъ вновъ спомощест. или переселенія черногор. въ Р..., но къ крайнѣму моему изумленію и горести и то пособіе, которое назначено было Г. Имп. на поддержаніе черног. правит. доколѣ оно будетъ въ этой помощи нуждатся, отказано мнѣ.

Но никогда нужды тепер. правит. Черногоріи и народа не были столь велики и тягостный какъ въ настоящ. обстоят.

И потому прошу В. С. исходатайствовать, не лишить меня по жизнь мою, по крайнѣй мѣрѣ того пособія, которымъ я пользовался до сихъ поръ, если уже нельзя здѣлать чего болѣе для бѣднаго края, и да бы я не былъ винуждаемъ отправлятся изъ Черн. каждіе три года и непрестанно утружд. одной и той же просьбой рос. правительс. (и пр., и пр. и пр. за острове).

Сколько просуто нашей кровы за неблагодарную нашу землю. Слишкомъ 4. столѣтія горсть черног. бытія на кровавой сценѣ съ сильними народами, и не заслужили до селѣ состраданія могуществ. и единоплем. державѣ!

Но если мы люди, какъ и прочіе, если кровъ наша человѣческая, если наша жертва какъ и прочіе жертви, если наши заслуги не ниже заслугъ прочихъ народовъ, то неимѣемъ ли мы польное право на покровит. Россіи. Если бы Россія не могла, я бы терпѣлъ, какъ терпѣли мои предки, но когда Всевышный возвисилъ Рус. Державу, если теперь человѣкол. сердце православ. царя отвергнетъ эту малую отрасль славян. народа, которая болѣе столѣтія служила въ трудныхъ обстоят. Его Август. предкамъ съ непоколеб. твердостію и предан., тогда я сирота, безъ отца, безъ плем. и безъ надежды.

Съ низпроверж. преобразованія падаетъ и преобраз., а съ паденіемъ страдан. и посрамленіе — но судьба моя и моего народа въ рукъ Б. и Ц. и пр., и пр. и пр.

Вѣна, 20-го ноября 1846-го года.

Письмо графу Нессел. отъ 10 генваря 1847 года

Изъ Вѣни

В. Сіягель.!

Изъ письма Вашего къ графу Мед. я узналъ о Высоч. рѣшеніи Август. моего покров. на мою просьбу. Царь правдолюб. не забылъ меня. Я имъ облагодѣтельствованъ. Великодуш. Царя вело меня до сихъ поръ

[72] При крају текста, у маргини, стоји: „За цркву, за књиге“.

спасительнымъ путемъ. Онъ моя непоколебимая свят. надежда въ будущности, — и все мое стараніе было и будетъ: съ благодарностію и съ преданостію во всемъ слѣдовать точно держав. Его волѣ. Если бы обстоятельства времени не были со всѣмъ противны моимъ намѣрен. и желаніямъ, то я исполнилъ бы священный долгъ моего призванія и упрочилъ бы основаніе благоденствія сообразно краю и наклонности народной. Но Богъ милостивъ, а великодушный Николай не забудетъ своихъ.

Мое критич. полож. принужд. меня, а моя безпредѣл. предан. къ Царю единоплем. Рос. ласкаетъ меня. Вотъ двѣ причины, по которымъ я уже наскучилъ В. С. но деликат. и благород. Вашей опытной души проникнутъ въ мое положен. и извинятъ меня.

На дняхъ отправляюсь въ Черногорію. Дай Богъ Госуд. многолѣтія! Авось настанетъ для меня то блажен. время, когда на дорогѣ моей не будутъ болѣе воздыматься неодол. препоны, претящія мнѣ приступать къ претстолу вѣнценос. Генія. —

Поручая Черногор. Вашему покров., честь имѣю пребывать и пр. и пр.

В. ч. П. П. Нѣгошъ.

Дуг[73]

У Ива...	10 # ,
у Марка Почека	10 тал.,
у Сава...	50 тал.,
у Ђура попа Ђика...	15 тал.,
у Ива Сава Перова	7 # ,
у Луке Маркова...	7 # ,
у...	4 тал.,
у серд[ара] Мила и Ђура Прелова	60 тал,
у руке Маркише Илина	15 тал.,
у...	20 тал.,
у Мила Вукова...	13 дукатах,
у Петра Стефана Перкова	10 дукатах.

[73] Цио овај списак дужника Његош је мастилом прецртао. Тамо гдје се ништа није могло прочитати ставили смо три тачке.

Водопад Перућића. Широк је 25—30 лакатах.[74] Ови је водопад дугачак од извора док у Зету упада 1474 клаф[тера] бечке; од извора до увора у Зету ова се сила бијеља као млијеко, готово пушкомет над њим и око њега диже се магла од велике силе када је на јек. Око њега више но сахат земља се тресе; ни море разјарено кад се ломи о бреговима, ни најсилнији вјетрови кад јече у дубравама, не издају такву страшну јеку као ови водопад; он пада с висине у дубодолину и опет се на 15 до 20 сахата надалеко чује, а да пада на одкрито мјесто, чуо би се неколико дана хода. Највиша је стрменост од горе низ коју скаче 440 клафт[ера], 484 кл[афтера] положитије је мало, а 550 кл[афтера] још је положитије. Вода на много мјеста по 50 и више лаката, а на једно мјесто до 150 лак[ата] пљуском скаче.

Водопад Ниагара у Сј[евернојј] Америки скаче 150 нога и чује се 15 до 20 сахата.

Многоуважаемые господа члены славнаго Общества,

Съ святымъ торжествомъ души я имѣлъ честь прошлаго года получить дипломъ, облекающій меня въ лестное званіе почетнаго члена Императорскаго общества Исторіи и Древностей россійскихъ при Московскомъ университетѣ.

Благодарю Москву за вниманіе, за то, что она вспомнила о своемъ искреннемъ поклонникѣ, Обитающемъ на краю славянскаго міра, — за то, что она не забыла атома, но атома, который ей принадлежитъ по всему, — атома который ураганами временъ занесенъ на страданіе въ среду чуждыхъ! — О, сколь Москва восхищаетъ меня! Москва — священная скинія великаго народа, въ которой воспитывается завѣтъ нашего величія! Москва — колыбель Донскаго, Іоанна Великаго, Пожарскаго и Романовыхъ! Москва — мать царей — начало величія славянскаго! Москва — столица знати и святый олтарь Православіа и Славянства! Москва,

[74] Његош је својом руком писао само: „широк је 25—30 лакатах“, а све је остало овдје писала друга рука.

которая великодушнымъ всесожженіемъ своимъ показала свѣту имя славянское, непоколебимая скала, о которую величіе Запада Европы сокрушилось! — Какъ усладительно вниманіе Москвы для души, пылающей пламенемъ величія и гордости славянской! Я ея преданный сынъ; я ея поклонникъ.; я вѣрный поклонникъ блистательной славы роднаго племени! Москва — душа души моей и сладостное сновидѣніе, исполненное святыми, великими надеждами! — Судьба моя не согласна съ моимъ намѣреніемъ; я Москвы не видалъ, и, можетъ быть, не увижу; но она у меня всегда передъ глазами: то вижу ее пылающею жертвою на олтарѣ великаго народа; то вижу ее возрождающеюся изъ пепла, подобно Фениксу; то вижу священный Кремль — святую обитель царей, — сіяющій златыми главами храмовъ, какъ державный вѣнецъ царицы славянскаго міра; то вижу ея вельможъ непоколебимыхъ столповъ Трона и Славянства. — Вотъ единственный кругъ въ мірѣ, гдѣ душа черногорца можетъ торжествовать и открывать свое прямое чистосердечіе по чувству одноплеменности!

Вниманіе Москвы неоцѣненно для начальника горсти народа, обреченнаго рокомъ на испытаніе, на жертву за Православіе и за честь имени, — народа, въ продолженіи четырехъ вѣковъ тѣснимаго и истребляемаго государствами иноплеменными, сохранившаго бытіе свое только вѣрою и честію имени и дожившаго до блаженной эпохи, когда Царь и Матерь величія славянскаго вспомнили объ немъ, — народа, надъ которымъ ломались громы всѣхъ ужасовъ тиранства, — народа, противу котораго злобный голосъ невѣрныхъ и иноплеменныхъ всегда гремѣлъ и гремитъ хуленіемъ. Для вадыки, гордо страждущаго за честь племени, вниманіе Москвы спасительно, какъ для сироты утѣшеніе родныхъ. Москва, единственная моя святыня, которой я жадно и усердно поклоняюсь, какъ невинный сынъ природы новорожденному солнцу послѣ ночи, возмущаемой адскими сновидѣніями.

О, если бъ я могъ всѣ мои чувствованія къ Москвѣ передать бумагѣ, тогда бъ успокоилась юная душа, упоенная фанатизмомъ одноплеменности, тогда бъ испо-

вѣдалась она въ своей искренней простотѣ предъ своимъ завѣтнымъ олтаремъ.

Прощайте, вельможи и прочіе господа члены сего Общества, любезные единоплеменники мои, и не оставляйте Вашимъ вниманіемъ вѣчно Вамъ преданнаго душею

Вл. черн-аго П. П. Нѣгоша.

Индијанци броје од сотворенија свијета 12.000 љетах божијех, која управо на нашим годинама износе 4,320.000 год[ина]. Ове су године раздијељене на четири вијека, тј. на златни, сребрни, мједни и земни (d'argile). Златни има 1,720.000 год[ина], сребрни 1,296.000 год[ина], мједни 864.000 год[ина], а земни 432.000 год[ина]. По индијанском мњенију три су прва вијека прошла, а сада настаје вијек четврти (мједени).

10 октом[бар], 1850.

Југ завија, разјари се море,
Прекрилише небєса облаци,
Разлежу се простором громови,
Зрак пљускови густи замаглише,
Од господње силе свемогуће.
Вјетар дима, витле се облаци,
Муње снују, ломе се громови,
Земља дрхти, а јече простори,
Љето жеже, остра зима кочи,
Њом свјетови по простору миле
Ка' што мрави по земљи пузају:
Бездне висе, а горе се висе.
Ти све биље раниш са влагама,
Ка' свјетове што раниш зракама,
Ка' сјемена што раниш клицама.
Ти основа чудесне трагове
И покри их тајности завјесом
Којима ти мила творенија
С ништожности к слаткоме битију
И враћу се с бића к ништожности.
Слава Теби, Творче и Господи!
Ти истока немаш ни запада.

Аменофис II[и], син Тутмозиса, VII[и] фараон XVIII[е] династије; његова се империја простирала до сред Етиопије и до Скитије. Овај је питао Јосифа за сне, узе га за управитеља; овај насели Јакова са фамилијом у Египту. Његова влада почињаше 1687 год[ине] пр[ије] Хр[иста]; владао је 30 г[одина] и 5[75] м[јесеци]; жена му се зваше Тага[?].

Аменофис III[и] или Аменофис-Рамесез, на паметницима названи Рамзес V[к], син Рамезеса-Мејамуна, би XVII[и] владалац од XVIII[е] династије; без сумње IV[и] фараон. Он је гонио Израилтјане, али није погинуо у Црвено Море, како каже XIV[а] глава исхода, јербо је он исти владао 19 год[ина] и по послије 1493[е] пр[ије] Хр[иста].

Наша је земља од сунца мало даље но 150 м[илиона] километ[а]рах, а дебела 12 х[иљада] кил[ометара], а окружност је њена 40 х[иљада] кил[ометара]. Њена је површина около 510 м[илиона] кил[ометара] четвороуголнијех; три су части њене покрите водом, а једва је половина суше насељено.

Наша је земља састављена од воздуха, воде, житкостих неизмјеримијех и од земљане и камене тврдине, што и јест права земља. Њен је састав пет дјеловах и по земља, а оно вода.

Зрно од топа за секунду прелети 230 клафтерах.

9[га] јунија у 10 часовах и 16 мин[ута] изјутра почиње љето свему сјеверн[ому] полушарију, а зима јужноме 10, 11 и 12[и] јунија. Календар исто вријеме исхода и захода мење, иако ова три дана сунце не иде обично, но се једва највјештијему набљудатељу дâ примијетити да се шеће. С овога су ово дани сунцестајанија; с овога се јуни назвао[76] луди или млађи. Стари су нови год од њега почињали; ради тога је и мај назван од ријечи m a i o r, стари или посљедњи у години.

---

[75] Овдје је био најприје написан број 3, па је преправљен у број 5.

[76] Иза ријечи „назвао“ Његош је био написао ријеч „млађи“, па је прецртао.

Ера (ére, љетосчисленије). Кажу неки да происходи од арабскога (arrach = написати число), али је, по прилици, од латинскога (aera), број или смјета.

Ера од сотворенија свијета почиње 1ra[77] сетембра 5508 год[ине] пр[ије] Хр[иста], по јеврејски 3761. Јевреји имају многе ере, на пр[имјер] њин излазак из Египта који они броје 1483 год[ине] пр[ије] Хр[иста], од зидања храма Соломонова 1002 год[ине] пр[ије] Хр[иста]; од освобожденија из плијена вавилонскога 597 год. пр[ије] Хр[иста] или од постројенија второга храма 508 год. пр[ије] Хр[иста] etc, etc, али се служе Јевреји ером Селесидах (Seleucides), која се почиње династијом царевах (истога имена) од Сирије, коју је еру проузроковао бој ипсуски (d'Ypsus) 301 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера оли[м]пијадска почиње 1ra јулија 776 год[ине] пр[ије] Христа; олимпијаде су се сваке четврте године чиниле.

Ера Набонасарова почиње 26ra фебрара 747 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера Александра Великога почиње 1/12 новембра 324 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера Птоломеја Филаделфа почиње 21ra јунија 283 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера консулска у Риму 509 год[ине] пр[ије] Хр[иста]; она почиње са ступањем консула на власт.

Ера Јулија Цезара 45 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера Христова 1845 год[ине], а требало би да бројимо 1850 год[ине].

Ера је цариградска сотворење свијета до скоро била.

Ера арменска, која их је одвојила од латинах почиње 9ra јулија 532 год[ине] по Хр[исту].

Ера Хиесдецердова (Hiesdedgerd) иста је Набонасарова; њом се и данас служе Персијани.

Ера (мусломанска) ецира, од ријечи арабске (hedjra) бјежање. Она почиње од бјежања Мухам[ед]ова из Ме-

[77] Послије датума „1га“ Његош је био написао ријеч „део“, па је прецртао

ке у Медину, која почиње 15ra или 16ra јулија ноћу, него 16ra броје 622 год[ине] по Хр[исту].

Ера индијанска Kaly-yougam (тј. љета несреће) коју почињу 3101 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Ера[78] американска почиње 4ra јулија 1776ra, од када су се ослободили Сједињени Штати испод владе инглеске.

Ера републиканска у Француској имала је почетак 22ra сетембра 1792 год[ине], а престала је 1805 год[ине].

Републиканци бијаху сасвим на нови начин календар уредили, на пр[имјер], продужење обичне године од 365 данах не бјеше правилно, јербо права сунчана година составља 365 данах, 5 часовах, 48' и 51". Тако исто није им се ни уредба мјесецах и нећељах допала; ради тога су 12 мјесецах по од 30 данах учинили, а 36 нећељах по 10 дан[а] (décades). а 5 дан[а], који претијецаху, нијесу ни једноме мјесецу припадали, него су сами остали и звали су се (comp[l]émentaires) дополнителни. 5 час[ова], 48', 51" сваке 4 године састављају готово један дан и они назову годину високом (bissextiles) годином шестичастном (sextiles); њина година почиње с равноденствијем јесењим 22ra сетембра.

Мјесеце овако називаху: 3 јесења — vendémiaire. brumaire, frimaire; 3 зимна — nivôse, pluviôse, ventôse; 3 пољетна — germinal, floréal, prairial; 3 љетња messidor, thermidor, fructidor, а дневи од десетице (décades) називаху: primidi, duodi, tridi, quartidi, quintidi, sextidi, septidi, octidi, nonidi и decadi; посљедњи празноваху као нећеља обично што се празднује.

Множество других, осим овдје изложених ерах, било би безполезно бројити.

У вријеме владања Пијастах (Piasts) Пољска се поришћанила около 965 год[ине]. Болеслав Велики 1000 год[ине] би први краљ и осниватељ државе, а посљед-

[78] Иза ријечи „ера" Његош је најприје био написао ријеч „индијанска", па је прецртао.

њи од Попиелах (Popiels) насљедник Лехах (Lecheks) би изједен мишима (тако повјестница каже).

Ликург, законодатељ шпартански, рођен 962 год[ине] пр[ије] Хр[иста], бијаше од царске фамилије у Шпарти.

Солон, законодатељ атински и један од седам мударацах, рођен на острву Саламину 638 год[ине] пр[ије] Хр[иста]; његов отац произлазаше од царевах кадрускијех (Cadrus).

Пиндар, књаз поезије лириче (како што је Хомер и Корифеј од поетах епическијех), рођен у Синосефалу, вароши близу Тиве у Беоцији, 520 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Сократ, најславнији филозоф, син Софроније вајатеља и мудре Фенарете, рођен у Атини 470 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Сенека, филозоф и воспитатељ Неронов, рођен у Кордуи (Cordoue) у Испанији 2^{e} или 3^{e} год[ине] по Христу.

Korente[?] (Don Juan Antonio), списатељ испански у половину VIII^{ra} вијека.

Крезус, син Алијата, посљедњи и најславнији цар Лидије, рођен около 591 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Он је своја богатства ископао из горе Тмолуса. Адраст, друг његова сина Атиса, убије Атиса нехотице копљем у лову и од жалости се убије на гробу овога царевића. Други му је син глух био. Крезус дава 20 милионах храму оракула Делфа, Жрица, у име оракула, прима златне тигле. Предриче оракул, устима Жрице, побједу над Киром завојевателем, но га ово прорицање поведе ка коначној погибији, коју он и испита од Кира, код Тимбре. Аполон, који овде имаше храм, не спомену се великога прилога, који бјеше примио од Делфа.

Импер[атор] абисински назива се Grand Negus.

Родоски колос

Овај је колос посвећен (подигнут) био сунцу, (Helios Phebus). Он је уздигнут около 300 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Његова је маса тешка била около 60 хиљадах окаh. Висок је био 70 стопах; мајстор му је био Шарес од Линда (Charès de Linde). 12 год[ина] је грађен. Он је стојао на улазак у пристан; највиши му је брод могао између ногах проћи, али је само 56 годинах стајао и буде оборен потресом. Лежао је повађен 894 године. Када би освојен Родос калифом Османом, овај га калиф продаде једноме чифуту, а овај чифутин однесе га на 980 камиљах.

Највиши је дијамант на свијету Радијаха Матана на Борнео (Radjah de Matan à Bornéo) необдјелан; потеже каратах 367; импер[атора] монгол[скога] 270, важи либарах 11.723.000; руски потеже 193, [важи] 2.600.000 фран[ака] и пенсију за живота од 96.000 фран[ака]; австријски потеже 139, [важи] 2.600.000 фран[ака]: франц[уски] потеже 136 3/4, [важи] 2.500.000 фр[анака], него још оволико ваља.

Диамант краља од Лахоре назива се по индијански Kohinour (Montagne de lumière).

Нинивија (сто[лица] царст[ва] асир[скога])

Овај је старински град основао (по причању) Асур, син Сима (de Sem), а Нинус I украсио, који се тамо зацарио 1968 пр[ије] Хр[иста]. Много којешта пишу о Нинивији..., него, по прилици, она је заузимала 6 миљах простора, повише но шест путах је већа била од Париза. Житељах је имала около 2 мил[иона] 400 хиљ[ада].

Ниниас, син Нинусов и Семирамиде, зацари се 1874 пр[ије] Хр[иста]. Он проведе свој живот затворивши се у палати са својима женама и евнусима и за његово уједињеније прости га је народ обожавао, као невидимога бога. Овај наличе Сарданапалу (који се зацарио

797 пр[ије] Хр[иста]) и који се сажега на огњу (костру) са својима евнусима, женама и богатством.

Послије је у Нинивији владао *Теглат — Фалазар*, син овога Салманазар. Војске асирске која је обсађивала Јерусалим у рату са Израилтјанима, једну саму ноћ уби ангел господњи 180.000.

Сенахериб цар поврати се у Нинивију устрашен и убију га два сина *Адрамелех* и *Саразар*. *Азар-Хадон*, трећи син погибшега, излази на престол 707 пр[ије] Хр[иста]. *Набополасар* вавилонски (с дружином) покори и разори до основанија Нинивију 625 пр[ије] Хр[иста]; данас се не познаје ђе је била.

Сиазар, цар од Медах.

Жалост (корота)

У старих Јевреја био је обичај да туже, да се бију по глави, да буцају аљине, да се не мију ни мажу, да[78a] глибави иду, да посипају главу прашином, да не говоре, да посте и једноничке, да загрћу лице; њина је жалост трајала по 7 данах, неке путе и по мјесец, како за Ароном и Мојсеом, неке путе и по 70 данах, како за патријархом Јаковом. Неке су, пак, удовице за живота коротовале, како Јудита и Ана пророчица.

У Египтјанах жене су заборављале стидљивост и љепоту, главе су брљале, прсах одкритих одиле, бијући се у њих. Људи су [се] посипали прашином и кидали косе нијесу, били се у прса, вина пили нијесу, глибаве су аљине носили. Када би умро краљ, народ би аљине избуцао, храмове би затворили, жертвоприношенија и празнике би оставили за 72 дана, људих и женах избрљаних образах (глибом) по 200—300 би тужјели по два пута на дан, хвалећи принца и бројећи му добродјетељи.

У Ликијанах био је обичај за оне који би коротовали да се облаче у женске аљине.

Персијани, међу прочим, стригли су гриве коњима.

[78a] Послије ријечи „да“ Његош је био написао ријеч „ка“, па је прецртао.

Грци су се гребли, стригли и бривали косе, крили се у невиђелицу, посипали се прашином, одили мотајући [се] скоро као луди и пјани. Лакедемоњани су изгубе приватне јуначки сносили; но када би им умро цар, би се без различија искупили, би парали лица иглама за знак преданости и да му овом жертвом души олакшају. Грци, увријеђени жалошћу, богове су кривили, олтаре разурали и арали храмове.

У Риму, у вријеме Републике, носаху жене за короту црно, а носиле су бијело у вријеме империје. Људи су тако исто носили црно, спуштавали косу и браду и остављали златно прстење, чиновници као простаци били обучени. Скраћивало је короту рођење ђетета, чест фамилије, освобођење из робства, свадба и рођење ђетета у близике.

Жалост[79] у Корејах (Corée), у Тонкинах (Tonquin), у Јапонезах, у Мингрелах (Mingreliens), у Индијанацах Сјеверне Америке, чини смијешне обичаје: једни се воздржавају од соитија са својима жен[ама] и ђеца се сматрају, која се овога времена роде безаконом, неки бјеже из кућах по цијеле године и леже на земљу, набљудајући строго воздржаније, неки, пак чине празнике на гробљу умрших, призивајући их да су им у њих удионици, неки крију све оно што је служило мрцу и почитују за немир и за преступлениje споменути му име. Има, пак, неких, којима се чини да чествују мртве, када полу наги неко вријеме стоје на његовом гробу.

У Европи је жалост црна аљина знак лишења живота, зато се употребљава боја лишена свијета. У Тураках је боја жалостна сиња и виолетна.

У Француји жалост траје за мужем 1 годину и 6 нећељах, за родитељима 6 мјесецах, толико за супругом својом, за ђедом и бабом 4½ мјесеца, за братом и сестром 2 мјесеца, за стрицем и стрином 3 нећеље, за братучедом 15 дан[а].

Соедин[ени] Штати Амер[ике] жалили су Венијам[ина] Франклина, (који се преставио 17 априла 1790

[79] Његош је био овдје најприје написао ријеч „корота", па је прецртао.

год.) два мјесеца; за Мирабо[ом] жалила је партија конституц[ионална] три дана. За Вашингтоном је жалост једнака Франклиновој била.

Гробница је Лафаетова почашћена била жалошћу општом добровољном од Американах и Французах.

Придворна је жалост велика од 6—2 мјесеца, а мала од 3 нељеље и 3 дана.

Филип Македонски изиде на престо 460 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Овај је цар хитар и лукав био; његово је мито изштетило и покорило Грчку; он је темељ метнуо величеству својега сина Александра.

Примјечанија је достојна ненавист међу њим и филоз[офом] Демостеном. Он каже: „У сваки град могу угнати магаре натоварено сребром". Демостен је говорио: „Не слушаите жрице Делфове, али не видите да сне филипизирају" (philippise), тј. да су подмићене.

Оракул делфински предриче му побједу над Персима. Фил[ип] пређе поласка на Персе празднује свадбу шћере Клеопатре с Алекс[андром] царем епирским; сваки град грчки пошаље му депутирце и по круну од злата; но му се ово веселье на погибију обрати: његов гардист по имену Паузаниас (Pausanias), искао је правицу неку (суд) од Филипа и не получи је, ова[ј] благородник увријеђен буде овим и међу свима, у скупу, убије Филипа 336 године пре Христа.

Остров Фаро, који се изнио међу два хрта од пристана александрискога, на овоме је острову, по зопо[вијел]сти Птоломеја Филаделфа, саградила се најславнија на свијету фењерова кула, 283 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Оградио је Гнидијен сострат. Ово је једно од 7м чудесах свјетскијех. Бјеше висока 1000 лакатах (ово је без сумње умножено), али је потресом срушена.

Опити проповијешћу Теодота од Шио убише Помпеја Ахилас, Септимијус и Салвијус. Ова два посљедња служили су у војску под заповијешћу Помпеја. Септимијус га први удари, па за њим прочи.

Инахус, родом Финикијанин, основатељ царства аргоскога, дође из Египта с једном гомилом пастирах финикијанскијех, египетскијех и арабскијех у Пелопонесу около 2000 год[ине] пр[ије] Хр[иста].

Давид цар и пророк

Рођен у Витлејему 1074 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Кад је био пастир, он је лавовима и међедима отима своју стоку из устах и побјеђава их. Побједитељ Голијата, Херкулеса филистијскога, побједу над Филистијанима помрачи са прељубодјејством с Бетсабеом и са смрћу њенога мужа Урие. Он је написао 150 славних салмах. Живио је 70, а владао 40 годинах.

Хомер

Он је рођен близу Смирне, на брijегу ријеке Мелеса, од Меона и Критејсе. На мрамору пароскоме стоји да је Хомер у цвијету младости био 907 год[ине] пр[ије] Хр[иста], 302 год[ине] по разорењу Троје. Али се ништа о њему чисто не зна одкуда је, но је у басне замотано његово происхожденије и житије.

Le Vladika de Montenegro en présentant ses hommages à Son Altesse, la prie de vouloir bien fixer le jour et l'heure où il aura l'honneur de lui présenter ses complimens.

Vienne, le 18 juin 1851.

Књазу Шварценбергу.

Потоп Нојев би године 2344, а по другима 3308 пр[ије] Хр[иста]. Ноје, кад је уљега у ковчег, имао је 600 годинах; уљезе послије 7 данах у второме мјесецу, 7[га] числа. Океани прећоше брегове, водопади зајечаше с небесах, дажда находи 40 данах и 40 ноћих. Вода се диже над горама 15 лакатах, вода расте 150 данах. 7[га] мјесеца 17го числа почину ковчег на Арарату; вода све спличаваше до десетога мјесеца: 1[га] числа вићеше врхове планинах, 40 данах послије отвори Ноје прозоре

од ковчега, пушта врана, он не дође, чека воду док пресуши; голубица једном дође, не имајући ђе починути; пушти је другом послије 7^{м} данах, доноси гранчицу од маслине, а трећом се ни она не враћа. Послије године странствовања, 1^{га} числа, 7^{м} данах послије голубице земља би суха, 27^{га} второга мјесеца земља бјеше суха и Ноје с повељенијем божијем изиде из ковчега, направи олтар и даде чисту жертву од животнијех Богу.

Бог му рече да већ потопа неће бити и даде дугу у облаке, знак сојуза међу њим и људима. Ноје, када је изиша из ковчега, имаше троје ђеце, посвети себе на обработивање земље и посади лозу.

2^{и} потоп вселенски

По споменицима халдејскима потоп, по причању светоме жрецах халдејских, потоп вселенски, у једно веома удаљено вријеме. Ево текст Александра полихистора (сабиратеља времена Силина) о овоме потопу:

„Под Ксизуструсом, 10^{м} царем вавилонским, би овај потоп... Сатурн му каза у сну да ће народ од потопа погинути, него да узме са собом писанија од почетка средине и конца свијех стварих, да их закопа у град сунчани Сиспарис, да гради брод да се спасава у њему са сродницима и пријатељима. Ксизуструс брод огради, 5 дуг, а 2 широк стадије (стадија 600 кроках). Пошто све приправи, собра породе животне, пита Сатурна: „Куда ћу бродити?“ Овај му одговори: „К боговима“. Пошто вода неста, брод им се нађе на гору Коркуру (у Арменију). Ксизуструс провали брод, изиде са женом, са шћером и са крмаром, благосиљаше земљу, направи олтар, скри се самочетврти; већ га нико на земљу не виђе. Они што бјеху остали у броду, зваху га иза свега гласа, но им само један глас одговори и нареди на божност и пр., и пр. и пр., придодајући да им се треба вратити у Вавилон, (по наредби судбине)[80] и извадите писма у земљу закопата у Сиспарису, да их сообштите људима“. Они пођу и саберу се у Вавилон, из-

[80] Послије ријечи „судбине“ Његош је био написао ријечи „и изидоше“, па их је прецртао.

ваде писма из земље; људи направе градове и богомоље (temples) и поправе Вавилон. Комади (каже) од истога брода налазе се и до данас на гори Коркури и богобојазници узимају по мали комадић од истога брода, те их носе уза себе за запис од мађијах (talismans).

3и потоп

Преданија египет[ска] и сиријаска. Солон, запитивајући њине жреце о стародревности, одговоре му: „У неко продуженије времена потоп, послани с неба, промијени лице земно; род је људски на различите начине гинуо; ево рашта новоме нараштају људскоме не достаје спомениках и познанија временах старијех. У вријеме потопа, по жрец[у] египет[скому], Атлантиде су насилно одпале од Африке.

4и потоп

Преданија индијанска и китајска

По књигама индијан[ским] прво покољеније људско истријебљено је потопом, у њиним књигама пише да је био и да ће бити. Њихов потоп наличи на описани Мојсејом; Сатиаврат (Satyavrata) игра исту ролу Нојеву; он се спасао са седам парах светијех. У Јапону светкују потоп, Перуна (Péroun). У јужноме Китају славе истога Перуна са светим сводом. У историји китајској потоп, под Јао (Yao), славан је. Шу-Кинг (Chouking), једна најдостовјернија књига, каже да се тада вода до неба дизала.

5и потоп

У Грках спомињу потоп Ожижеса и Девкалиона: Ожижесов 1832 год[ине], а Девкалионов около 1620 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Ожижес је био цар Атике. Девкалион је био син Прометеја, цара тесалијскога. Он се са својом женом Пиром у лађицу од потопа спасао. Пошто неста вода, лађица је починула на Парнасу. По предсказанију оракула они покрију навјесом (voile) лица и почну бацати камење преко себе идући: каме-

ње Девкалионово бјеше више, од њега су људи, а од Пирина жене, и овако, стварајући људе изнова, населе земљу.

Приповиједају стари да је проузроковало један потоп кад је прска Босфор и Хелеспонт.

Денис, у старо доба тиран сиракуски; овај је и стихове писао и ко му их не би хвалио, одма би га затворио у тавницу.

Зенон филозоф, рођен у Цитиуму на остр[ву] Кипру год[ине] пр[ије] Хр[иста] 340. Он је био син богатога трговца; сам предузме трговину и изгуби (банкр[о]т[ира]). Пође у Атину и нагоном уљезе у једну књигопродавницу и у њој случајно нађе записке (memoires) Ксенофонтове о Сократу. Оне га к науки подстрекну, те он у Атину оснује училиште стоическо. (Stoa грч[ески] значи галареа). Он је почетак стоицизма. Овај је мудрољубац постављен више человјечества због свога здравога расудка и чистога морала.

Б[огиња] Изис

Изис је била шћер Реина (de Rhé), а жена Озирисова. Она је мјесец, а Озирис сунце. Она је сунце, мјесец, дванаест знаковах зодиака, све скупа.[81] Она каже: „Ја сам природа, мати свијех стварих, госпођа стихијах, почетак вјековах, царица боговах и богињах и владалица душах усобшијех; ја управљам височеством небесах, здравим вјетровима морскима и тишином жалостнога пакла“, etc., etc., etc.. Представљају је ђе држи у рукама бич и магическу шибику; представљају је у лава саједињенога са тијелом женским etc., etc., etc. Њој је храм уздига Тантирис (de Tentyris) у вријеме обсаде тројанске. Изис је тројица, божество вселене. Она има храм у Саису (Saïs), на којему овај натпис стоји: Je suis tout ce qui a été, ce qui est et ce qui sera, et nul mortel n'a encore levé mon voile.

[81] Послије ријечи „скупа“ Његош је био написао ријечи „она каже“, па их је прецртао, и опет исто написао.

С највишом су славом годишњи празник њој светковали у Тиву Египет. (Thebes). Кумире су тамо носили, цвијећа, сваке мирисе. Музика је свирала и пјесне су се појале etc., etc., etc.

La douceur de l'haleine de cette déesse surpassait tous le[s] parfums de l' Arabie heureuse.

На једној бронзи Изис претстављају (Isis infernale) као фурију грчку, ђе је су двије[82] змије украсила (coiffée) главу.

Њу су и Финикијани и Јевреји обожавали.

Chi-hoang-ti

(Ши-хоанг-ти). Овај је Китај, који је до њега био на комате, сјединио. Он исти 247 год[ине] пр[ије] Хр[иста] сагради велики китајски зид. Садашњи Импер[атор] китајски зове се Mian Ching (Миан Чинг), а када ступи на престол, добије име Tao-Kouang (Тао Куанг), тј. splendeur de la raison.

Paou-Che (Пау Ше) 1100 год[ине] пр[ије] Хр[иста] изнаша је азбуку (писмена) китајску.

Choo-moo, (шоо-моо) значи китајски yeux du livre.

Yin, човјек, yin yin, људи

ин — ин ин —

go gai (го га), ја љубим.

Перзеполь

Не зна се ко га је основа — Кир,[83] Камбиз или Дарии и Ксерс. Краљеви су персијански при излазку на престол у овај град одили да се облаче у аљину Кирову. У опредијељено вријеме овде су ходили да дају жертве сјајне на врх планинах, а послије њине смрти у њ су остављали своје аљине и своје богатство. Славну палату Ксерсову у овоме граду из освете уништожи Александар.

---

[82] Послије ријечи „двије“ Његош је био написао ријеч „главе“, па је прецртао.

[83] Послије ријечи „Кир“ Његош је био написао ријеч „али“, па је прецртао.

Покајнице и мртачка трпеза у старијех Грках, Римјанах (и Јеврејах).

Repas funéraire. Трпеза покајничка у Грках и Римјанах.

Они су трпезе чинили у куће и на гробје, у куће сродници и пријатељи, а на гробје прочи. Ове су трпезе чињене за скитајуће се душе. Они су вјеровали да богиња *Тривија,* њина путеводитељница, на тој вечери ноћно присудствује.

У Јеврејах је исто био обичај да на гробје једу.

Тобија увјештава својега сина да једе његов хлеб на гробу мртвога (али не с безбожницима), а пророк *Варух* каже: „Rugiunt autem clamantes contra deos suos, sicut in caenâ mortui.“ Ричу такођер викачи противу боговах својијех, као за вечером мртвијех.

Cheops (Шеопс) бијаше краљ Егип[та] 1178 год[ине] пр[ије] Хр[иста]. Он је велику пирамиду за своју гробницу возви[сио]. Приђе њега су владали добри краљеви и називали су се rois du peuple obeissant. Шеопс је био тирјанин, безбожник; храмове је затворио, жертве прекратио, добра свештеническа узео; он је најсветије законе природе погазио, разтливши своју шћер.

Roustam ou Rostam. Он [је] био син Залов (Zal) књаз седжистански (du Sedjistan). По њинима расказима он је дуго живио. Ово је Херкул персијански.

Мјесец је Пекинг горио, када га је Чингис-хан запалио.

Јулијан (граф), губернатор од Цеуте, навео је Море на Испанију, зато што му је Родриг посљедњи краљ визиготски, обезчестио шћер Кабу (Caba) или Флоринду (исто).

Тамрлан је себе називао: se heb kéran, maître du monde.

Мула (muley), тур[ски] значи maître, шериф (noble) се само назива ко произлази од Фатиме (шћере пор[окове], јединице пророкове, тј. ко произлази од пророка, бива).

Инглез Андерсон, слијеп, писао је о цвјетовима и звијездама.

Француз Сабуре, рођен глухонијемим, научио је 7 восточ[них] језицах и предавао их је.

1496 года монах шпањолски, *Роман Пан*, донио је духан из остр[ва] Табаго у Европу.

Lever à cinq, diner à neuf, souper à cinq, coucher à neuf, font vivre d'ans nonante — neuf. Одпри[је]да су Французи сљедовали овоме.

14ra марта 1844 год[ине]. Појавише се звоници млетачки како гиганти газећи по мору. (Плетеница од дима и плетеница од пароходни колах, преко мора, прва црна и жалостна, а посљедња сребрна (весела, кипећа).

Локанда у којој смо били у Млетке зове се: *Lione bianco* на Великоме Каналу.

Живописац *Скјавони*, отац, син му и унука; ово су творци нимфах, но је биједа што само на картинама и идеално под њин кров обитавају.

115 дуждах било је свега у Млеткама; први је био *Паулолушио Анафесто*, а посљедњи *Лудовико Манин*, њина се влада укинула 1797 год[ине] 12[ra] маја.

Марино Фаљиери (дужд) којему су одсјекли главу 1354 год[ине] на главне љествице пред палатом, зато што је овај охтио да уништожи републ[ичко] правл[ење], други пак кажу да је био жертва интригах и лаже.

Његова портрета не има, но мјесто његово црна завјеса покријева.

Мој улазак у палату и примјечаније на статуе и образе од мрамора: импер[атор] рим[ски] *Трајан* без носа, црнога образа; импер[атор] *Калигула* лежи жалостно при зиду; грабљиви *Парис* ћути забленут у ћошак без пô носа; *Јупитер* без очих; *Минерва*, с великом капом, мрачнога и наруженога вида; опет импер[атор] *Трајан* без очих; *Улис* сломјених ногах; *Траг[едија]* и *Комед[ија]*, двије статуе, с вратах свет[ог] Јоан[а] од Акре, мрачне и покрите прашином; *Траг[едија]* носи главу мртву обезображену у руке; *Цибела*, сломјене круне; *Минерва* сломјене капе и наружена, предсједатељствује своме жалостноме собранију боговах и полубоговах, у великој жалостној зали.

Празна мјеста за портрете дуждевах.

Када су салон градили, тринаест су мјестах за портрете одвише направили.

(Ум за море, а сјекира за врат).

La fenestra magiore di Palazzo с њега је лијеп поглед к мору и на пјацу dei schiavoni.

Ponte dei suspiri, подобан превозу чрез *Ахерон*.

Двије картине однесене Французима из оне одаје у коју је на смрт био осуђен дужд *Марино Фаљиери*.

Мрачне клијети ће су давили и мучили преступнике. (Ово им славу мрачи).

Венеција се види са звоника свет[ог] Марка као гомила црних клијетаках, избачених буром у морске лужине; оданде човјек види какву је жалостну кабаницу облачила.

Жалостни палац *Ман Фринов*, у њему картине: *Херкулов* бој и побједа над седмоглавим чудовиштем, рукодјелије *Франческа Маљиомо* 1793 год[ине], игра на музику Аполона и Пана, а суде ју каква је *Мида* и *Тимоло*. Картина: „Бјежање од потопа у ковчег *Нојев*“: бјежи све ухиљено и устрашено од воде *пар* и *пар*; копија с дјела *Рафаел[ова]*; картина: „*Антонија Оризона*“, која се зове *Карита романа*.[84] На овој картини дојди шћер оца осуђенога да глађу у тавници умре.

---

[84] Иза ријечи „Карита романа“ на сљедећој страници при врху, у лијевом углу, стоји оловком написано: „taurobole“. Та је ријеч мастилом заокружена.

Куће венец[ијанске] не имају домаћих (газдах), него су из њих утекли, а остале куће пусте, те се руше и падају. Гондуле, као траурни гробови. Смијешна вкуса! Млетке су као да их је волкан својим диханијем запахнуо.

Балкон од куда је Наполеон гледа трку гондулах *(regata)*.

У Венецији имаде до 130 островах, 306 мостовах Ponte-rialto дуг је 187 ногах, а широк 43.

Колонија азијатска, коју је довео Тројанац Антенор, населила је и оградила Венецију (si dice).

Nell' antiche prigioni degl'inquisitori di stato delle pozzi nel palazzo ex ducale in Venzia ritrovasi le segventi iscrizioni.

Nella prigion № V al piano terreno.

Nella prigione N VIIII al piano terreno.

Non ti fidar d'alcuno, pensa e taci se finger vuoi dei spioni, insidie e laci, il pentirti, il pentirti nulla giova, ma ben del valor tuo fu vera prova.

De[85] chi me fida, guardami Iddio! de chi io me fido, me guarderò io; W. la S-ta C-sa K-ca R-na.

Io Francesco Abiot Marco.

Хоанг, једанаести импер[атор] китајски, 2000 годинах прије Христа оградио је велики зид китајски, који је дуг 300 миљах њемачких. За пет годинах га је градио. На њ су работали од цијела његова народа 3 душе од 10.

Зид је *вавилонски* висок био 200,[86] а широк 16 лакатах, имаше 250 табањах, а 100 бронзових вратах; у околности пак 360 стадијах[87] (стадија по 600 кроках). Основатељ њен Нимврод.

---

[85] Послије ријечи „de", Његош је био написао ријеч „qui", па је прецртао.

[86] Послије броја „200" Његош је био написао ријеч „лакатах", па је прецртао.

[87] Послије ријечи „стадијах" Његош је био написао „стадија по 600", па је то прецртао.

Камбиз, цар (re) персиски, погибе у *Сахари* су 50.000 своје војске.

Источник *сунчани la fonta del sole.*

Алекс[андар] Вел[ики] говораше: „*Cratere* ama il re, ma *Efestione* ama Alessandro".

Евростат запалио је храм *Дијанин* у Ефесу; а *Динократ* га је изнова сазидао; овај је прото поставио темељ Александрији на ушћу *Нила.*

Граникo ријека.

Исо (град).

Арбела 300.000 Персах паде један дан; прије боја[88] вићаше [се] мјесец вас црвен (крвав).

Перзепољ. Главни перс[иски] град нађе Алекс[андар] 500.000 таланат[а]. И наговорен од наложн[ице] *Таиде* запали својом руком у истоме граду *палату Ксерксову.*

Бесо. Ово је издајник и убивалица *Дарије*в. Илуминација Алекс[андру] учињена при улазку у Вавилонију. Алекс[андар] пошаље из Индије својему губернат[ору] *Леониду* 500 центи *тамјана* и 100 центи *смирне,* да унапријед не буде тврдица к боговима. Они су два заједно и учили.

Калан. Болестан волӣ се би спалити, него у руке медигу уљести. Част му чини Алекс[андар]. Обећања круне ко више попије. Прамак доби круну, но ју животом плати: црче од пића послије 41[e] чаше, а најпослије од Херкулове, која је примала 6 ботиљах. Испивши ово, Алекс[андар] добије грозницу и умре. Архитект *Стасикрат* предлаже Алекс[андру] да му од горе Атоса направи монумент.

[88] Послије ријечи „боја" Његош је био написао ријечи „види се", па их је прецртао.

Сизигамби, мати Даријева, која је толико несреће претрпила и којој су 80 братах од *ока* погинули, уморила се глађу од жалости за Алекс[андром]. (На ово се види како ју је држа).

Побиједи Алекс[андар] лафа из шумах бацарских који је страшан био.

У баталији код *Граника* умало није непријатељ *Розатио* убио Алекс[андра] са сјекиром, но га заштити *Клит*, али му дивна захвала од Алекс[андра] би.

Свет[и] Марко млетачки почео се градити 976, свршен 1071. Грађен по стилу грческо-арабскоме, дуг је 76, а широк 51 метар; има 500 *колонах* мраморнијех.

Манастир Свет[е] Марије од Фраро, данашња Млет[ачка] архива, која броји до 300 салах у којима има комадах папира 10,562.115, без многобројнијех свезаках (cahiers).

Св[ети] Петар у Риму почет је градити се 1506 год[ине] под вторим Јулијаном папом; градио се више од 100 год[ина]. Висок је 487 стопах, дугачак 666, широк 284. Има 129 олтарах; над главним олтаром ће почивају мошти св[етога] апост[ола] Петра, вазда горе 112 канђелах.

Црква свет[ог] Амброзија у Милану има 4.500 колонах од мрамора. Висока је 108, дугачка 147, а широка 66 метарах. Импер[атор] Јосиф II кад је ову цркву видио од удивљенија је викнуо: „C'est une montagne d'or métamorphosée en marbre".

Michel-Ange Buonarotti произлази од старе фамилије Каноса (de Canossa), рођени у кастелу Капресу, у предјелу Ареца, 6ra марта 1474 год[ине]. Главу овога славнога мужа троструки вијенац круни, тј. (sculpteur) вајатеља, питура и архитекта.

Tiziano Vecelli (Titien) рођени у Пиеву од Кадоре 1477 год[ине] или 1480. Славни питур и најславнији колорист од Италије.

Рафаел Санцио рођени у Урбино у области римској, међу 1483 год[ине] и 1520. Овај најславнији питур само је 14 годинах живио.

Colisée (од Coloseo — колос). Амфитеатар у Риму, којега је основао Веспасијан около 40 год[ина] послије Христа, а свршио његов син Тит. Окружност је његова 840½ лакатах, а висина 78½. Овде су се били мачебојци и дивљи звјерови. У њему су празанства трајала по стотину данах. У продужењу једнога праздника вићало се ће падну по пет хиљадах дивљи звјеровах и велико число мачебојацах. У њему је могло стати више од стотине хиљадах душах и сједети, заклоњени платном од сунца и времена.

Помпејев театар у Риму може (могаше) смјестити у себи четрдесет хиљадах душах.

У Турину је мост на ријеци Дори дугачак 43 метра и 2 подланице, а широк 12 метар[а] и по и подланицу; ово је једно окно (арка).

У Енглији, у град Доуле, у гвоздени завод господ[ина] *Хеста*, јест највиши маљ и наковања; маљ тежи 120 центи, а наковања 720 центи.

Банкир *Саламанка* у Шпанију је Родшиљд. Он држи со[89] под ћесим и 15.000 жбирах има на своју службу. Он дочекује краљицу у театар и сваки ће му пут њен долазак стати до 8.000 руб[аља] сребр[них].

Јован Процида из Салерне, отац је Цицилијанског вечера у Неапољу, ће су сви Французи потучени.

---

[89] Иза ријечи „со“ Његош је био написао ријеч „на“, па је прецртао.

Звоник од Собора стразбургскога у којему је сахат који представља движења планетне системе, јест највисочији на свијету (послије с[ветога] Петра у Риму), висок је 445 ногах или 222½. С[ветога] Петра је височији 11 лакатах, а Стефанов је у Бечу 434 ноге висок, а Светога Марка у Венецији звоник висок је 334 ноге.

Пирамиде египетске највисочије су послије св[етог] Петра у Риму.

Св[ети] Павле у Лондону висок је 330 ногах.

Nicolo Giurovich di Antonio[90] Galaz.

Једнака је судбина постигла Содом, Гомор, Адаму, Зебоим и Зоар у раздољу Сидима.

Don Juan Manoel de Rosas, предсједатељ конфедерације арђетинске, на просторе код ријеке Ла Плате има својих стадах до 300.000 главах.

Магелан је први 1520 учинио путешест[в]ије около земље, а Драка друго.

1558 магнетна игла.
Прве газете у Венецију 1563.
1582 Грегориј XIII, папа, календароуредник.
Биљард 1618.
Прва кафа у Венецији 1642.
1638 Дребел изобрјетава термометр.
1643 Торичелио барометр.
Исте год[ине] изобретена нова Холандија.
1686 изнађена електрика у Магдебургу.
Невтон (Њутон) 1646.

Scadetabad le séjour du bonheur палата шаха персискога. Aïnehkhané (palais de grace).

---

[90] Иза ријечи „Antonio“ била је написана ријеч „in“, па је прецртана.

Свет[и] Марко млетачки дуг је око 80 лакатах, а око 60 лаката широк.

1633, 23 јунија, Гал[илео] ди Галилеи из Пизе, („E pur si muove!“) открио је теченије земље. Etc., etc., etc. Његово је основаније данашња физика и астрономија.

Сафо, вел[ика] поеткиња, рођена у Грчкој на острову Лезбосу 600 год[ине] пред рож[денијем] Христовим. Послије оконча свој живот скочивши са *Леукадиске* литице у море (Средиз[емно]), јербо је није ктио љубити младић *Фаон*, којега је она љубила. Али је Фаон осветио *Алцеуса*, вел[икога] лирич[ескога] поету, који је зафајду Сафу љубио, али она њега не.

Комод, римски маченосец, на јав[н]оме[91] позоришту у Риму уби једним ударом копља Елона, ипопотама (hippopotame) и ти[г]ра исти дан.

Доми[ци]ан (Domitien) дава ова позоришта. Чудо су слонови на овима позориштима престављали. На пр[имјер] би се по четири саставили, те би петога носили, би јели како људи са златнијех и сребрних пљатах, би се примали уз два или један конопка и мрнари.

Велики амфитеатр у Верону оградио је имп[ерато]р Август. Његов је диаметр: велики 237 лакатах, мањи 190 лакатах. Висок је 47½ лак[ата]. Фасад му је из три реда арках, а у сваки их је ред по 72 арке.

Кекропс Египтјанин основао је Атину 1582 год[ине] пр[ије] рожд[ества] Христова и прије се звала Кекропија.

---

[91] Послије ријечи „јавноме“ Његош је био написао ријеч „попришту“, па је прецртао и изнад ње написао ријеч „позоришту“.

[92] . . . nivteshutan. . . [93] e ha[ ]tungs — vergnügt seyn.

Гаманкебевоносен. . .а шиингалогонба.

J. d'Endrino M., vice console greco.

Faire tourner [le tamis].

Врачарит са ситом за открити крађу.

ПАРИС И ХЕЛЕНА
или
НОЋ СКУПЉА ВИЈЕКА

La douceur de l'haleine de cette déesse surpassait tous les parfums de l'Arabie heureuse.

Isis

Плава луна, ведрим зраком у прелести дивно тече
Испод поља' зв'језданије' у пољећњу тиху вече,
Сипље зраке магическе, чувства тајна нека буди,
Те смртника жедни поглед у дражести слатко| блуди.
Над њом зв'језде ројевима брилијантна кола воде,
Под њом капље ројевима зажижу се росне воде;
На грм славуј усамљени армоничку пјесну поје,
Мушице се огњевите ка' комете мале роје.
Ја[94] замишљен пред шатором на шарени ћилим сједим[95]
И с погледом внимателним сву дивоту ову гледим.[96]

---

[92] Посљедњи лист Његошеве „Биљежнице“ увелико је оштећен.

[93] Тамо гдје смо ставили три тачке текст је сасвим уништен.

[94] Друга особа прецртала је мастилом ријеч „ја“ и мјесто тога написала ријеч „он“.

[95] Друга рука је у ријечи „сједим“ прецртала слово „м“.

[96] У ријечи „гледим“ друга је рука прецртала слово „м“.

Чувства су ми[97] сад трејазна, а мисли се разлетиле;
Красота ми[98] ова божа развијала умне силе.
Него опет к себе[99] дођи, у ништаво људско стање,
Ал' лишено свога трона божество сам[100] неко мање;
Пред чувствијем неким слатким ход Дијанин величави
Душу ми[101] је напојио — све њен в'јенац гледам[102] плави.
О насљедство идејално, ти нам гојиш бесмртије,
Те са небом душа људска има своје сношеније!
Слух и душа у надежди пливаjући танко пазе
На ливади движенија, до њих хитро сви долазе!
Разпрсне ли пупуљ цв'јетни али[103] кане роса с струка,
Све то остром слуху грми, код мене[104] је страшна хука;
Затрепте ли тице крила у бусењу густе траве,
Стрецања ме[105] рајска тресу, а витлења муче главе.
Тренућ ми[106] је сваки сахат, моје[107] време сад не иде;
Силе су ми[108] на опазу, очи бјеже свуд да виде!
Док ево ти дивне виле лаким кроком ће ми[109] лети —
Завид'те ми,[110] сви бесмртни, на тренутак овај свети.
Ход је вилин много дични но Аврорин када шеће,
Од сребрног свога прага над прољећем кад се креће.
Зрак је виле младолике тако красан ка' Атине, (Паладе),
Огледало и мазање презиру јој черте фине.

---

[97] Ријеч „ми" друга је рука преправила у ријеч „му".

[98] Ријеч „ми" друга је рука преправила у ријеч „му".

[99] Ријеч „себе" друга је рука преправила у ријеч „себи".

[100] Друга рука је од ријечи „сам" направила ријеч „си".

[101] Ријеч „ми" друга је рука преправила у ријеч „му".

[102] У ријечи „гледам" друга је рука прецртала слово „м".

[103] Његош је овдје најприје био написао „пад.", па је то прецртао.

[104] Друга је рука ријеч „мене" преправила у ријеч „њега".

[105] Ријеч „ме" друга је рука преправила у ријеч „га".

[106] Друга рука је ријеч „ми" преправила у ријеч „му".

[107] Друга рука је прецртала ријеч „моје", и изнад ње написала ријечи „но му".

[108] Ријеч „ми" друга је рука преправила у ријеч „му".

[109] Друга рука је ријеч „ми" преправила у ријеч „му".

[110] Ријеч „ми" друга је рука преправила у ријеч „му".

Устав', луно, б'јела кола, продужи ми[111] часе миле
Кад су сунце над Инопом уставити могле виле.
Прелестницу како видим[112] загрлим[113] је[114] ка' Бог вели,
Уведем[115] је под шатором к испуњењу светој жељи.[116]
Под зракама красне луне, при свјећици запаљеној,
Пламена се споји душа ка душици разкаљеној,
И целиви божествени душу с душом драгом слију.
Ах, целиви, божа мана — све прелести рајске лију
Цјелителни балсам свети, најмирисни аромати
Што је небо земљи дало на устне јој стах[117] сисати.
Совршенство творенија, таинствене силе боже,
Ништа љепше, нит' је када, нити од ње створит може.
Малена јој уста слатка, а ангелски образчићи,
Од тисуће што чувствујем[118] једну не знам[119] сада рећи.
Сњежана јој прса кругла, а стрецају светим пламом,
Дв'је слонове јабучице на њих дубе слатком мамом;
Црна коса на валове низ рајске се игра груди.
О дивото! Чудо смртни ере сада не полуди!
Б'јела прса гордија су под црнијем валовима
Но планина гордељива под вјечнијем сњеговима
На излазак кад је сунца са равнине цв'јетне гледим,[120]
Кроз мрежицу танке магле величину кад јој сл'једим.[121]
Играм[122] јој се с јабукама, два свијета срећна важе,

---

[111] Друга рука је ријеч „ми“ преправила у ријеч „му“.

[112] У ријечи „видим“ друга рука је прецртала слово „м“.

[113] Друга рука је у ријечи „загрлим“ прецртала слово „м“.

[114] Послије ријечи „је“ Његош је био написао ријечи „Боже вељи“, па их је прецртао.

[115] У ријечи „уведем“ друга је рука прецртала слово „м“.

[116] Ријечи „испуњењу светој жељи“ друга је рука прецртала и изнад њих написала „као што му срце жели“.

[117] У ријечи „стах“ друга је рука прецртала слово „х“.

[118] У ријечи „чувствујем“ друга је рука прецртала слово „м“ и написала „он ни“.

[119] У ријечи „знам“ друга је рука прецртала слов „м“ и ријеч „сада“.

[120] У ријечи „гледим“ друга је рука прецртала слово „м“.

[121] Друга је рука у ријечи „сл'једим“ прецртала слово „м“.

[122] У ријечи „играм“ друга је рука прецртала слово „м“.

К восхиштењу бесмртноме лишеника среће драже;
Зној лагани с њеном косом с занешене тарем[123] главе.
Друге среће, мало важне, за њу би да' и све славе.
Не мичу се уста с устах, целив један ноћи ц'јеле.
Још се ситан не нањубих[124] владалице вила' б'јеле;
Свезала се два погледа магическом слатком силом,
Као сунце с својим ликом када лети над пучином.
Луна бјежи с хоризонта и уступа Фебу владу,
Тад[125] из вида[126] ја изгубим[127] дивотницу своју младу!

---

[123] У ријечи „тарем" друга је рука прецртала слово „м".

[124] Друга рука је у ријечи „нањубих" прецртала слово „х".

[125] Иза ријечи „тад" Његош је био написао ријеч „те" па је прецртао.

[126] Друга је рука иза ријечи „вида" написала ријеч „он".

[127] У ријечи „изгубим" друга је рука прецртала слово „м".

РЈЕЧНИК

СТРАНИХ И МАЊЕ ПОЗНАТИХ РИЈЕЧИ

Адски, паклени
али, или
антикамара, претсобље
арк, свод, лук

Батаља, битка
безполезно, непотребно, бескорисно
бєзчислени, безбројан, небројен
битије, постојање, живот
благоразумије, памет, разум, разборитост
ботиља, боца, флаша
буцати, цијепати

Вајатељ, вајар
величествен, величанствен
виолетан, тна, љубичаста
вјеси, вага, теразије
внимателни, пажљиви
возвисити, узвисити, уздићи, подићи
возвишавати, уздизати, величати, славити
воздржаније, уздржљивост
возторжествовати, побиједити, ликовати
волна, талас, вал
восточни, источни
восхишченије, усхићење, занос
врачарити, врачати
вселенски, васељенски, свемирски
втори, други

Газета, новина
глибав, прљав
гондула, плитка лађица

Дажд, киша
движеније, движење, кретање, покрет
двизати се, кретати се
диханије, дах
дјествије, дјејство, дјеловање
добродјетељ, врлина
дражест, драж

Жертвоприношеније, приношење жртве
житије, живот
жрец, многобожачки свештеник

Зала, сала
затмјеније, помрачење
зачало, почетак, зачеће
зенит, највиша тачка на небу, врхунац нечега
зефир, повјетарац, вјетрић

Изнађен, пронађен
изобрјетавати, пронаћи
Испанија, Шпанија
испански, шпански
источник, извор
Исход, друга књига Мојсијева у којој се описује излазак Израиљаца из Мисира (Библија)

Јелинически, јелински, хеленски, старогрчки

Како, мјесто као
калиф, титула исламских владара
картина, слика
кастело, градић
качество, својство, каквоћа
клафтер, стара њемачка и аустриска мјера за дужину = 6 стопа = приближно 1 м. 90 цм. (1 м. 8965)
клијет, ћелија, собица
клијетак, ћелијица
колона, стуб
колорист, сликар, који слика лијепим свјежим бојама
костер, ватра, ломача
коловрат, ковитлац, вртлог
кристалан, који има својство кристала; савршено бистар, провидан, чист
ктио, хтио
кулак, песница
кумир, идол, кип многобожачког божанства

Лакат, стара мјера за дужину = различито у разним крајевима: млетачки лакат 58 цм., мали дубровачки лакат 51 цм., велики дубровачки лакат 68 цм., бечки лакат приближно 78 цм., у Црној Гори 71 цм. или 71 цм. 1 мм.
либра, ливра, фунта
лира, најстарији музички инструменат код старих Грка, символ лирског пјесништва
локанда, гостионица
лужина, мочвара, бара
луна, мјесец
луча, зрак, свјетлост
лучезрачни, који зрачи, сјајан, блистав

Љеточисленије, ера, рачунање времена, начин рачунања времена од неког знатног догађаја

Магически, чаробан,
мачебојац, гладијатор, борац у арени
мединг, љекар
мир, мн. *мирови*, свијет
мириjаде, неизбројно мноштво
мједни, бакарни
монумент, споменик
муза, мн. *музе*, богиње и заштитнице учености и лијепих вјештина, нарочито пјесништва и музике

Набљудајући, пазећи
набљудатељ, посматрач, чувар
навјес, вео, копрена
надир, тачка која лежи супротно од зенита, а налази се на доњој невидљивој половини небесног свода
намјереније, намјерење, намјера
ненавист, мржња
ништожност, ништавност, незнатност

Обезображен, унакажен, нагрђен
обезстрвити, обестрвити, чинити да нешто нестане без трага
облук, лук
обработавање, обрада
образи, ликови, слике
одприда, одраније
окончати, завршити
охтјети, хтјети
окружност, обим
опит, потстакнут, занесен
оракул, пророк

оризонт, видик, обзор
освобожденије, ослобођење
основаније, темељ, основа

П*алац*, двор
паметник, споменик
пир, гозба
питати се, хранити се
питур, сликар
пишта, храна, јело
пљат, тањир
повељеније, заповијест
подланица, мјера дужине која одговара ширини длана (стиснутих прста, од палца до малог прста)
подстреканија, потстицање
поетически, пјеснички
поеткиња, пјесникиња
полихистор, познавалац многих наука
полус, пол земни, стожер, осовина
получити, добити, примити
полушар, полулопта
пољус, в. полус
попеченије, брига, старање
постројеније, подизање, грађење
потезати, вриједјети
празанство, празновање, светковина
предрицати, претсказати, прорицати
предсказаније, прорицање, пророчанство
предчувствије, предосјећај
прелест, љепота, дивота, бајност, чар
прелестница, љепотица
прељубодјејство, прељуба
преступленије, преступ, кривица, гријех
придворни, *а*, дворски, а
прије. прије
примјечаније, напомена, примједба
произведеније, производ, творевина
произнети, изговорити, изрећи
произрастјеније, растиње
происхожденије, поријекло
проникнути, обухватити, продријети
просвјештеније, просвијећеност, просвјета, просвјећивање
протопоставити, први поставити
прочи, остали, други
путеводителница, путовођа
пучина, бездан, морска пучина

Р*авновјесије*, равнотежа
равноденствије, равнодневица

разказ, причање
разтлити, силовати, моралца покварити
разумителни, разумљиви
разсудак, расуђивање, разум
рукодјелије, рукотворина

Сарук, фина тканина којом муслимани обавијају капу, чалма
свеславије, свеславље
свјетило, зубља, луча, свјетлост
сијатељ, сијач
сињ, а, плав, а
сјејатељ, в. сијатељ
слово, ријеч
смјета, број, рачун, прорачун
сношеније, веза, додир
собор, катедрала, саборна црква
собраније, скуп, збор
сожижати, сагоријевати
соитије, полни однос
сојуз, савез
сокровишитница, ризница
сокрушеније, рушење, уништавање
сообразими, замишљени
сочињено, састављено, створено
стоическо, стоичко
су, са
сунцестајаније, дугодневица, љетња повратна тачка (љетњи солстицијс-солстицијум) кад сунце достиже свој највиши положај изнад екватора

Табља, кула
твореније, стварење, биће
театар, позориште
теченије, кретање
тигла, цријеп
тиквина, велика тиква
тмаст, тама
траурни, жалосни

Ћесим, закуп

Убивалац, убица
увјештавати, савјетовати, упућивати
угљекисложа, угљеник, угљена кисјелина
удивленије, дивљење
уништожениje, уништење
уничтожити, уништити
ураган, оркан, бура, вихор

уједињење, удаљено мјесто, усамљеност
усобши, преминули, умрли
ухиљен, утучен, тужан
училиште, школа
ушикати, уљушкати, успавати

Фасад, предња страна, главни изглед, лице грађевине

Хранилиште, заштита, скровиште

Цент, јединица за мјерење тежине од 100 фунти = 50 кгр
цјелителни, љековити

Част, дио
частица, честица, дјелић
человјечество, човјечанство
череп, лобања
число, број
чувство, осјећај
чувствованије, осјећање
чувствовати, осјећати

Шар, лопта, кугла, земни шар
шибика, шиба

РЕГИСТАР

Адрамелех, 178
Азар-Хадон, 178
Александар Велики, 190—191
Аменофис II, 173
Аменофис III, 173
Амфитеатар у Верони, 194
Анафесто Паулолушио, 187
Андерсон, 187
Антенор, 189
Арбела, 190
Атос, 190
Ахилас, 180

Балашев, 163
Belanger, 136
Бесо, 190
Биљард (Билијар), 193
Болеслав Велики, 175
Brozzole, 164
Buonarotti, 191

Вавилонски зид, 189
Варух, 186
Wanderer, 165
Венеција, 163, 187—189, 191, 193
Веспасиан, 192
Vecelli, 192

Гази Хусреф-бегова џамија, 165
Галилеи Галилео, 194
Grand Negus, 177
Гранико (Граник), 190—191
Грегорије XIII, 193

Давид, 181
Дарије, 190—191
Демостен, 180

Денис, 184
Дијаманти, 177
Динократ, 190
Домицијан, (Domitien), 194
Domitien, 194
Драке, Франид, 135
Дребел, 193
Дужд, 187—188

Giurovich, 193

Ера (љеточисленије), 174—175
Евростат, 190

Жалост (корота), 178—180

Зенон, 184

Изис, 184
Инахус, 181
Isis, 195
Исо, (Ис, Исос), 190

Јосиф II, 191
Јулијан, 186

Калан, 190
Камбиз, 190
Саге, 144
Кекропс, 194
Клит, 191
Colisée, 192
Комод, 194
Korente, 176
Кресус, 176
Кристални палац у Лондону, 136
Ксерксова палата, 190

Lamartine, 144
Ла Плата, 193
Леонид, 190
Ликург, 176
Лудовико, Манин, 187

Магелан, 193
Магнетна игла, 193
Марино Фаљиери, 187
Милон, 139
Млетке, 187, 189
Мртвачке трпезе, 186

Набополасар, 178
Неселроде, К. В., 164, 168
Невтон, (Њутон, Њутн), 193
Нијагара, 170
Нимврод, 189
Ниниас, 177
Нинивија, 177

Њутон, в. Невтон

Раои-Che, 185
Паузаниас, 180
Пекинг, 186
Перзеполь, 185, 190
Перућица, 170
Петровић М., 165
Пиндар, 176
Пирамиде египатске, 193
Пјасти, 175
Покајнице, 186
Помпејев театар у Риму, 192
Попјели, 176
Потопи, 181, 184
Процида, Јован, 192

Радишић, 165
Рафаел, Санцио, 192
Родоски колос, 177
Розатио, 191
Роман, Пан, 187
Rosas, Juan, Manoelde, 193
Roustam, 186

Сабуре, 187
Саламанка, 192
Салвиус, 180
Salvo, 136, 164
Салманазар, 178
Саразар, 178
Сарајево, 165
Сарданапал, 177
Сафо, 194
Сенахерид, 178
Сенека, 176
Септимиус, 180
Сиазар, 178
Сизигамби, 191
Свети Амброзије (црква у Милану), 191
Свети Марко, (црква у Венецији), 191, 193—194
Света Марија од Фраро, (манастир у Венецији), 191

Свети Павле, (црква у Лондону), 193
Свети Петар (црква у Риму), 191, 193
Скјавони, 187
Солон, 176
Сократ, 176
Стасикрат, 190
Стразбуршки звоник, 193

Таида, 190
Тамрлан (Тамерлан), 186
Теинзигоан, 139
Теглат-Фалазар, 176
Теодот од Шио, 180
Тит, 192
Тобија, 186
Торичели, 193
Тривија, 186
Турин, 163, 192

Уваров, С. С., 162

Фар, (Фаро), 180
Феб, 141, 142, 198
Филип Македонски, 180

Хест, 192
Хоанг, 189
Хомер, 181
Нидо, V., (Иго В.), 152, 163

Шварценберг, 181

Chi-hoang-ti, 185
Choo-too, 185
Cheops (Шеопс, Кеопс), 186

ПОГОВОР

Његошеву биљежницу поклонила је краљица Николе I, Ксенија Петровић. Историски институт примио је Биљежницу са захвалношћу и одлучио да је штампа као своје издање, јер је увјерен да ће она бити корисна за ближе упознавање Његоша. У ову Биљежницу Његош је, као што ће читалац видјети, уносио разне податке, мисли и запажања, затим преписивао поједине Ламартинове и Игоове стихове и тд. Свему томе, сматрамо, није било потребно давати коментар, јер ће читалац сам, без тешкоће, моћи да схвати и разумије сваку биљешку. Редакциони одбор, формиран од стране Историског института ради припреме за штампу ове Биљежнице, дао је у првом дијелу факсимил Биљежнице, а у другом дијелу препис текста. Транскрипцију је извршио Перо Шоћ, а коначну редакцију, уз помоћ Редакционог одбора, дао је Јевто Миловић. Француске транскрибоване текстове прегледао је и сравнио са текстовима у Биљежници др Никола Банашевић, професор Универзитета у Београду, а руске Александар Музалевски, професор ВПШ у Цетињу. Приликом транскрибовања текста задржан је у цјелини оригинални Његошев језик, само су допуне скраћених ријечи дате у угластим

заградама, а најнужније напомене и објашњења стављени су испод текста.

На крају Б и љ е ж н и ц е, на посебном листу, налазио се оригинал пјесме: „Парис и Хелена или Ноћ скупља вијека". Иако ова пјесма није саставни дио Б и љ е ж н и ц е, Редакциони одбор сматра да је корисно објављивање њеног факсимила и транскрипције, јер се оригинал понегдје разликује од досад објављиваног њеног текста.

У Рјечнику мање познатих ријечи дате су, углавном, само оне ријечи које ће олакшати читање Његошевог текста, а у Регистар унесена су важнија лична имена, географски називи и неки други појмови.

Редакциони одбор

САДРЖАЈ

	Страна
Аутограф Биљежнице — — —	15
Препис Биљежнице — — — —	135
„Парис и Хелена“ — — — — —	195
Рјечник — — — — — — —	199
Регистар — — — — — — —	205
Поговор — — — — — — —	209

ЊЕГОШЕВА БИЉЕЖНИЦА

Редакциони одбор

ЈАГОШ ЈОВАНОВИЋ

ПЕРО ШОЋ

РИСТО ДРАГИЋЕВИЋ

ЈЕВТО МИЛОВИЋ

МИЛОШ ВУШКОВИЋ

Умјетничка опрема
МИЛОШ ВУШКОВИЋ

Коректор
ЈЕВТО МИЛОВИЋ

Издавач
ИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ НР ЦРНЕ ГОРЕ
Цетиње

Штампа и повез
Штампарско предузеће „Обод"
Цетиње